

123. PERJANTAINA 10. JOULUKUUTA 1999

kello 13

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ensimmäinen käsittely

- 1) Puhemiesneuvoston ehdotus uudeksi eduskunnan työjärjestykseksi 4009
 Puhemiesneuvoston ehdotus PNE 1/1999 vp
 Perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM 9/1999 vp

Kolmas käsittely

- 2) Hallituksen esitys laeiksi tuloverolain sekä varallisuusverolain
 10 §:n muuttamisesta 4046
 Hallituksen esitys HE 32/1999 vp
 Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 23/1999 vp
 Lakialoite LA 42, 47, 48, 54, 70, 93, 103, 107, 114, 122, 126,
 146, 152, 157, 160/1999 vp
 Toivomusaloite TA 23, 24, 26, 28—31, 33, 34, 38—40, 42, 46,
 54, 55, 57, 58, 65, 68, 71, 80—84, 94/1999 vp
- 3) Hallituksen esitys vuoden 2000 veroasteikkolaiksi 4046
 Hallituksen esitys HE 38/1999 vp
 Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 24/1999 vp
- 4) Hallituksen esitys laeiksi tuloverolain ja tuloverolain muuttamisesta
 annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta 4046
 Hallituksen esitys HE 39/1999 vp
 Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 25/1999 vp

- 5) Hallituksen esitys pääomatulojen ja yhteisön tuloveroprosentin korottamisesta sekä siitä aiheutuviksi muutoksiksi tuloverolainsäädäntöön 4046
Hallituksen esitys HE 158/1999 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 27/1999 vp
- 6) Hallituksen esitys laiksi asuntosäästöpalkkiolain 7 §:n muuttamisesta..... 4046
Hallituksen esitys HE 128/1999 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 28/1999 vp
- 7) Hallituksen esitys hätäkeskuslaiksi ja pelastustoimilain muuttamiseksi 4046
Hallituksen esitys HE 87/1999 vp
Hallintovaliokunnan mietintö HaVM 8/1999 vp
- 8) Hallituksen esitys laiksi rakennerahasto-ohjelmien kansallisesta hallinnoinnista..... 4047
Hallituksen esitys HE 140/1999 vp
Hallintovaliokunnan mietintö HaVM 9/1999 vp
- 9) Hallituksen esitys ulkomaanliikenteen kauppa-alusluettelosta annetun lain 4 §:n väliaikaisesta muuttamisesta..... 4047
Hallituksen esitys HE 173/1999 vp
Liikennevaliokunnan mietintö LiVM 5/1999 vp
- 10) Hallituksen esitys ympäristönsuojelu- ja vesilainsäädännön uudistamiseksi 4047
Hallituksen esitys HE 84/1999 vp
Ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 4/1999 vp

Lähetekeskustelu

- 11) Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 5 §:n muuttamisesta 4047
Lakialoite LA 167/1999 vp (Jaana Ylä-Mononen /kesk)
- 12) Laki nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain muuttamisesta 4047
Lakialoite LA 170/1999 vp (Toimi Kankaanniemi /skl ym.)
- 13) Laki tuloverolain muuttamisesta..... 4047
Lakialoite LA 172/1999 vp (Jouko Jääskeläinen /skl ym.)

- 14) Laki arvonnalisäverolain 130 §:n kumoamisesta ja laki arvonnalisäveron palautusten takaisinperinnästä kunnilta annetun lain kumoamisesta..... 4047
Lakialoite LA 177/1999 vp (Pertti Hemmilä /kok)
- 15) Laki alkoholilain 86 §:n muuttamisesta..... 4047
Lakialoite LA 178/1999 vp (Pertti Hemmilä /kok ym.)
- 16) Laki nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain muuttamisesta 4047
Lakialoite LA 179/1999 vp (Pekka Kuosmanen /kok ym.)
- 17) Laki kansalaisuuslain muuttamisesta..... 4047
Lakialoite LA 180/1999 vp (Riitta Prusti /sd ym.)
- 18) Laki pysäköintivirhemaksusta annetun lain muuttamisesta 4048
Lakialoite LA 182/1999 vp (Liisa Hyssälä /kesk)
- 19) Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain muuttamisesta 4048
Lakialoite LA 183/1999 vp (Liisa Hyssälä /kesk ym.)

Mietintöjen pöydällepano

- 20) Hallituksen esitys valitsijamiesten lakkauttamisesta aiheutuvasta eräiden lakien muuttamisesta..... 4048
Hallituksen esitys HE 98/1999 vp
Perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM 10/1999 vp
- 21) Laki edustajanpalkkiosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta..... 4048
Lakialoite LA 117/1999 vp
Perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM 11/1999 vp
- 22) Hallituksen esitys laiksi kirkkolain 24 luvun 5 a §:n ja 10 §:n muuttamisesta 4048
Hallituksen esitys HE 95/1999 vp
Sosiaali- ja terveystoimiokunnan mietintö StVM 29/1999 vp
- 23) Hallituksen esitys laiksi evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain muuttamisesta 4048
Hallituksen esitys HE 96/1999 vp
Sosiaali- ja terveystoimiokunnan mietintö StVM 30/1999 vp

- 24) Hallituksen esitys laiksi maatalousyrittäjien työterveyshuollon eräiden kustannusten korvaamisesta valtion varoista annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta 4048

Hallituksen esitys HE 144/1999 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö StVM 31/1999 vp

- 25) Hallituksen esitys 87. Kansainvälisen työkonferenssin hyväksymän lapsityön pahimpien muotojen kieltämisestä ja välittömiä toimia niiden poistamiseksi koskevan yleissopimuksen hyväksymisestä..... 4048

Hallituksen esitys HE 170/1999 vp
Työasianvaliokunnan mietintö TyVM 8/1999 vp

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies Anttila.

Mirja Ryytänen /kesk
Esko Aho /kesk
Seppo Kääriäinen /kesk
Matti Tiuri /kok
Osmo Soininvaara /vihr

Nimenhuuto

Nimenhuudossa merkitään täysistunnosta poissa oleviksi seuraavat edustajat:

Esko Aho /kesk
Mikko Elo /sd
Tarja Halonen /sd
Satu Hassi /vihr
Olli-Pekka Heinonen /kok
Timo Ihamäki /kok
Tytti Isohookana-Asunmaa /kesk
Irina Krohn /vihr
Seppo Kääriäinen /kesk
Paavo Lipponen /sd
Hanna Markkula-Kivisilta /kok
Tero Mölsä /kesk
Sinikka Mönkäre /sd
Sauli Niinistö /kok
Håkan Nordman /r
Antti Rantakangas /kesk
Mirja Ryytänen /kesk
Osmo Soininvaara /vihr
Hannu Takkula /kesk
Matti Tiuri /kok

Eduskuntatyöhön liittyvissä virkatehtävissä olevat edustajat

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että eduskuntatyöhön liittyvissä virkatehtävissä ovat 10.12. edustajat

Tarja Halonen /sd
Tapio Karjalainen /sd
Lauri Kähkönen /sd
Sinikka Mönkäre /sd
Sauli Niinistö /kok

Merkitään.

Sairauspoissaolot

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että sairauden vuoksi eduskuntatyöstä ovat poissa 10.12. edustajat

Satu Hassi /vihr
Sari Sarkomaa /kok

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat seuraavat edustajat:

Merkitään.

Poissaolopyynnöt

Ensimmäinen varapuhemies: Vapautusta eduskuntatyöstä muun synn perusteella ovat pyytäneet ajalta

10.12. edustajat

Irina Krohn /vihr

Esko Kurvinen /kok

Tero Mölsä /kesk

Antti Rantakangas /kesk

Osmo Soininvaara /vihr

Hannu Takkula /kesk

Puhemiesneuvosto puoltaa poissaolopyyntöjä.

Hyväksytään.

Uusi eduskunnan vaalisääntö

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan edustajille jaetuksi puhemiesneuvoston ehdotus uudeksi eduskunnan vaalisäännöksi (PNE 3/1999 vp).

Uusi eduskunnan oikeusasiamiehen johtosääntö

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan edustajille jaetuksi puhemiesneuvoston ehdotus uudeksi eduskunnan oikeusasiamiehen johtosäännöksi. (PNE 2/1999 vp)

Kirjalliset kysymykset

Merkittään saapuneiksi vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot KK 650, 671, 675, 677—679, 682, 684, 701—703, 706, 709, 715, 721, 722, 727, 740, 762, 768/1999 vp.

PÄIVÄJÄRJESTYKSEN ASIAT:

1) Puhemiesneuvoston ehdotus uudeksi eduskunnan työjärjestykseksi

Ensimmäinen käsittely

Puhemiesneuvoston ehdotus PNE 1/1999 vp

Perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM 9/1999 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 9.

Keskustelu:

¹ **Ville Itälä /kok:** Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on ehdotus uudeksi eduskunnan työjärjestykseksi, josta perustuslakivaliokunta on antanut mietinnön. Työjärjestyksen uudistaminen on välttämätöntä perustuslakiuudistuksen takia ennen muuta siksi, että perustuslain tasoinen eduskuntatyön säätely vähenee merkittävästi valtiopäiväjärjestyksen tullessa kumotuksi. Siksi nykyisen valtiopäiväjärjestyksen säätelystä oleellinen osa siirtyy tälle työjärjestyksen tasolle.

Eduskunnan työjärjestyksen yleinen merkitys kasvaa perustuslakiuudistuksen myötä. Työjärjestyksen säätämisessä noudatetaan uuden perustuslain mukaan samaa menettelyä kuin käsiteltäessä lakiehdotusta eduskunnassa. Näin toimitaan jo tälläkin kertaa perustuslain voimaantulojärjestyksistä annetun lain nojalla.

Puhemiesneuvoston ehdotus uudeksi työjärjestykseksi pohjautuu kahdessa puhemiesneuvoston asettamassa työryhmässä tehtyyn valmistelutyöhön. Valmistelun aikana ja käsiteltäessä asiaa puhemiesneuvostossa on pidetty yhteyttä eduskuntaryhmiin. Johtuu varmasti osaksi tästä, että suhtautuminen puhemiesneuvoston ehdotukseen perustuslakivaliokunnassa on paria yksityiskohtaa lukuun ottamatta ollut yksimielinen. Perustuslakivaliokunta on muuttanut puhemiesneuvoston ehdotusta joissakin kohdin, pääosin lakiteknisin perustein. Merkittävimmät valiokunnan tekemät muutokset esitän seuraavassa.

Valiokuntalaitoksen osalta perustuslakivaliokunta ei yhtynyt siihen ehdotukseen, että tulevaisuusvaliokunnasta olisi tullut pysyvä erikoisvaliokunta. (Hälinää)

Ensimmäinen varapuhemies: Ed. Itälä, ihan pieni hetki! Edustajat, käykää välttämättömät

keskustelut tämän salin ulkopuolella. Ei ole oikein, että täällä on niin kova meteli. Ed. Itälä, olkaa hyvä ja jatkakaa.

Puhuja: Kiitos, puhemies. — Ehdotusta ei pidetty asianmukaisena, koska pysyvät valiokunnat ovat perustuslain mukaan täysistunnon valmisteluelimiä ja koska tulevaisuusvaliokunnan tehtävät ja toiminnot ovat tässä suhteessa olleet pääosin toisenlaisia. Perustuslakivaliokunta pitää kuitenkin tärkeänä, että kansanedustuslaitoksen piirissä hoidetaan sellaisia tehtäviä, joita tulevaisuusvaliokunnalla on ollut. Valiokunnan mielestä onkin selvittettävä, millä muulla tavoin kuin valiokuntamuotoon tällaisten tehtävien hoitaminen voidaan organisoida eduskuntatyön kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Koska nykyinen tulevaisuusvaliokunta on asetettu kuluvaiksi vaalikaudeksi, kyseinen selvitys olisi tehtävä siten, että uusi organisointitapa olisi käytettävissä seuraavien eduskuntavaalien jälkeen.

Todettakoon, että valiokunnan mietintö ei ollut tältä osin yksimielinen, sillä vähemmistö katsoi, että tulevaisuusvaliokunnasta tulee puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti tehdä pyydyvä erikoisvaliokunta.

Seuraavaksi perustuslakivaliokunta ei yhtynyt niihin ehdotuksiin, joiden mukaan perustuslakivaliokunnan tulee antaa kirjallinen arvio oikeusasiamiehen tehtävään ilmoittautuneista ja valtiovarainvaliokunnan kirjallinen lausunto Valtiontalouden tarkastusviraston pääjohtajan virkaa hakeneista. Valiokuntamme piti riittävänä, että asianomaiset valiokunnat arvioivat mainitusta tehtävästä tai virasta kiinnostuneita ja itse päättävät, esitetäänkö asiasta kirjallinen arvio vai ei.

Perustuslakiuudistuksen mukaan on mahdollista antaa hallituksen esitystä täydentävä esitys. Valiokunta lisäsi työjärjestykseen säännöksen, jonka mukaan puhemiesneuvosto voi poikkeuksellisesti päättää lähettää tällaisen täydentävän esityksen suoraan valiokuntaan, siis ilman lähetekeskustelua.

Seuraavaksi valiokunta lisäsi työjärjestykseen säännöksen, jonka mukaan lakiehdotus perustuslain säätämisestä aina lähetetään valmistelevalle käsitteltäväksi perustuslakivaliokuntaan. Tällä halutaan varmistaa, että perustuslain muuttaminen ei ole mahdollista ilman, että perustuslakivaliokunta laatii lakiesityksestä mietinnön.

Työjärjestysehdotuksessa on esillä myös viime aikojen ajankohtainen aihe: edustajien poissaolot. Valiokunta täsmensi puhemiesneuvoston ehdotusta niin, että nykyiseen tapaan poissaolopyynnöt koskevat vain täysistuntopoissaoloja. Lisäksi puhemiesneuvosto voi antaa ohjeita eduskuntatyötä koskevien läsnäolojen ja poissaolojen kirjaamisesta. Näin puhemiesneuvosto voi määritellä esimerkiksi sen, millä tavoin edustajien läsnäoloa valiokunnissa tilastoidaan. Tässä suhteessa voidaan joko jatkaa nykyistä, puhemiesneuvoston ohjeisiin perustuvaa käytäntöä tai omaksua uusia käytäntöjä. Perustuslakivaliokunta toteaa kuitenkin mietinnössään, ettei uuden työjärjestyksen tarkoitus ole, että poissaoloon valiokunnasta pyydetään erikseen lupa.

Arvoisa puhemies! Kiinnitän lopuksi huomiot yhteen yksityiskohtaan puhemiesneuvoston ehdotuksen perusteluissa. Asia on mielenkiintoinen eikä siihen ole kovin paljon kuitenkaan kiinnitetty huomiota. Perustelujen mukaan tarkoitus ei ole muuttaa valtiopäivien avajaisiin ja vaalikauden päättäjäisiin liittyviä perinteisiä juhlamenoja. Niitä voidaan kuitenkin kehittää perustelujen mukaan esimerkiksi siten, että pääministerille varataan mahdollisuus avajaisissa kertoa, mitä hallituksen esityksiä valtiopäiville aiotaan antaa, ja päättäjäisissä luoda katsaus hallituksen toimintaan päättävällä vaalikaudella. Haluan tässä yhteydessä itse ilmoittautua tällaisten kehittämiskaavailujen kannattajaksi.

Irlannin senaatin puheenjohtajan vierailu

Ensimmäinen varapuhemies: Arvoisat kansanedustajat! Ilmoitan, että Irlannin senaatin puheenjohtaja Brian Mullooly valtuuskuntineen on saapunut seuraamaan täysistuntoa. Eduskunnan puolesta lausun arvoisat vieraat tervetulleiksi eduskuntaan. (Suosionosoituksia)

² **Markku Markkula /kok:** Arvoisa puhemies! Jo perustuslakivaliokunnan puheenjohtajan ed. Itälän pitämä esittelypuheenvuoro osoitti, että eduskunnan työjärjestyksestä tehtävän päätöksen poliittiseksi linjakysymykseksi muodostuu tulevaisuusvaliokunnan asema.

Tulevaan varautuminen on niin yksityisen kuin julkisenkin sektorin elinehto kiristyvässä kilpailun maailmassa. Suomessa asia on havaittu. Päätökset suomalaisen yhteiskunnan rakenteellisesta uudistumisesta tehdään eduskunnassa. Se on myös otollisin paikka yhteiskunnan arvojen, tavoitteiden ja toimintamallien uudistamiselle. Tässä mielessä on tärkeää, että eduskunta hyvin selkeällä ja eduskunnan normaaliin toimintaan selkeästi rakennettavalla tavalla organisoii tulevaisuutta koskevien asioiden valmistelun. Eduskunnan täysistuntohan luonnollisesti tekee päätökset niin tulevaisuuskysymyksissä kuin muissakin.

Siteeraan kokoomuksen ryhmäpuheenvuoroa viime eduskuntakaudelta, jossa linjasimme eräitä keskeisiä asioita tulevaisuusselontekokäsittelyyn. Selvyiden vuoksi totean, että itse en tätä kokoomuksen ryhmäpuheenvuoroa pitänyt.

"Kokoomuksen eduskuntaryhmä haluaa nostaa voimakkaammin esille todellisia tulevaisuuden valintoja sekä tulevaisuuttamme uhkaavia riskejä. Tulevaisuus on ennen kaikkea tahdon asia." Korostan, että tämänkin eduskunnan työjärjestyksessä tehtävä päätös tulevaisuusvaliokunnan asemasta on nimenomaan tahdon asia.

Edelleen toisessa ryhmäpuheenvuorossa tulevaisuusselonteon palautekeskustelussa kokoomus totesi: "Kokoomuksen eduskuntaryhmän mielestä tulevaisuusvaliokunta tarvitaan myös ensi vaalikaudella ja se on asetettava heti vaalikauden alussa, kuten muutkin valiokunnat. Näin valiokunnan rooli muodostuisi käytännössä pysyvän valiokunnan kaltaiseksi." Vastaavia kannanottoja viime vuoden lokakuussa käydyssä täysistuntokäsittelyssä esittivät useat muutkin eduskuntaryhmät omissa ryhmäpuheenvuoroissaan. Poikkeavaa äänenpainoa ei täällä juurikaan kuulunut. Vetoankin kansanedustajiin, että jokainen miettisi omalta osaltaan, että ei kai nyt työtään tekevä eduskunta tällä kokoonpanolla ole taantumuksellisempi kuin edellisellä vaalikaudella toiminut eduskunta.

Tulevaisuusvaliokunta omassa mietinnössään esitti selkeästi ne perustelut, joilla tulevaisuusvaliokunta pysyvänä tarvitaan, ja siteeraan tältä osin valiokunnan puheenjohtajana silloin toimineen ja tälläkin hetkellä toimivan ed. Tiurin esittelypuheenvuoroa, koska ed. Tiuri ei valitettavasti virkatehtävien takia tänään tänne ole päässyt. Ed. Tiuri esittelypuheenvuorossaan niin ikään viime vuoden lokakuussa totesi: "Tulevai-

suusvaliokunta esittää, että valiokunta tulevaisuudessa asetetaan yhtäaikaan muiden valiokuntien kanssa ja että sille päätetään tietty kokoontumisaika eduskunnan päiväjärjestyksessä. Valiokunnan tehtäväksi tulee myös jatkossa osoittaa teknologian yhteiskunnallisten vaikutusten arviointi eduskuntaa varten." Eli nimenomaan lähtökohtana oli se, että valiokunta olisi pysyvä, jolloin käytännössä sen työ voitaisiin täällä myös tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti järjestää.

Valtion ydintehtävät on todella määriteltävä ja asetettava prioriteettijärjestykseen. Meidän tehtävänämme poliittisina päättäjinä on luoda edellytyksiä yhteisesti sovittujen tavoitteiden toteutumiselle ja näin edistää toivotun tulevaisuuden muokkautumista. Tavoitteisiin päästään vain esittämällä perusteltuja päätöksenteon vaihtoehtoja ja arvioimalla päätöksen vaikutuksia yhteiskunnan eri tasoilla. Tulevaisuusvaliokunnan tekemä työ palvelee nimenomaan tätä päämäärää.

Siteeraan vielä kokoomuksen eduskuntaryhmän ryhmäpuheenvuoroa viime vuodelta: "Kokoomuksen eduskuntaryhmän mielestä tulevaisuusvaliokunta ansaitsee kiitokset. Valiokunnan mietintö ja siihen sisältyvät ehdotukset eduskunnan lausumiksi ovat merkittävä harppaus tiellä teollisuusyhteiskunnasta tietoyhteiskunnan kautta osaamisen, ymmärryksen ja viisauden yhteiskuntaan."

Arvoisa puhemies! Kiitän puhemiesneuvostoa siitä viisaudesta, jonka se osoitti esittämällä tulevaisuusvaliokunnan ottamista eduskunnan työjärjestykseen. Toivon, että kansanedustajat ajattelevat tätä asiaa nimenomaan Suomen ja suomalaisten tulevaisuuden asiana eivätkä pyri piiloutumaan perustuslakivaliokunnan enemmistön osoittamalla tavalla lakipykälän tulkinnan taakse.

³ Jouko Skinnari /sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tulevaisuusvaliokunnan asema on tietysti erittäin tärkeä, enkä usko, että kukaan haluaa sitä asemaa sinänsä horjuttaa. Mutta sen katsantotavan, mikä tässä on, pitäisi ulottua myös valtioneuvoston tulevaisuusyksikköön, jossa ainoastaan yksi henkilö on valmistelemasa näitä asioita. Toisin sanoen sitä pitäisi ensiksi vahvistaa ja katsoa myös sitten, mikä tulee olemaan sen asema ja myös niin, että valtioneuvoston asianomainen näitä asioita hoitava ministeri olisi riittävän aktiivinen. Itse omana aikanaani kutsuttiin kansliapäälliköt yhdessä valiokunnan

jäsenten kanssa kokoukseen. Ainoastaan yksi ainoa kansliapäällikkö tuli. Yksi ainoa kansliapäällikkö Suomessa oli kiinnostunut tulevaisuudesta.

Tämä vain osoittaa sitä, että tämä asia ei ole ihan kokonaisuudessaan nyt sillä tavoin pohdittu kuin pitäisi. Toisin sanoen pitäisi olla selkeä esitys valtioneuvostolta käsin, sen organisatorinen asema, sen resurssit, ja katsoa, millä tavoin eduskunnassa tämä asia järjestettäisiin. (Välihuuto) — Tämä on vastauspuheenvuoro siihen, että en ole varma, että hän on oikeassa nyt tässä asiassa. — Tästä syystä tämä asia pitäisi ensin kokonaisuudessaan selvittää, sen jälkeen ottaa kantaa siihen, vakinaistetaanko tämä vai ei.

⁴ **Markku Markkula /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Skinnarille toteaisin, että on erittäin tärkeää, että eduskunta nimenomaan omalla tahdolla osoittaa tässäkin kysymyksessä, että eduskunnassa on sitä kaukonäköisyyttä ja viisautta, jota tulevaisuusasioiden käsittely Suomessa tarvitsee. Tämän päätöksen jälkeen on luontevaa, että myös valtioneuvosto terästä omia toimenpiteitään, joita toki, kiitos ed. Skinnarille, viime kaudella hän ministerinä ollessaan ansiokkaasti vei eteenpäin, mutta ratkaisut sielläkin olisi pitänyt saada jo aikaan. Toivottavasti ne syntyvät pian, että tulevaisuusasioiden valmistelua valtioneuvoston ja eri ministeriöiden tasolla todella vahvistetaan. Eduskunnan tulee näyttää tässä suunta, jonka mukaisesti myös virkamiestoimintaa ja virkamiesvalmistelua vahvistetaan.

Ed. Ryynänen merkitään läsnä olevaksi.

⁵ **Esko-Juhani Tennilä /vas:** Rouva puhemies! Onko tulevaisuus tilapäinen vai pysyvä, tästä me nyt keskustelemme, kun tulevaisuusvaliokunnan asemasta päätöstä teemme. Juristi ed. Itälän mielestä tulevaisuus on tilapäinen asia, johon saattaisi silloin tällöin olla aihetta pikkuisen huomiota kiinnittää. Minusta tulevaisuus on kuitenkin selvästikin pysyvä tila, jota kohti tauotta kuljemme, ja siksi siihen valmistautumisenkin tulee olla täysin pysyvää. Me tarvitsemme myös eduskuntaan pysyvän tulevaisuusvaliokunnan. Vain se turvaa tulevaisuusvaliokunnan aseman vahvistamisen

muiden valiokuntien rinnalla. Tilapäinen tai väliaikainen tulevaisuusvaliokunta johtaa sen mukaiseen asennoitumiseenkin niin yksittäisten kansanedustajien kuin koko tämän talonkin osalta.

Tulevaisuuttahan tutkitaan laajasti hyvin moninaisten tutkimuslaitosten taholla. Myös valtionhallinnossa selvitetään ja tehdään arvioita siitä, mitä tuleman pitää ja miten siihen valmistautua. Ed. Skinnari oli puheenvuorossaan minusta ihan oikeassa siinä, että tähän pitäisi lisätä panostaa, mutta toki työtä tehdään. Tuskinpa on olemassa yhtä ainutta ainakaan isompaa yritystä, jossa tulevaisuusvisiot olisivat jokin mitätön sivuseikka tai tilapäisen puuhastelun kohde. Siellä on vahvat yksiköt, jotka katsovat 5, 10, 15 vuodenkin päähän, koska ne strategiset valinnat ovat useimmiten niitä, jotka kaiken ratkaisevat.

On ollut siis onnistunut ratkaisu, että eduskuntaan on perustettu tulevaisuusvaliokunta selvittämään eduskunnan näkökulmasta sitä, mitä edessä 5, 10, 15 vuoden aikajaksolla arvattavasti on ja miten siihen kaikkeen tulee valmistautua myös lainsäädännön osalta, jota tämän talon täytyy tietysti tehdä.

Jollei eduskunta olisi tällaiseen työhön suuntautunut, se olisi jättänyt ehkäpä kaikkein olennaisimman arvion pelkästään muiden tehtäväksi, ainakin päätännän osalta hallituksen ja sen elinten varaan. Näin päädyttäisiin tilanteeseen, jossa eduskunta tyytyisi päättämään muiden tekemien tulevaisuutta koskevien perusvalintojen puitteissa ja jättäisi siis olennaisimmat arviot muiden tehtäväksi.

On sanottu, että tulevaisuusvaliokuntaa erillisinä ei edes tarvita, koska jokaisen valiokunnan pitää arvioida oman sektorinsa osalta tulevien aikojen kysymyksiä, haasteita ja niihin vastaamista. Näin tietysti on, mutta kaikki tulevaisuuden asiat ja haasteet eivät pelkisty koskaan vain yhden valiokunnan asiaksi. Minä otan esimerkiksi työn muutokset, joita tulevaisuusvaliokunta on viime keväästä lähtien koettanut selvittää.

Me olemme nyt siirtymässä tietoyhteiskuntaan, ja se muuttaa työtä erittäin paljon, hyvin raajusti, radikaalisti, enemmän kuin ehkä nyt vielä tiedostetaankaan. Jos tämä olisi pelkästään työasiainvaliokunnan kysymys, luulenpa, että jo aikapula estäisi todella vahvan asiaan paneutumisen ja sitoutumisen, sillä tässä on nyt hyvin paljon selvitettävää, mitä tietoyhteiskunnan työ sitten oikeastaan merkitsee ja mihin kaikkeen se

vaikuttaa. Esimerkiksi kysymys on silloin ei vain työstä sinänsä vaan koulutuksesta, johon täytyy satsata valtavasti paljon lisää ihan perusopintoihin, mutta on nähtävä myöskin se yhteys, että tietoyhteiskunnassa täytyy mennä opiskelun ja työn jatkuvaan vuorotteluun. Se on valtaisa haaste koko meidän järjestelmällemme. Tietoyhteiskunta muuttaa paljon myös työaikoja aivan vääjäämättä, se muuttaa eläköitymisjärjestelmiä. Tietoyhteiskunnan suurena haasteena, ongelmana ja uhkana on jakautuminen ja syrjäytyminen, ja tämä tuo taas omat tarvittavat ratkaisumallinsa pohdittaviksi. Täytyy koko ajan nähdä, että esimerkiksi koko meidän sosiaalipoliittinen järjestelmämme perustuu työntekoon eli se, mitä työssä tapahtuu, ei vaikuta vain itse työlainsäädäntöön vaan sosiaalipoliittikan koko perustaan. Näin kysymys ei ole vain juuri työasiainvaliokunnan reviiristä, joka sekin tietysti toivon mukaan selvittää sitä, mitä työn osalta on tapahtumassa.

Käytän esimerkkinä edelleen työn tulevaisuutta. Olemme sitä lähteneet selvittämään. Meillä on ollut erilaisia aikaperspektiivejä. Pisimmät skenaariovalmistelut yltävät vuoteen 2015 saakka, ja minusta on ihan välttämätöntä katsoa niinkin kauas. Muutoin ei nähdä ehkä kaikkea sitä, mikä tuleman pitää. Mistäänhan ei varmuutta ole, mutta saisi edes selkeästi hahmotellun mahdollisen asioiden kulun ja osaisi niihin ruveta valmistautumaan. Tämä on minusta tärkeää. Kun tällaisia asioita pohditaan, siihen tarvitaan todella paljon aikaa, sitoutumista myös, ja tässä tämä tilapäisyys tulee ongelmaksi.

Jos tällaisiin asioihin lähdetään sitoutumaan, kyllähän se vaatii todellista halua pitempimäntteiseen työhön, ja nyt tämä tilapäisyys on tässä se vastaus, joka tämän tyyppiselle, jo aloitetulle työlle halutaan antaa. Tietenkään työ ole ainoa, mutta se on tällä hetkellä käsittelyssä oleva asia, jossa tarvitaan isompia visioita, niiden selvittelyä ja siihenkin vastaamista, mitä se eduskunnalta edellyttää. Minusta näitä asioita ei kerta kaikkiaan saa antaa vain joittenkuitten eksperttien tai tulevaisuuslaitosten ja sen semmoisten käsiin. Eduskunnan pitää olla mukana myös tässä työssä hyvin vakavasti, sitoutuneesti ja kiinteästi.

Suomen tulevaisuusvaliokunta on herättänyt erittäin suurta kansainvälistä kiinnostusta. Olemme muita edellä, kun olemme tällaiseen lähteneet, ja olisihan se aikamoinen suorastaan pauku, jos Suomen eduskunta nyt näpäyttää tätä

omaa lastaan ja tekeekin siitä vähän tämmöisen lehtolapsen, mitä ymmärsin ed. Itälän puuhastelevan ja esittelevän, että saattaa olla, että löytyy jokin muukin muoto, esimerkiksi että pannaan valtiovaraminvaliokunnan alajaostoksi koko tulevaisuuspuuha tai jotain tämmöistä. En tiedä, mitä hänen päässään liikkuu.

Jos te kokoomuksessa olette tällä linjalla, minä ainakin toivon, että lähettäkää ed. Tiurille äkkiä sana, että tulevaisuusvaliokunta tehdäänkin tilapäiseksi. Ed. Tiuri, meidän puheenjohtajamme valiokunnasta, on nimittäin pyydetty maailman laajuiseen konferenssiin esittelemään Suomen tulevaisuusvaliokuntaa. Se herättää todella laajaa kansainvälistä kiinnostusta. Olisi nimittäin vähän ikävää, jos ed. Tiuri siellä röyhistellen kertoisi, miten edistyksellinen Suomen eduskunta on, ja täällä te omat oikealta kaadatte koko puuhan! Se olisi aika ikävä tilanne ed. Tiurille, joka saattaisi esimerkiksi sähkönenä saada sinne tiedon puheensa jälkeen, että puhuinpa vähän liian lievästi.

Minusta on ehdottoman tarpeellista se, että tulevaisuusvaliokunta on tässä talossa pysyvä, että sen asema vahvistetaan ja se olisi esimerkiksi käytännössä sitä, mitä minusta ed. Skinnari puheessaan välissä esitteli, että tulevaisuusvaliokunnan tehtäväksi annetaan esimerkiksi valtioneuvoston tulevaisuusselonteiden käsittely joka vaalikausi. Se olisi hyvä haaste myöskin hallitukselle paneutua näihin asioihin ja lisätä resursseja. Täältä se aloite pitää ottaa.

Edustajat E. Aho ja Kääriäinen merkitään läsnä oleviksi.

6 Paula Kokkonen /kok: Arvoisa puhemies! Ensin ed. Tennilälle toteaisin sen, että toivoisi, että hän katsoisi niin pitkälle tulevaisuuteen, ettei nyt leimaisi koko kokoomusta tulevaisuusvaliokunnan vastustajaksi. (Välihuutoja) — Viittailitte kuitenkin kokoomukseen päin äsken, vaikka täällä juuri ed. Markkula oli käyttänyt puoltavan puheenvuoron.

Ed. Skinnarille aluksi sanoisin — hän näyttää poistuneen inhimillisesti katsoen liian varhain joukostamme, mutta totean — että ihmettelen hänen maailmankuvaansa. En ymmärrä lainkaan si-

tä, minkälaisessa koneistouskossa hän on, kun hän toteaa, että ensin pitäisi ministeriöön luoda voimavaroja ja vasta sitten täällä saataisiin keskustella tulevaisuudesta. Mielestäni eduskunnalla on lupa olla myös suunnannäyttäjä. (Eduskunnasta: Oikein!) Tulevaisuusvaliokunta ja sen pysyvyys näyttää nyt olevan tällainen kokijat ja näkijät -välinen kysymys.

On hyvä, että puhemiesneuvosto on ehdottanut, että valiokunta olisi pysyvä. Meillä on kuitenkin valiokunta, jossa on koko joukko viisaita, jotka katsovat omaavansa suuremman viisauden kuin puhemiesneuvosto. Ed. Itälä totesi, että ehdotusta tulevaisuusvaliokunnan liittämisestä pysyvien valiokuntien joukkoon ei pidetty perusteltuna. Näin todellakin perustuslakivaliokunnan enemmistö. Perustuslakivaliokunnan jäsenenä eivät minua enemmistön perustelut vakuuttaneet. Suuri valiokunta ei myöskään ole ministeriökohtainen valiokunta. Sen lisäksi ulkoasiainvaliokunta ja puolustusvaliokunta käsittelevät varsin usein muita kuin juoksevia lainsäädäntökysymyksiä.

Tulevaisuus on myös tahdon asia. Käytäväkeskusteluissa on ollut pyrkimys sitoa kysymys siitä, voidaanko tulevaisuusvaliokunta liittää pysyvien valiokuntien joukkoon, perustuslakikysymykseksi. Asiantuntijakäsittelyssä muistaakseni oma-aloitteisesti vain kaksi asiantuntijaa, nimittäin professori Veli-Pekka Viljanen ja professori Jaakko Nousiainen, käsittelevät tätä kysymystä. Veli-Pekka Viljanen mainitsi muun muassa, että periaatteessa tämä on merkittävä muutos, että tulevaisuusvaliokunta lisittäisiin pysyvien erikoisvaliokuntien joukkoon. Hän totesi myös, että valtiösääntöoikeudellista estettä tulevaisuusvaliokunnan muuttamiseksi pysyväksi valiokunnaksi ei ole olemassa. Hän korosti sitä, että kysymys on tarkoituksenmukaisuusharkinnasta ja siitä, onko tulevaisuusvaliokunnalle samanlainen pysyvä tarve kuin nykyisille pysyville erikoisvaliokunnille. Nousiainen totesi hyvin lakonisesti: "Pysyvien valiokuntien joukkoon ehdotetaan liittäväksi nykyään tilapäisenä toimiva tulevaisuusvaliokunta. Lienee odotettavissa, että sen päiväjärjestys, työtapo ja suhde täysistuntoon poikkeavat muista pysyvistä valiokunnista. Jotkut kyselivät kovasti asiantuntijoilta, onko tämä tarkoituksenmukaista." Muistaakseni nämä säännönmukaisesti totesivat, että se on poliittinen ratkaisu eikä perustuslakikysymys.

Me, jotka jäämme valiokunnassa vähemmistöön, eli edustajat Brax, Filatov, Puhjo ja minä totesimme, että tulevaisuusvaliokunta on tarpeellinen osa suomalaista päätöksentekoa. Sen avulla voidaan ylittää eduskuntatyötä usein kahlitsevat valiokuntarajat ja kehittää yli budjetti- ja vaalikauden ulottuvaa pitkäjänteistä päätöksentekoa.

Nykyisellään eduskuntatyö on usein pirstaleista ja kokonaisuudet ja päätösten pitkän tähtäimen vaikutukset unohtuvat. Tulevaisuustyö vaatii pitkäjänteistä, innovatiivista ja pohtivaa työskentelyä. Epävarmuus tulevaisuusvaliokuntatyön jatkuvuuden suhteen haittaa sen työtä ja luo siihen väliaikaisuuden leiman. Tulevaisuusvaliokunta on tehnyt arvokasta työtä. Se on herättänyt muun muassa kansainvälisesti paljon positiivista mielenkiintoa. Tulevaisuus on myös tahdon asia. Yhteiskunnan jatkuva muutos vaatii nykyistä tulevaisuusorientoituneempaa työtapaa. Esimerkiksi teknologian kehitys on niin nopeaa, että lainsäädäntötyö ilman teknologian arviointia ja ennakointityötä on auttamattomasti jäljessä. Tämän vuoksi me katsoimme, että 7 §:n 1 momentti olisi hyväksyttävä puhemiesneuvoston esittämässä muodossa.

7 Ville Itälä /kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pidän ihan yhtä tärkeänä tulevaisuusvaliokunnan työtä. Se on perustuslakivaliokunnankin mietinnössä selkeästi sanottu. Edustajat Kokkonen ja Tennilä toivat asiaa mielestäni väärällä tavalla esille. Me mietimme sitä niinpäin, että tulevaisuusvaliokunta on tärkeä, mutta sen muoto on täysin erilainen kuin muilla. Sitä ei pidä kangistaa laittamalla sitä listaan pysyvistä valiokunnista. Sen kokoonpanoa ja tehtäviä täytyy tarpeen mukaan pystyä muuttamaan.

Se ei sen arvoa nosta, missä listassa se on, vaan se työ, mitä siellä tehdään. Minä näen, ed. Tennilä, että taantumus, joka haluaa laittaa tämän valiokunnan johonkin muottiin ja muotoon, istuu siellä tässä asiassa. Valiokunnan pitää olla fleksiibeli, jotta se voi toimia siten kuin tulevaisuuden haasteet vaativat.

8 Markku Markkula /kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jo vuonna 94 eduskunta käsitellessään ensimmäisen tulevaisuusmietintönsä totesi, että eduskunnan tulee asettaa erityinen tulevaisuusvaliokunta muiden valiokuntien tapaan vaalikauden alussa. Sen jälkeen mietintö

jatkuu. Siis jo siitä alkaen tämä asia on ollut luonteella tavalla eduskunnan itsensä hoidettavissa. On tietenkin luonteavaa, että ratkaisu tehdään eduskunnan työjärjestyksessä. Nyt, kun eduskunnan työjärjestyksestä päätetään, niin tässä yhteydessä asia on nimenomaan päätettävänä.

Tältä osin eduskunnan valmisteluelinten osalta tulevaisuusvaliokunnan itsensä viime kaudella tekemät arviot ja tällä kaudella eduskunnan puhemiesneuvoston tekemä arvio ja selkeä ehdotus on tehty siitä, että tulevaisuusvaliokunnan on tarpeen tulevaisuudessakin olla pysyvä valiokunta muiden valiokuntien joukossa. Tämä on tässä ehdotuksessa sisällä.

Kuten ed. Kokkonen totesi, myös perustuslakivaliokunnan asiantuntijakuulemisissa on nimenomaan todettu, että esteitä muutoksen tekemiselle eduskunnan työjärjestyksessä ei ole. Perustuslakivaliokunnan enemmistö kuitenkin, ehkä käsittämättömässä viisaudessaan, on mennyt liian vahvasti pykälien taakse.

9 Kalevi Olin /sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Itälän vastauspuheenvuoro oli tärkeä, koska hän itse asiassa totesi, että perustuslakivaliokunnassa on ymmärretty tulevaisuusvaliokunnan työn merkitys. Sitä ei ole kiistetty, eli se ei olisi peruste tämän statuksen tai aseman määrittelyyn. Siltä osin asia on nyt eduskunnan käsissä, halutaanko poliittisesti tahto muodostaa. Ongelma asiassa on, vaikka näen, että perustuslakivaliokunnan perustelut ovat ihan oikean suuntaisia, minkä kuvan Suomi itse antaa asiasta, jonka perusteella sen kuva on myönteisesti jo muodostunut.

10 Paula Kokkonen /kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä en myöskään ymmärtänyt, mikä logiikka sisältyi perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja ed. Itälän arvosteluun. Tämä on poliittinen tarkoituksenmukaisuuskysymys. Yhdyn siihen, mitä ed. Olin juuri mainitsi. Miksi ihmeessä me nyt vesittäisimme asian, joka on tuonut meille näkijän roolin myös maailman laajuisesti?

11 Marja-Liisa Tykkyläinen /sd: Arvoisa puhemies! Eduskunnan työjärjestyksestä on odotettu. On hyvä, että olemme saaneet sen käsittelyyn tänään. Perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja ed. Itälä esitteli, että työjärjestys on merkittävä liittyen nimenomaan Suomen perustuslakiin.

Ensimmäiseksi ottaisin esille perustuslain uudet eduskuntatyöskentelyyn vaikuttavat määräykset. Toiseksi, suurin osa aikaisemmin valtiopäiväjärjestyksessä olleista eduskuntatyöskentelyä sääntelevistä asioista on jätetty pois uudesta perustuslaista ja tarkoitettu säädettäväksi nimenomaan työjärjestyksessä.

Puhemiesneuvoston yleislinjaukset ovat hyviä. Eduskuntatyöskentelyn suuret linjat säilyvät ennallaan. Toisaalta yksityiskohdissa on onnistuttu saavuttamaan tarpeellista joustavuutta. Uuden perustuslain yhteydessä valittu säätämisyjärjestys työjärjestykselle, että se säädetään lainsäätämisyjärjestyksessä, on paikallaan. Se korostaa työjärjestyksen merkitystä eduskuntatyöskentelyn ohjaajana.

Haluan kiinnittää huomiota muutamiin yksityiskohtiin.

Yksi niistä on työasiainvaliokunnan nimen muuttaminen työ- ja tasa-arvoasiain valiokunnaksi. Muutos on perusteltu. Tasa-arvokysymykset nousevat esiin usein nimenomaan työelämän kysymyksissä. Kuitenkin on syytä painottaa sitä, että perustuslain asettamien tasa-arvovaatimusten noudattamisen valvonta edelleen kuuluu perustuslakivaliokunnalle.

Täällä on puhuttu myös tulevaisuusvaliokunnasta. Tässä yhteydessä haluan tuoda esille vähän historiaa. Sivistys- ja tiedejaosto aikanaan on käsitellyt vähän tätä tulevaisuusvaliokuntaa koskevia taloudellisia asioita, samoin kuin kauppa- ja teollisuusjaosto. Sitten oli erilaisia henkilövalintoja aikanaan, ja näin tultiin siihen tilanteeseen, että perustettiin tulevaisuusvaliokunta. On todettu, että nykyinen puheenjohtaja ed. Tiuri on kyllä erittäin hyvin tehnyt työtä tulevaisuusvaliokunnan eteen. Hyvin paljon ratkaisevat myös puheenjohtaja ja jäsenet siinä, kuinka asiat etenevät.

Mutta haluaisin kiinnittää huomiota siihen, että nyt perustuslakivaliokunta on esittänyt puhemiesneuvoston esityksestä poiketen, ettei tulevaisuusvaliokunnasta tehdä pysyvää valiokuntaa. On totta, että tulevaisuusvaliokunnan tehtävät valiokunnan miehenä kuvattuna tavalla liittyvät väljästi eduskunnan perustehtäviin, ja tältä osin valiokunnan ratkaisua voi pitää perusteltuna. Tulevaisuusvaliokunnan roolia yhtenä eduskunnan valiokunnista minun mielestäni on kuitenkin syytä korostaa.

Nykyisen tulevaisuusvaliokunnan tehtävä on tulevaisuuden kehitystekijöiden ja kehitysmalli-

en arviointi. Tässä ottaisin esille, että tulevaisuusvaliokunnan toimenkuva ja tehtävät on löydettävä paremmin. Nykyisen tulevaisuusvaliokunnan tehtävä on tulevaisuuden kehitystekijöiden ja kehitysmallien arviointi. Tämä, jos jokin, on sitä työtä, jota eduskunnassa ja kansanedustajan työssä nimenomaan tulisi tehdä. Tässä mielessä tulevaisuusvaliokunnan työ, jos jonkin valiokunnan, liittyy kiinteästi eduskunnan perustehtäviin.

Tärkeää onkin huolehtia siitä, että tulevaisuusvaliokunta työjärjestyksen mukaisena, olipa se muodollisesti sitten tilapäinen tai pysyvä valiokunta, tullaan asettamaan myös tulevilla vaalikausilla. Samoin on huolehdittava siitä tulevaisuusvaliokunnan työn tekemisen kohdalla, että sen työmahdollisuudet turvataan. Erityisesti pitää kantaa huolta siitä, että valiokunta saa oman paikkansa eduskunnan työjärjestyksessä ja että valiokunnan sihteeri ja muut resurssit tulevat asianmukaisesti turvatuiksi.

Sitten menen kohtaan "Poissaolot". Tärkeää on korostaa sitä, että työjärjestyksen määräykset koskevat vain täysistuntopoissaoloja. Lyhyempien poissaolopäätösten teon siirtäminen puhemiesneuvoston ratkaistavaksi, niin kuin täällä perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja totesi, vähentää nykyisen käytännön byrokratiaa. Valiokuntapoissaolot jäävät ratkaistaviksi puhemiesneuvoston ohjeilla. Kun näitä ohjeita aikanaan laaditaan, tulee nykyistä paremmin pitää huoli siitä, että nykyisestä sekoilusta päästään eroon. Käytännön tulee olla toimiva ja joustava. Myös järjestelystä sekä edustajille että virkamiehille aiheutuvasta työmäärästä tulee kantaa huolta. Tästä järjestelystä on aiheutunut aika paljon ongelmia sekä edustajille että virkamiehille tätä nykyä.

Sitten haluan kiinnittää huomiota omaan sektoriini eli kansliatoimikuntaan. Työjärjestyksen mukaan eduskunnan hallintoa varten on kansliatoimikunta. Kansliatoimikunnan tehtävät säilyvät ennallaan. Kansliatoimikunnan jäsenille tullaan valitsemaan varajäsenet. Tämä on tervetullut uudistus. Kansliatoimikunnan valinnan osalta voitaneen menetellä valiokunnan kannan mukaisesti niin, että uuden työjärjestyksen voimaan tultua riittää, että kansliatoimikuntaan valitaan varajäsenet.

Arvoisa puhemies! Työjärjestyksen tehtävä on luoda puitteet koko eduskunnan työn asianmukaiselle hoitamiselle. Se on myös perusta eduskunnan työn arvostamiselle.

¹² **Johannes Leppänen/kesk:** Arvoisa puhemies! Olisi tietysti mielenkiintoista aloittaa komentoimalla edellisiä puheenvuoroja, mutta aion pitäytyä ajatuksissa, joita illalla panin paperille.

Eduskunta on hyväksynyt ja tasavallan presidentti on vahvistanut Suomen perustuslain, joka tulee voimaan 1.3.2000. Perustuslain uudistamisen yhteydessä kumotaan valtiopäiväjärjestys, johon eduskunnan työn sääntely on pitkälti perustunut. Suurin osa eduskuntatyön yksityiskohtaisesta sääntelystä on jätetty pois uudesta perustuslaista. Perussäännökset ovat edelleen uudessa perustuslaissa, kuten eduskunnan asema ylimpänä valtioelimenä sekä eduskunnan suhteet muihin valtioelimiin. Myös kansanedustajien asemasta säädetään edelleen perustuslaissa. Eduskuntatyön sääntely on kaiken kaikkiaan ollut varsin yksityiskohtaista, ja näin on jatkossakin, mutta sääntely siirretään työjärjestykseen.

Mielenkiintoista on se, että säädökset eduskuntatyön menettelyistä ovat eduskunnan tehtävänä mutta talous kulkee valtion budjetin kautta ja siellä on valmistelijana valtiovarainministeriö, vaikkakin jo käytäntö on osoittanut, että eduskunnan esitykseen ei ministeriössä puututa. Mutta noin ajatuksena olisi mielenkiintoinen, olisiko autonomiaa lisättävä myös tältä osin.

Tämä muutos on periaatetasolla merkittävä. Kun nykyisten säädösten mukaan pienikin muutos eduskunnan työskentelyyn on vaatinut hallituksen esityksen ja edelleen perustuslain mukaisen käsittelyn, uudistuksen jälkeen muutokset tekee eduskunta itse. Tämä on erittäin suuri periaatteellinen muutos. Parlamentarismi ja erityisesti eduskunnan asema ylimpänä valtioelimenä on muutosten perusajatus. Eduskunta itse valmistelee ja myös päättää ilman valtioneuvoston myötävaikutusta omista työtapoistaan ja menettelyistään. Puhemiesneuvoston ehdotuksesta ja perustuslakivaliokunnan mietinnön pohjalta tehdään päätös noudattaen voimassa olevaa lainsäätämisjärjestystä.

Uudessa eduskunnan työjärjestyksessä ehdotetaan tehtäväksi eräitä uudistuksia, joiden tarkoituksena on kehittää eduskuntatyötä. Lakiehdotusten käsittelyn nopeuttamiseksi ja selkeyttämiseksi ehdotetaan, että lakiehdotuksen sisältö voidaan ilman lakipykälien yksityiskohtaista käsitteilyä todeta hyväksytyksi kokonaisuudessaan valiokunnan mietinnön mukaisena, jollei käsiteltävänä olevissa asiakirjoissa tai muutoin ole tehty poikkeavia pykäläehdotuksia. Näin voidaan

päästä käytännössä pois pitkistä puhemiehen nuijasulkeisista.

Ehdotuksessa korostetaan puhemiehen täysistuntokeskustelujen johtamiseen liittyvää tehtävää. Tavoitteena on parantaa puhemiehen mahdollisuuksia edistää elävien ja mielenkiintoisten poliittisten keskustelujen syntymistä. Toisaalta uudistus lisää puhemiehen tehtävän vaativuutta. Ministerien puheenvuorojen ehdoton etusija poistetaan, ja harkinta etusijan antamisesta ministerille puheenvuoron käytöstä tulee puhemiehelle.

Keskustelujen kehittämiseksi ja nopeatempoisen vuoropuhelun mahdollistamiseksi ehdotetaan uutta menettelyä. Puhemiesneuvosto voisi etukäteen varata osan jostakin keskustelusta puheenvuoroille, jotka saavat kestää enintään puhemiesneuvoston määräämän ajan. Tällä muutoksella ei kuitenkaan muuteta perustuslaissa olevaa vapaan puheoikeuden periaatetta, jota eduskunnassa on pidetty hyvin tärkeänä. Puheajaka-suositusten katsotaan olevan riittävä menettely, jotta puuduttavat ja usein yksitoikkoiset täysistunnnot jäävät mahdollisimman vähäisiksi.

Säännökset eduskunnan kysymysmenettelystä ovat puhuttaneet eduskuntaa syksyllä, kun ehdotus tuli julkisuuteen. Kysymysmenettely siirretään kokonaisuudessaan työjärjestykseen. Tämä antaa mielestäni mahdollisuuden kysymysmenettelyjen kehittämiseksi tulevaisuudessa vielä joustavammiksi. On toivottavaa, että uusi toimenpidealoite sekä edustajien mahdollisuudet saada viranomaisilta tietoja vähentävät tarvetta tehdä kirjallisia kysymyksiä. Siltä varalta, että kirjallisten kysymysten määrä edelleen lisääntyy viime vuosien tahtia, ehdotukseen sisältyy mahdollisuus rajoittaa niiden tekemistä. Säännöksen mukaan erityisestä syystä eduskunta voi päättää puhemiesneuvoston ehdotuksesta, että kukin edustaja saa tehdä enintään tietyn määrän kirjallisia kysymyksiä valtiopäivien tai niiden osan aikana. Haluan korostaa, että tämä on mahdollisuus. Se, otetaanko rajoitus käyttöön, riippuu meistä edustajista. Tässä uskon edustajien valistuneeseen harkintaan, kuten asianlaia on puheenvuorojen pituudenkin suhteen.

Arvoisa puhemies! Kuten edellä mainitsin, puhemiehen rooli täysistuntotyöskentelyssä tulee korostumaan. Erityisen tärkeäksi tavoitteeksi tulee ottaa hallitus—oppositio—keskustelujen viittäminen. Kun on siirrytty maassamme enemmistöparlamentarismiin, sen perusedellytys on,

että opposition esittämät vaihtoehdot voivat keskusteluissa tulla selkeästi esille. Se ei tarkoita opposition ylikorostumista, mutta jos ja kun oppositio on aina olemassa, minkä värinen sitten kulloinkin onkaan, on sen oltava näkyvissä. Opposition tehtävä on aivan kuin punnita hallituksen kantoja ja esittää perusteltuja vaihtoehtoja, jotta kansalaiset voivat tehdä valintoja. Tämän perusasetelman esiin tuominen ja esillä pitäminen elävöittää keskustelua ja omalta osaltaan lisää kiinnostusta poliittiseen päätöksentekoon. Erityishuomiota tämän asian yhteydessä pitää kiinnittää ajankohtaiskeskusteluihin ja kyselytunteihin.

Arvoisa puhemies! Perustuslakivaliokunta on mietinnössään hyvin pitkälle yhtynyt puhemiesneuvoston ehdotukseen. On kuitenkin muutamia muutoksia, joita täällä on jo perusteltu, ja kuten kuulumme, puolesta ja vastaan.

Työjärjestyksen 7 §:n kohdalla on tehty muutokset pysyvien valiokuntien kohdalla. Puhemiesneuvoston ehdotuksessa lähdetään siitä, että tulevaisuusvaliokunta muutetaan pysyväksi erikoisvaliokunnaksi. Mietinnössä perustuslakivaliokunta esittää perustelut toisenlaiselle kannalle.

Vuonna 1993 muodostettiin tulevaisuusvaliokunta, joka on toiminut tilapäisenä valiokuntana. Valiokunnan tehtäviin ei ole kuulunut eikä kukaan ole esittänyt, että tulevaisuudessaakaan kuuluisi, lakiasioiden tai tulo- ja menoarvion valmistelevaa käsittelyä. Näin ollen tulevaisuusvaliokunta poikkeaa muista, pysyvistä valiokunnista. Sen tehtävä on ollut valmistella täysistunnolle erityisiä asioita. Sen tehtävä on joustava, ei kahlitu määrämuotoihin, kuten käytäntö on myönteisessä mielessä osoittanut.

Perustuslakivaliokunnan kanta ei merkitse tulevaisuusvaliokunnan roskakoriin heittämistä, vaikka joistakin puheenvuoroista sen kuvan täälläkin on saanut, vaan päinvastoin. Haluamme korostaa sen erityispiirteitä ja sen joustavuutta mahdollisuutena. Toisaalta on myös muistettava, että ei tulevaisuusvaliokunta, niin kuin ei mikään muukaan valiokunta, voi omia itselleen jotakin asiaa. Tässä yhteydessä tulevaisuus tietysti liittyy kaikkien valiokuntien työskentelyyn.

Perustuslakivaliokunnan mietintöön sisältyy kannanotto tulevaisuusvaliokunnan toiminnan organisoimiseen siten, että valiokunnalla on käytännössä myös mahdollisuus hoitaa tehtävänsä tarkoituksenmukaisella tavalla. Siihen liittyy muun muassa ajatus valiokunnan kokoontumisaikojen järjestelystä tasavertaisesti pysyvien va-

liokuntien kanssa. Tässä yhteydessä on pohdittavakin, onko tarkoituksenmukaista saattaa tulevaisuusvaliokunta pysyväksi valiokunnaksi ja samalla jäykistää, huonoimmillaan kokemuksen mukaan jopa betonoida, sen toimintaa.

Mitä tulee pysyvien ja tilapäisten valiokuntien statukseen, on muistettava, että arvostus saadaan työllä ja tuloksilla. Niitä on saatu ja saadaan tulevaisuudessa samalla ennakkoluulottomuudella ja joustavuudella, mitä tulevaisuusvaliokunta on toiminnallaan osoittanut, kuten edellä mainituissa puheenvuoroissa muun muassa ed. Markkulan kohdalla tuli esille. On täysin väärä tulkinta, että perustuslakivaliokunta tällä kannanotollaan haluaa sysätä tulevaisuusvaliokunnan taka-alalle ja siten merkityksettömäksi. Nykyinen nopeasti muuttuva toimintaympäristö ja maailma tarvitsee nopeaa reagointia, ja se mielestäni turvataan tällä ratkaisulla.

Arvoisa puhemies! Toinen keskustelua ja vastalauseen aiheuttanut asia oli työasiainvaliokunnan nimen muuttaminen työ- ja tasa-arvoasiainvaliokunnaksi. Muutos on ymmärrettävä siitä näkökulmasta, että tasa-arvoasiat on noteerattava todellisina ja jokapäiväiseen lainsäädäntötyöhön vaikuttavina asioina. Kuitenkin on syytä muistaa, ettei nimenmuutos saa tarkoittaa kyseisen valiokunnan monopoliasemaa tasa-arvoasioissa. Perustuslakivaliokunta muistuttaa siitä, että jo perustuslaki velvoittaa tasa-arvo vaatimusten noudattamiseen lainsäädännössä. Tämän tavoitteen valvonnassa perustuslakivaliokunnalla on keskeinen vastuu eduskunnan sisällä.

Arvoisa puhemies! Kaiken kaikkiaan käsiteltävänä oleva eduskunnan työjärjestys antaa hyvän säädöspohjan eduskuntatyön edelleenkehittämiseksi. Vaikka lainsäädäntötyön on oltava dynaamista ja pitkäjänteistä, on muuttuva toimintaympäristö otettava huomioon. Uusiutuvat työmenetelmät yhdistettyinä uuden tekniikan hyväksikäyttöön luovat oivallisen pohjan yhä paremman lainsäädännön aikaansaamiseksi. Tämä työjärjestys ei ole kiveen hakattu pysyvyys, vaan muutostarpeisiin nopeasti reagoiva ja toivottavasti myös yleistä mielenkiintoa lisäävä työkalu.

¹³ **Tuija Brax /vihr:** Arvoisa puhemies! Ensimmäiseksi haluan yhtyä edellisen puhujan näemykseen siitä, että on merkittävää, että tähän työjärjestykseen sisältyy mahdollisuus järjestellä keskusteluja niin, että alkuun puhutaan lyhyesti.

Ed. Leppäsen esiintuomat näkökulmat ovat tärkeitä eivätkä toivottavasti jää sen alle, mistä itekin aion seuraavaksi puhua. Puhun kiistakapulas- ta, tulevaisuusvaliokunnan asemasta.

Tulevaisuusvaliokunnan pysyvyyskeskustelua voisi ehkä eritellä niin, että meillä on poliittisia tai periaatteellisia syitä, joku voisi nähdä juridisia syitä ja sitten hyvin käytännöllisiä syitä. Poliittis-periaatteellisten syiden osalta viittaen ed. Kokkosen puheenvuoroon. Hän sanoi suunnilleen sen kaiken, mitä itekin ajattelen. Samat näkökohdat löytyvät tosiaan meidän allekirjoittamastamme perustuslakivaliokunnan mietinnön vastalauseestakin.

Juridisten syiden osalta totean, että niitä ei ole. Ensimmäistä kertaa perustuslakivaliokunnan jäsenyyteni aikana olen hiukan hämilläni ja vähän ehkä ahdistunutkin siitä, että perustuslakia käytetään nyt ehkä tavalla, jonka koen vieraaksi. Sen, että jonkin valiokunnan pysyvyys ei olisi perustuslain tarkoitusta vastaavaa, niin kuin valiokunnan enemmistön kannassa sanotaan, koen oudoksi ja uudeksi tavaksi mennä perustuslain taakse. Toivon, ettei siitä ainakaan tule mitään uutta käytäntöä paitsi ruveta tulkitsemaan perustuslakia juridisesti, niin kuin meidän tehtävämme on, vielä siinä sivussa ottaa uutta kategoriaa jostain omituisemmasta harmaasta vyöhykkeestä, josta rupeaisimme lausumaan enemmänkin siitä, mikä olisi perustuslain tarkoitusta vastaavaa.

Kyseessä on, aivan niin kuin ed. Kokkonen totesi, puhtaasti tarkoituksenmukaisuusharkinta, miten me nyt katsomme aiheelliseksi organisoida eduskunnan työskentelyä. Siitä muutama hyvin pragmaattinen näkökulma.

Aivan niin kuin täällä aikaisemmin jo jotkut sanoivat, on todella epätodennäköistä, että tulevaisuusvaliokunta joskus lakkautettaisiin. Itse en usko, että sellaista eduskuntaa löytyy, joka lähtisi siitä, että enää ei tulevaisuutta ole ja tätä valiokuntaa ei tarvita. Meistä jokainen ymmärtää, että se on jo poliittisesti hyvin omituinen tilanne. Niinpä hyvin käytännönläheiset, pragmaattiset, syytkin puhuvat sen puolesta, että hyväksytään tämä tosiasia ja päätetään nyt viimeinkin, missä sen valiokunnan paikka on.

Ed. Markkula esitteli mielestäni hyvin tämän historian. Nyt on luonteva aika päättää asia. Me olemme jo vaikka kuinka monta vuotta tietäneet, että nyt tulee aika uuden perustuslain mukaan tehdä eduskunnalle uusi työjärjestys. Tässä ja nyt on aika ja paikka päättää, missä se on. Tässä on

ollut monta vuotta aikaa esittää toisenlaisia vaihtoehtoja. Mielestäni tässä vaiheessa, kun loppusuoralla vedetään epämääräinen fleksiibeliys mukaan, kysymys kuuluu, miksi sitä ei ole konketisoitu jo niin, että se olisi voitu liittää tähän työjärjestykseen, koska sinänsä se, että se olisi voinut olla jonkinlainen muu muoto, olisi ollut hyvä. Mutta miksi sitä ei ole sitten yhdessä mietitty valmiiksi, vaan lykätään taas eteenpäin, kun on jo kauan tunnettu nykyinen käytäntö? Siinä fleksiibeliys on tarkoittanut sitä, että tulevaisuusvaliokunta on jopa puoli vuotta muita valiokuntia myöhemmin perustettu ja sille on hyvin fleksiibelisti etsitty paikkaa milloin mistäkin talon nurkasta ja aikaa aina toisten valiokuntien päällä.

Arvoisa puhemies! Käytävillä ovat käyneet toisten valiokuntien puheenjohtajistakin muuttamat sanomassa, että häiritsee myös muiden valiokuntien työskentelyä, että yksi valiokunta on niin fleksiibeli. Puhe betonoinnista minun näkökulmastani tarkoittaisi juuri sitä, että tulevaisuusvaliokunnallekin annettaisiin samanlaiset turvallisat puitteet, betonoidut tai ei, joiden sisällä voi toimia viimeinkin fleksiibelisti. Mutta niin kauan kuin sitä reunaa ei ole, niitä betonointeja, et voi reagoida fleksiibelisti, kun energia ja aika kuluu sen fleksiibeliyden järjestelyyn sekä ajan ja paikan etsimiseen. Tästä näkökulmasta minusta betonointi kuulostaa turvalliselta ja järkevältä tavalta mahdollistaa joustavuus, reagointi ja ajan hengessä mukana oleminen.

Näistä syistä, hyvin pragmaattisista syistä, etten sanoisi braxmaattisista syistä, vetoan vielä niihin edustajiin, joille tämä ei ole maailman suurin kysymys: Antakaa nyt tulevaisuusvaliokunnalle mahdollisuus tehdä työtänsä! He ovat odottaneet jo aika monta vuotta sitä, että tämä työjärjestysasia tulee käsittelyyn ja heidän asemansa järjestetään jollakin tavalla. Jos se nyt taas laikaistaan maton alle, me olemme tämän saman keskustelun edessä, kun seuraavat valtiopäivät alkavat. Kokemuksesta voin kertoa jo myös aiemmalla ajalla, että ennen kuin olin kansanedustaja, näin kanslioiden puolelta, ryhmäkansliasta, että kun uusi eduskunta kokoontuu, siinä on sata ja yksi asiaa, ja jos silloin joku on fleksiibeli, totta vie se fleksiibeli saa siinä vaiheessa odottaa.

Ensimmäinen varapuhemies: Asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan istuntotauon jälkeen kello 16.

[Käsiteltiin päiväjärjestyksen 2)—25) asia; tässä pöytäkirjassa nämä asiat ovat 1) asian jälkeen s. 42—44.]

Ensimmäinen varapuhemies: Täysistunto keskeytetään ja sitä jatketaan kello 16.

Täysistunto keskeytetään kello 13.59.

Täysistuntoa jatketaan

kello 16

Puhetta johtaa puhemies Uosukainen.

Ed. Tiuri merkitään läsnä olevaksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus uudeksi eduskunnan työjärjestykseksi

Keskustelu jatkuu:

¹⁴ **Kyösti Karjula /kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Esillä oleva eduskunnan työjärjestys on erittäin tärkeä asiakokonaisuus, onhan uudenkin perustuslain mukaan eduskunta ylin valtiolin. Kun perustuslakivaliokunnan mietinnössä tarkastellaan eduskunnan uutta työjärjestystä pääsääntöisesti puhemiesneuvoston esityksen pohjalta muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta, haluan puheenvuorossani lähinnä tarkastella sitä, miksi perustuslakivaliokunnan mietintö ei ota selkeän puoltavaa kantaa tulevaisuusvaliokunnan muuttamiseksi pysyväksi erikoisvaliokunnaksi.

Mietinnössä tulevaisuusvaliokunnan vakinaistamisen esteenä nähdään perustuslain 40 §, joka asettaa pysyvien valiokuntien päätehtäväksi asioiden valmistelun täysistuntoa varten. Jo nykyisellään tulevaisuusvaliokunta osin täyttää tätä tehtävää toteuttamalla muun muassa teknologian arviointia. Teknologian arviointitehtävä palvelee koko eduskuntaa ja myös muita eduskunnan valiokuntia.

Tässä yhteydessä haluan erityisen korostetusti tarttua siihen henkiseen näkökulmaan, johon olen niin sanotuissa käytäväkeskusteluissa törmännyt: Onko niin, että eduskunnan tulevaisuusvaliokunta omii itselleen tulevaisuuskysymykset, ikään kuin muilla valiokunnilla ei olisi tulevaisuudentarkasteluvastuuta? Minusta tämä on näkökulma, jonka haluan välittömästi torjua. On luonnollista, että jokainen valiokunta omalla alueellaan kantaa vastuun myös tulevaisuuden hahmottamisesta. Mutta tulevaisuusvaliokunta on joka tapauksessa eduskunnassa sellainen palveluva valiokunta, elin, joka voi kokonaisvaltaisesti paneutua tulevaisuuden tarkasteluun, niiden nykyisten yhteiskunnallisten paineiden jäsentämiseen sekä lainsäädäntötyön että koko yhteiskunnan kehityksen kannalta, joihin myös lakia säätävien valiokuntien tulee löytää nykyistä paremmat vastaukset.

Globalisaatio, nopea teknologian kehitys ja muutoksien aiheuttamat paineet yhteiskunnan sosiaaliselle tasapainolle ovat niitä tekijöitä, joiden huomioon ottamisen tarve näyttää koko ajan vain kasvavan lainsäädäntötyössä. Tulevaisuusvaliokunnan perustaminen olikin aikanaan reagoimista tähän todellisuuteen. Ilman kokonaisvaltaista otetta tulevaisuuden muospaineiden kehityskulkujen ja teknologian arviointiin vaarana on eduskunnan jääminen yhteiskunnallisen kehityksen passiivisen seuraajan rooliin.

Tosiasiassa lienee tälläkin hetkellä se, että pääsääntöisesti lakia säätävien valiokuntien työ keskittyy niitten lakien läpikäymiseen, jotka tulevat hallitukselta virkamiesvalmistelun kautta eduskunnalle. Tämän vuoksi minusta onkin hyvin merkittävä periaatteellinen kysymys eduskunnan toiminnan kannalta se, millä tavalla me painotamme kaikkineen tulevaisuustyötä. Sen vuoksi, arvoisa puhemies, mielestäni tulevaisuustyön vakinaistamisessa onkin kysymys siitä, kuinka aktiivisen suhteen eduskunta ottaa paitsi tulevaisuuden kehityskulkujen arviointiin myös hallitukseen ja virkamieskuntaan. Tällä hetkellä on hyvin pitkälle kysymys siitä, että me eduskuntana tyydymme siihen, mitä hallitus hallitusohjelmassa säättää, ja hyvin pitkälle myös siihen, mitä myös kansalaiset kritisoivat kysyen, johtavatko eduskuntaa virkamiehet.

Mielestäni se, että annamme tulevaisuustyölle riittävän painoarvon ja tilan eduskunnan kokonaisuudessa, edesauttaa myös siinä, että otamme sen roolin, joka eduskunnalle kuuluu. Nimittäin

eduskunnan on pysyttävä perinteidensä mukaisesti tärkeimpänä yhteiskunnallisen keskustelun foorumina. Tulevaisuusvaliokunnan ottaminen yhdeksi pysyvistä valiokunnista korostaa eduskunnan asemaa tulevaisuuteen suuntautuvana yhteiskuntapoliittisena toimijana.

Mielestäni edellä mainitut seikat puoltavat tulevaisuusvaliokunnan aseman ja tehtävien muuttamista muiden pysyvien valiokuntien tehtävien kaltaisiksi. Perustuslaillista estettä tähän ei ole. Olen omalta osaltani erityisesti halunnut paneutua kysymykseen, onko meillä todella perustuslaillisia esteitä tulevaisuusvaliokunnan vakinaistamiseen. Olen luotettavista lähteistä saanut ymmärtää, että tällaista estettä ei ole.

Tulevaisuusvaliokunnan aseman vakinaistaminen on näin ollen ennen kaikkea kysymys, jossa ratkaisee poliittinen valinta. Valiokunnan aseman vakinaistaminen asettaa vaatimuksen tulevaisuuden ja teknologian arvioinnin nostamisesta tietyn valtioneuvoston jäsenen vastuualueelle. Tämä on myös kysymys, jota on joissakin aikaisemmissa puheenvuoroissa ja myös keskusteluissa arvioitu, että kun vakiintuneilla valiokunnilla on vastuullinen ministeriö, tulevaisuusvaliokunnalla ei ole vastaavaa yhteyttä hallituksen työhön. Jos me vakiinnutamme tulevaisuustyön eduskunnassa, se edellyttää myös hallitukselta järkevämpää otetta myös näihin tulevaisuuskysymyksiin ja myönteisellä tavalla pakottaa hallituksen myös vuoropuheluun eduskunnan kanssa tulevaisuuskysymyksistä.

Minusta tämä on ehkä yksi tärkeimpiä näkökulmia siihen, minkä vuoksi tulevaisuustyön vakiinnuttaminen on tärkeä asia. Luontevimmin tämä kuuluisi mielestäni toisen valtiovarainministerin salkkuun. Tulevaisuusasioiden ottaminen valtiovarainministeriön alaisuuteen siirtäisi keskeisen ministeriön rahakirstun vartijasta samalla yhteiskunnallisten kehityssuuntien arviojaksi ja tulevaisuuden kannalta tärkeiden uudistusten toteuttajaksi.

Vakinaistetun tulevaisuusvaliokunnan tulee olla nykyistä enemmän yhteistyössä myös muiden valiokuntien kanssa. Tätä merkitsevät muun muassa teknologian arvioinnit ja meneillään oleva työn tulevaisuutta käsittelevä työ.

Arvoisa rouva puhemies! Ellei kaikesta huolimatta eduskunta päädy tulevaisuusvaliokunnan vakinaistamiseen, mielestäni olennaisin kysymys on tulevaisuustyön vakinaistaminen, ja siksi osoitan tietyn kriittisen arvioinnin perustuslaki-

valiokunnan mietintöön. Miksi tämä järjestely, joka on suoraan luettuna mietinnöstä "organisoida tarkoituksenmukaisella tavalla eduskuntaryön kannalta viimeistään seuraavan vaalikauden alusta lähtien", miksi tämä ratkaisu, on ripusteltu hamaan tulevaisuuteen ja jätetty auki se tapa, miten tarkoituksenmukaisella tavalla asia hoidetaan? Jokainen meistä kansanedustajista tietää eduskuntaryön käytännöt ja, rohkenen sanoa, eduskuntaryön virallisuuden. Jos tämä määrittely jää ilmaan, on hyvin todennäköistä, että niitä "tarkoituksenmukaisia käytäntöjä" ei löydetä. Haluan viitata viime eduskunnan yksimieliseen lauseluun jo siitä, että tulevaisuusvaliokunta vakinaistetaan. Nyt me kuitenkin olemme jälleen tässä keskustelutilanteessa.

Puhemies (koputtaa): Muistutan eduskunnan käytänteistä, että suosituksemme mukainen 10 minuuttia on nyt kulunut. Minä aion huomauttaa tästä 10 minuutista. Toki voitte jatkaa, mutta tästedes.

Puhuja: Arvoisa puhemies! Jatkan vielä hetken.

Eduskunnan uusi työjärjestys otetaan käyttöön uuden perustuslain voimaansaattamisen yhteydessä. Tulevaisuusvaliokunnan vakinaistaminen tässä yhteydessä on osoitus halusta säilyttää eduskunnan parlamentarismiin perustuva asema myös globalisoituvassa ja monimutkaistuvassa yhteiskunnassa. Lainsäätäjän on nähtävä tulevaisuuteen. Tämä tarve tuskin tulee heikentymään jatkossakaan. Myös eduskunnan työjärjestystä säädettäessä tulee mieluummin ennakoita tulevaisuutta kuin seurata jäljessä yhteiskunnallista kehitystä.

Ed. Soininvaara merkitään läsnä olevaksi.

¹⁵ **Ville Itälä /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pakko vastata, täällä on ollut monta saman tyyppistä puheenvuoroa, kuin millaisen ed. Karjula piti.

Tässä todellakaan ei ole mitään perustuslaillista estettä, mutta ei myöskään päinvastoin. Me olemme katsooneet tulevaisuusvaliokunnan tehtävää ja roolia, ja se on täysin erityyppinen kuin muilla valiokunnilla. Se ei sovi tähän systema-

tiikkaan, joka meillä täällä on pysyväisluontoisista valiokunnista.

Täällä on puhuttu siitä, että jollei valiokunta pääse tällaiseen listaan, se menettää sen näkijän paikan, sen kansainvälisen ykkössijan paikan, mikä sillä on ollut. Olen kyllä huolestunut, jos valiokunnan ainoa tapa tehdä tällaista työtä on se, että se on jollain listalla. Minä uskon siihen, että valiokunnan työ ja toiminta on se ainoa tapa, millä se on näkijä ja mukana kansainvälisessä työssä, ei se muodollinen puoli. Me olemme vain pyrkineet katsomaan, mikä on tämä muodollinen puoli.

Jos sanotaan, että perustuslakivaliokunnassa on tätä jotenkin väheksytty tai muuta, vetoan siihen ensimmäiseen puhenvuoroon, jossa pidin tätä meidän lausuntomme mukaisesti erittäin tärkeänä. Me olemme pitäneet tulevaisuusvaliokuntaa erittäin tärkeänä ja kertoneet, miten tämä pitää järjestää. Tämä tapa, jota esimerkiksi ed. Karjula esitti, ei ole se oikea tapa.

¹⁶ **Markku Markkula /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perustuslakivaliokunnan puheenjohtajalle ed. Itälälle hänen puheenvuoronsa johdosta korostaisin todella, että kun tätä toimivaa, käytännöllistä työtapaa haetaan, niin täällä salissa on erittäin monta kansanedustajaa, jotka joko tällä tai viime kaudella ovat olleet tulevaisuusvaliokunnan jäseninä, ja todennäköisesti heidän asiantuntemukseensa tässä kannattaisi myös aika paljon luottaa. Toistaiseksi kaikki nämä henkilöt, jotka ovat tässä asiassa puhuneet, ovat puhuneet sen puolesta, että pysyvä valiokuntarooli antaisi tulevaisuusvaliokunnalle paljon käytännöllisemmän ja luontevamman mahdollisuuden hoitaa ne tehtävät, jotka sille on asetettu. Siinä työssä silloin voidaan myös hakea sitä luontevaa joustavuutta, joka pysyvällä valiokunnalla on. Se pysyvyys antaa sille paljon enemmän joustavuutta kuin tilapäisyys ja asettaminen muista valiokunnista poikkeavassa aika-taulujärjestelyssä.

Haluan vielä korostaa sitä, nostaa esille, että perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja totesi, että näistä perustuslainäkökuilmista tämä valiokunta voidaan joko asettaa pysyvänä tai olla asettamatta. Mietittäköön asiaa tässä valossa. Jokainen kansanedustaja toivottavasti päätyy siihen ratkaisuun, kun perustuslaillista estettä ei ole, että tämä voidaan asettaa pysyväksi.

¹⁷ **Kyösti Karjula /kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiinnitän huomiota täsmälleen samaan asiaan, mihinkä ed. Markkula, että tässä on kuitenkin kysymys siitä valinnasta, jonka me eduskuntana teemme. Perustuslaillista estettä todellakaan perustuslakivaliokunta ei tässä asiassa nähnyt.

Minusta on hämmästyttävää se, että tässä keskustelussa ei todella oteta huomioon sitä näkökulmaa ja sitä kokemusta, mikä on niillä edustajilla, jotka ovat tulevaisuusvaliokunnan työtä tehneet. Ne käytännön ongelmat, jotka heijastuvat tätä kautta, että me olemme tämmöisessä välitilassa, johtavat siihen, että tämän tärkeän tehtävän paras mahdollinen hoitaminen ei ole nykyisillä käytännöillä mahdollista. Siksi korostan tulevaisuustyön vakiinnuttamista ja jopa eduskunnan työjärjestykseen välittömästi tarkemman kuvauksen rakentamista siitä, millä tavalla tämä käytännössä voidaan hoitaa.

¹⁸ **Petri Salo /kok**: Arvoisa rouva puhemies! Perustuslakivaliokunnan käsiteltävänä ollut puhemiesneuvoston ehdotus uudeksi eduskunnan työjärjestykseksi oli mielestäni pääasiallisesti hyväksyttävä. Me kuulumme asiantuntijoita ja totesimme myöskin, että työryhmän pohjatyo oli pääsääntöisesti hyvää. Näyttää siltä, että tässä salissa keskustelu on puutunut tulevaisuusvaliokunnan tulevaisuuteen, vakiinnutetaanko sen asema samanlaiseksi kuin muiden valiokuntien.

Sen kokemuksen pohjalta, mitä itse sain perustuslakivaliokunnan pöydän ympärillä asiantuntijoita kuunnellessani ja käsitteilyn henkeä aistiessani, voin yhtyä niihin mielipiteisiin, mitä puheenjohtaja ed. Itälä esitti. Tulevaisuustyö halutaan vakiinnuttaa, mutta katsottiin, että juridisesti ja talon nykyisten tapojen mukaan se ei istunut vielä sopivasti tähän aikaan. Voi olla, että tarkastelimme asioita ehkä liiankin juridisesti. Totesimme myöskin sen, että poliittisen päätöksen tässä asiassa tekee tämä sali tämän keskustelun jälkeen. Ei tämä ole ollenkaan arvovaltakysymys perustuslakivaliokunnalle siinä mielessä kuin tuntuu, että se täällä ymmärretään. Siitä huolimatta olin enemmistön takana kuunneltuani asiantuntijoitamme.

Mutta hyvät ystävät, asiantuntijat eivät kovinkaan paljon käyttäneet puheenvuoroja siitä, mikä tulee olemaan uuden työ- ja tasa-arvoasiain valiokunnan nimi. (Ed. Dromberg: Älkää puuttuko siihen nyt!) He eivät sitä käsitelleet. Kun kuunte-

lin sitä keskustelua ja mielipiteidenvaihtoa, mitä perustuslakivaliokunnassa käytiin, tulin kuitenkin siihen tulokseen, että tällaista nimihirviötä meidän ei kannata tähän taloon asettaa. Suhtaudun itse kaikkiiin tasa-arvoasioihin, niitten kehittämiseen tässä talossa jokaisessa valiokunnassa, erittäin positiivisesti. Olen valmis edelleenkin ponnistelemaan niitten hyväksi, mutta katson, että pelkällä nimen muuttamisella, ellei se johda käytäntöjen muuttamiseen, ei välttämättä päästä siihen tarkoitukseen, mitä me täällä pidämme tärkeänä. (Ed. Dromberg: Käsitelläänhän siellä tasa-arvoasioita!)

Valiokunnan puheenjohtaja ed. Ville Itälä muun muassa totesi, kun päätöstä tehtiin, että valiokunnan nimestä saattaa aiheutua tulevaisuudessa aika lukuisiakin ongelmia. Ei kai tämän talon tarkoitus ole se, että tulevaisuudessa uusi valiokunta käsittelee saamelaiskysymyksiä, samaa sukupuolta olevien ihmisten oikeuksia ja muiden vähemmistöjen asemaa, jotka ovat myöskin tasa-arvoasioita, vai halutaanko nämä tasa-arvoasiat rajata ainoastaan jotakin tiettyä osa-aluetta koskeviksi asioiksi?

Työ- ja tasa-arvoasiainvaliokunta nimenä on myöskin aivan kohtuuttoman pitkä. Nimen tarkka ruotsinnos oli meillä valiokunnassa tiedossa. Siinä taisi olla peräti 41 tai 42 merkkiä. (Ed. Dromberg: Tarkkaan oli laskettu!) Pieni yksityiskohta vain: Katsoin työasiainvaliokunnan ovea ja totesin, että jos tuohon pitäisi saada kirjoitettua nykyisellä fontilla uusi nimi sekä suomeksi että ruotsiksi, joutuisimme kyllä vaihtamaan ensiksi ovea, että saataisiin nämä tekstit sopivasti siihen aseteltua, (Ed. Pulliainen: Pariovet!) mutta onhan tässä talossa ennenkin tehty suurempiakin remonteja. Tämän takia jätin vastalauseen.

Odottaisin kuitenkin tästä salista sellaista luovutusta, että löydettäisiin sellainen nimi, joka olisi kohtuullisen pitkä, (Naurua) tarkoittaa sitä, ettei se olisi yli 40:tä merkkiä, mutta kumminkin olisi sellainen, joka antaisi selkeän käsityksen siitä, mitä tässä valiokunnassa tehdään ja mitkä asiat sinne kuuluvat. Sen takia jätin vastalauseen, koska nimi herättää minussa ainakin humoristisia ajatuksia sen jälkeen, kun se on kirjoitettu oveen. Sanoisin, että tasa-arvoasioita pitää kumminkin käsitellä tässä talossa jokaisessa valiokunnassa, kun lakiesityksiä tulee, eikä niitä kannata korostaa vain yhden valiokunnan nimesä. Jos me jokaisen tehtävän, mitä valiokunnissa

käsitellään, liitämme myös sen nimeen, tämä on loputon tie, eikä se varmasti ole tarkoitus.

Näillä sanoilla olen edelleen vastalauseeni takana, mutta jos täältä löytyy jokin muu hyvä esitys, olen valmis vetämään esitykseni takaisin ja kannattamaan jotakin parempaa nimeä, koska itse hengestä me kaikki olemme varmaan samaa mieltä.

¹⁹ **Tuija Brax /vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin valiokunnassa niin täälläkin olen päättänyt olla provosoitumatta, mutta sen verran tärkeää on kommentoida, kun saamelais- ja muut tasa-arvo- ja ihmisoikeuskysymykset nostettiin esiin, että on päivänselvää, että ne kuuluvat perustuslakivaliokunnalle eikä tästä ole pienintäkään epäselvyyttä. Meillä on talossa useita asioita, jotka kuuluvat eri valiokunnille taikka joita useat valiokunnat käsittelevät.

Vastikään ilmestyi EU:n uusi kartoitusta tasa-arvoasioista työelämässä, josta muun muassa kävi selville, että Suomessa naisten ikäsyrajat on suurin koko EU-maista. Hyvin usein tasa-arvokysymykset ovat nimenomaan työelämään liittyviä, ja tämä on hyvin luonteva ratkaisu.

²⁰ **Marjatta Vehkaoja /sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuunnellessani ed. P. Salon puheenvuoroa tuli minulle ainakin mieleen, ettei hän ole vielä sisäistänyt perusoikeuksia mieleensä. Epäilen, että hänellä onkin aika paljon matkaa sillä tiellä vielä. Minä hänen vastalauseetta lukiessani hämmästyin, että kokoomuspiirin puheenjohtajan tehtävääkin hoitava henkilö puhuu tasa-arvoasioista humoristisina kysymyksinä.

Tässä tuli jo ed. Braxin puheenvuorossa esiin, että nimenomaan työelämään liittyy runsaasti tasa-arvovajetta ja tasa-arvoasiat hyvin luontevasti sopivat tuon valiokunnan tehtäviksi, joten täytyy kerta kaikkiaan ihmetellä, että näin helpoin perustein on ryhdytty tätä hanketta vastustamaan, kun puu- tai metalliseipän töistäkin jo tässä yhteydessä puhutaan, niin tärkeitä kuin ne sinänsä ovatkin.

²¹ **Jyrki Katainen /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. P. Salo piti oikein tahdikkaan puheenvuoron ja mainitsi siinä kaksi asiaa, jotka herättivät tarpeen käyttää puheenvuoron. Hän mainitsi, että ehkä perustuslakivaliokunta tarkastelee tulevaisuusvaliokunnan ase-

maa liian juridisesti. Toinen, minkä hän mainitsi oli se, että tästä ei voi tulla myöskään periaatekysymys. Perustuslakivaliokuntaan päin olen erityisen tyytyväinen näistä kahdesta kommentista, koska niin ei todellakaan voi käydä, että tästä tulee periaatekysymys. Tämä on poliittinen tarkoituksenmukaisuuskysymys, niin kuin perustuslakivaliokunta on mietinnössään todennut. Siinä mielessä ei voida pelkästään hautautua juridisten perusteiden taakse. Minusta oli erittäin hyvä, että nämä kaksi asiaa tulivat tässä yhteydessä esille.

Kannatan lämpimästi tulevaisuusvaliokunnan ottamista mukaan pysyvään kalustoon.

²² **Kaarina Dromberg /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työ- ja tasa-arvovaiokunnan nimestä käytiin laaja keskustelu myös puhemiesneuvostossa. Mielestäni se oli erittäin tasokas keskustelu. Siellä olimme miltei yksimielisiä nimen muuttamisesta, yhtä lukuun ottamatta. Eli myös pitkäaikaiset parlamentaarikot olivat tätä mieltä.

Euroopan neuvostossa on juuri perustettu tasa-arvoasiain komitea, joka käsittelee näitä asioita hyvin laajasti. Sen suositus jäsenmaille on se, että jokaisessa parlamentissa olisi erillinen tasa-arvovaiokunta. Nyt Suomi on mukana toteuttamassa tätä suositusta. Sen lisäksi meillä on tasa-arvoministeri, jonka alaisuuteen kuuluvat nämä asiat. Siinä mielessä katson, että jos meillä on ministeri, niin täytyy olla myös vastaava valiokunta eduskunnassa. Eihän se nimen pituudesta voi olla kiinni, vaan asioista ja sisällöistä, mitä valiokunnissa käsitellään.

²³ **Ville Itälä /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todella tähän liittyy käytännön ongelmia. En tarkoita ovea, vaan sitä, miten työnjako menee. Kun tästä keskusteltiin, itsekin totesin, että miesten ja naisten tasa-arvo työelämässä on niin merkittävä ja tärkeä asia, että kun tällainen nimi on keksitty, jos tasa-arvoasiat nyt otettaisiin nimestä pois, se olisi väärä viesti. Sen takia en lähtenyt tukemaan ed. P. Salon esitystä. Olen valmis hyväksymään pitkän sanamuodon tähän.

²⁴ **Petri Salo /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Luulen, että tulevaisuudessa lienee niin, että me miehet tarvitsemme tasa-arvokysymyksiä paljon enemmän kuin naiset, (Ed. Dromberg: Aivan! — Ed. Laitinen: Jo

tänä päivänä!) kun näyttää siltä, että naiset ajavat koulutuksessa ja monessa muussakin asiassa meidän miesten edelle.

Mutta, ed. Vehkaoja, vaikka olette kokenut parlamentaarikko ja varmasti sydämensivistynyt, niin perusoikeuksien osalta voin sanoa, että olen ollut elämässäni sellaisessa työssä 18 vuotta, jossa olen niitä päivittäin puolustanut, ja opettelen niitä nyt kokeneitten parlamentaarikkojen kanssa lisää myös perustuslakivaliokunnassa. Toivottavasti opetus menee perille, että pääsen joskus sille tasolle, millä arvostelijat liikkuvat.

Itse sanon, että tämä ei ole mikään kynnyskysymys. Sanon vaan, että kun minulle tulee vieraita neljänteen kerrokseen ja he näkevät sen nimen siinä, pysähtyvät ja ihmettelevät, niin minä nostan vain käteni pystyyn ja jatkamme matkaa. Katson, että me nuoret parlamentaarikot voimme kyseenalaistaa asioita myös kokeneitten parlamentaarikkojen kanssa yhdessä ja miettiä, onko tämä järkevää, vaikka siihen on arvovaltaa paljon sidottukin.

Nyt kun kuulin, että puhemiesneuvostokaan ei ole ollut asiassa yksimielinen, niin olisi kiva tietää, kuka tämä poikkeus siellä oli.

²⁵ **Tarja Filatov /sd:** Arvoisa puhemies! Toivottavasti tämän talon perinteisiin ja sovinnaisiin tapoihin ei kuulu se, että silloin kun valiokunnan nimi tulee liian pitkäksi, niin vaihdetaan ovi eikä fonttikokoa. Ehkä siinä tarvittaisiin tulevaisuusvaliokunnan innovatiivista ajattelua, että muitakin ratkaisuja voi olla.

Jos me ajattelemme tulevaisuusvaliokuntaa, niin se on varmasti tämän talon kummajainen. Se näkyy tässäkin keskustelussa hyvin selvästi. Silti olen lämpimästi puhemiesneuvoston kanssa samaa mieltä siitä, että tulevaisuusvaliokunnasta pitäisi tehdä pysyvä valiokunta. Valiokunta saisi näin saman statuksen kuin muillakin valiokunnilla. Sen työ voisi olla pitkäjänteisempää, sitä voitaisiin paremmin suunnitella yli vaalikauden ja käytännön ongelmat pystyttäisiin ratkaisemaan paremmin. Yhdeksän vuotta tässä talossa on pohdittu sitä, miten tulevaisuusvaliokunnalle löydetäisiin oma paikka päiväjärjestyksestä. Viime kaudella eduskunnan täysistuntosalilla päätettiin — en muista ihan tarkkaan oliko se ponsiteksti vai oliko se muuten selkeä vaatimus mietinnössä — että paikan pitää löytyä. Sitä vain ei ole löytynyt. Usein käytännön ratkaisujen edessä

ovat ne muodot, jotka tämän talon työskentelyä kahlitsevat.

Voisi myös ajatella, että kyse on tasa-arvosta, valiokuntien välisestä tasa-arvosta. Me tiedämme, että usein väliaikaisia ratkaisuja arvostetaan eri lailla kuin pysyviä. Silloin, kun joku järjestelmä muuttuu pysyväksi, on myös tahtoa oikeasti kehittää sen työskentelyä. Koska jos joku järjestelmä on vain väliaikainen, niin miksi hukata panoksia sen eteenpäinviemiseen, jos se kummin hetken päästä joissakin toisissa poliittisissa olosuhteissa lakkautetaan? Senkin vuoksi mielestäni valiokunnasta pitää tehdä pysyvä.

Olen myös itse ollut perustuslakivaliokunnassa käsittelemässä tätä asiaa. Yhdyn täysin niihin mielipiteisiin, joita täällä on sanottu, että asiantuntijakuulemisessa ei löytynyt mitään syitä sille, miksi tämä perustettaisiin tai oltaisiin perustamatta pysyvänä perustuslaillisista näkökulmista lähtien. Logiikka oli, että tämä on poliittista harkintaa, ja sitä poliittista harkintaa me tänään äänestäessämme tässä asiassa teemme. Minusta on hyvä, että perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja ed. Ville Itälä sanoi ääneen ja selvästi, että pysyvyydelle ei ole perustuslaillisia esteitä, mutta ei myöskään syitä.

Sen sijaan muuta logiikkaa haluaisin hieman analysoida. Jos peruste on se, että tulevaisuusvaliokunta ei valmistelee lakeja täysistunnolle, niin ei tee pääosin myöskään ulkoasiainvaliokunta eikä suuri valiokunta. Suuri valiokunta on muutunut ajan tarpeiden myötä hyvinkin erilaiseksi siitä, mitä se on ollut. Tämä on tapahtunut ihan joustavasti valiokuntamuodon sisällä. Kun nyt sanotaan, että haluttaisiin hakea joustavampaa muotoa tulevaisuustyölle kuin valiokunta, niin soisin, että sellainen joustavampi muoto olisi olemassa, mutta kun sitä ei näytä olevan olemassa, jos halutaan sille sama arvo kuin muille valiokunnille ja samat resurssit ja työskentelyolosuhteet, koska meillä tässä talossa on vain näitä valiokuntia. Meillä ei ole oikein muunlaista instanssia, mutta kukaan ei ole esimerkiksi suuren valiokunnan työn muutoksen kautta kyseenalaistanut sitä, pitäisikö sen ylipäättään olla enää valiokunta.

Olen ollut toista kautta mukana valiokunnan työskentelyssä ja tunnen varsin hyvin ne ongelmat, mitä siihen työhön liittyy. Mutta se ei liity pelkästään tähän valiokuntaan vaan yleensä siihen ajatukseen, että kun ajetaan uusia asioita sisään, niin se vie aikansa. Ihmisten toimintatavat

ovat erilaisia, ja kun vielä puuttuu täsmällinen aika, jolloin kaikki voisivat kokoontua samaan aikaan, niin on aivan selvää, että siinä on hyvät emmeet täydelliseen kaaokseen. Siitä huolimatta valiokunta on pystynyt tuottamaan mietintöjä ja aineistoja, jotka ovat herättäneet kiinnostusta tämän talon ulkopuolella ja myös kansainvälisesti positiivista mielenkiintoa. Miksi me nyt sitten yhtäkkiä pistäisimme menemään lapsen pesuveden mukana ja päättäisimme, että emme lähdekään pysyviin järjestelyihin?

Mutta jos sitten päättäisimme niin, että emme tee tulevaisuusvaliokunnasta pysyvää, niin silti argumentointi menee ristiin. Sanotaan, että tulevaisuustyön pitää olla pysyvää, mutta luodaan sille muoto, joka ei ole pysyvä. Sitten sanotaan, että sen pitää olla joustavaa, mutta ei löydy mitään joustavampaa muotoa. Ne joustot tulevat siitä pysyvyydestä ja pitkäjänteisyydestä tässä työssä. Olen samaa mieltä niiden puhujien kanssa, jotka ovat sanoneet, että tulevaisuustyön pitäisi olla kaikkien valiokuntien työtä. Se on toinen mahdollisuus. Lakkautetaan koko tulevaisuusvaliokunta, päätetään, että sitä ei tulevaisuudessa enää ole, vaan koko tulevaisuusorientoitunut työ tapahtuu näiden sektorirajaisten valiokuntien kautta. Tämä on toinen vaihtoehto, mutta mielestäni huonompi, koska tulevaisuusvaliokunta voi ylittää myös sektorirajan elikkä katsoa maailmaa vähän toisenlaisten, kokonaisempien silmäläsin kautta kuin väkisin substanssivaliokunta.

Tulevaisuusvaliokunnan työhön kuuluu myös teknologian arviointi, ja se on se elementti, jossa saadaan substanssivaliokuntien osaaminen tulevaisuustyöhön mukaan. Näitä arviointiesityksiä voivat tehdä myös muut valiokunnat kuin tulevaisuusvaliokunta. Heidän jäsenensä voivat olla asiantuntijoina mukana, ja työnjako on se, että tulevaisuusvaliokunnalla on metodiosaaminen ja substanssivaliokunnilla on asiakohtainen substanssiosaaminen. Uskon, että tämä on kehittämisen arvoinen menetelmä myös jatkossa.

Näyttää siltä, että asiasta on keskusteltu niin paljon, että en viitsi kauheasti jatkaa, mutta voisin sanoa vain sen, että muutos on nykyisin nopeaa ja ihmisen sopeutumiskyky on rajallinen. Tässäkin näkee, että me olemme hyvin sopeutuneet siihen, että hallitukselta tulevat esitykset ja hallituspuolueet sanovat "kyllä" ja oppositio sanoo "ei". Sitten jos yritetään kehittää jotakin muuta järjestelmää, joka rikkoisi totutut raamirajat, niin se ei sovi talon sapluunaan. Ei sovikaan nyky-

seen sapluunaan, mutta toivon, että tämän talon sapluuna muuttuu sellaiseksi, että tulevaisuustyö voi olla luonteva osa sen työskentelyä tulevaisuusvaliokunnassa. Jos joskus hamassa tulevaisuudessa, vaikka sitten yhdeksän vuoden päästä, keksitään uusi, parempi ja joustavampi muoto, niin ollaan nyt edes sen verran muuntautumiskykyisiä, että muutetaan sitten sitä systeemiä.

²⁶ **Klaus Hellberg /sd:** Arvoisa rouva puhemies! Koska olin perustuslakivaliokunnan enemmistön kanssa samaa mieltä, että tulevaisuusvaliokuntaa ei pidä asettaa pysyväksi, niin halusin myös muutaman kommentin tuoda esille, miksi olin tätä mieltä.

Nythan pysyvien erikoisvaliokuntien tehtävänä on, niin kuin tässä on tullut esillekin jo useamman kerran, valmistella täysistuntokäsittelyä varten muun muassa hallituksen esitykset, lakialoitteet, valtioneuvoston selonteot ja kertomukset. Myöskin pääsääntöisesti jokainen valiokunta käsittelee sitä vastaavan ministeriön hallinnonalaan kuuluvia asioita. Kun perustuslakivaliokunta käsittelee asiaa, niin nämä argumentit tietysti olivat yhtenä käsittelyn pohjana.

Perustuslakivaliokuntahan ei missään nimessä suhtautunut kielteisesti tulevaisuusvaliokuntaan, vaikka täällä vähän nyt tuntuu olevan sellainen barrikadiasettelu, että perustuslakivaliokunnan enemmistö suhtautuisi eduskunnan tulevaisuuskäsittelyyn jotenkin kielteisesti. Tästähän ei missään nimessä ole kysymys, vaan me lähдемme siitä, niin kuin olemme mietinnössämme todenneet, "että perustuslakivaliokunnan mielestä asiaa on selvitettävä niin, että tällaisten tehtävien hoitaminen voidaan organisoida tarkoituksenmukaisella tavalla eduskuntatyön kannalta viimeistään seuraavan vaalikauden alusta alkaen".

Näin lähdetään tulevaisuus-käsitteiden pohtimisesta, ja minusta tietysti voidaan olla monta mieltä, kuinka työ hoidetaan. Itse olen lähtenyt siitä, että tulevaisuuden pohdinnan pitäisi olla mahdollisimman joustavaa. Tietysti tässä ei hirveästi kannattaisi nyt barrikadien taakse ryhtyä, koska toisaalta mitään sellaisia puheenvuoroja ei ole käytetty, että eduskunnan ei pitäisi laajapohjaisemmin pohtia tulevaisuutta. On lähinnä kysymys siitä, miten asia organisoidaan, ja todella toivon, että tämä asia voitaisiin käsitellä nyt vähän rauhallisemmin.

On selvää, että tulevaisuusvaliokunta sinänsä on erittäin mielenkiintoinen instanssi. Onhan se

esimerkiksi, niin kuin vastalauseessa todetaan, kansainvälisesti herättänyt paljon positiivista mielenkiintoa, ja ainakin omasta mielestäni eduskunta suhtautuu siihen myönteisesti. Ei tällainen epävarmuus valiokuntatyön jatkuvuuden suhteen missään nimessä ole konkreettinen asia, koska kaikki puheenvuorot, jotka nyt on käytetty, ovat erittäin myönteisiä tämän valiokunnan suhteen. Mutta tietysti sitten joustavuuskysymykset ja järjestelyt työaikojen suhteen ja muuten voitaisiin minusta toteuttaa ilman, että se olisi niin kuin perinteiset valiokunnat ovat, eli pysyväisluonteinen. Kyllä voidaan, jos tahtoa riittää, järjestellä kokousajat ja koko tulevaisuuspohtiminen toisella tavalla myös eduskunnassa. Siinä mielessä itsekkin olen lähtenyt perustuslakivaliokunnan esityksen taakse. Katson, että se antaa enemmän mahdollisuuksia toimia tulevaisuuspohdinnan hyväksi.

²⁷ **Erkki Pulliainen /vihr:** Arvoisa puhemies! Maailma muuttuu, Villeseni; näin voitaisiin sanoa aivan perustellusti. Jos näistä puheenvuoroista poimii joitakin yhteisiä avainsanoja, niin yksi niistä merkittävimmistä on globalisaatio, jota kauhealla suomen kielen sanalla maailman laajuistumiseksi nyt kutsutaan. Mutta se on hyvin merkittävä ilmiö tämän päivän maailmassa, jossa Suomi on osatekijänä. Tällä hetkellä on vain niin, että signaalit kotimaahan tästä korkeimmasta valtioelimestä ovat joskus jopa vähempiarvoiset kuin ne signaalit, jotka täältä lähtevät maailmalle.

Sillä tavalla on sinänsä aika arvokasta se, että nyt käytävä keskustelu on keskittynyt kahteen asiaan, pääasiassa tulevaisuusvaliokuntaan, sen rooliin ja asemaan, ja toisaalta työ- ja tasa-arvoasiainvaliokunnan nimikysymykseen. Tähän nimikysymykseen kytkeytyy erittäin merkittävä signaaliarvo, siis todella merkittävä signaaliarvo, se millä tavalla aivan perustavaa laatua olevat asiat kytketään toisiinsa. Toisin sanoen jo nimellä kerrotaan siitä perusasenteesta, joka yhdellä maapallon demokraattisesti valituista vanhimista parlamenteista on näihin asioihin. Tämä on äärimmäisen tärkeä asia. Kun olemme nyt Euroopan unionin jäseniä, niin me kerromme jo valiokunnan nimellä signaalina, että meidän lähtökohtamme on juuri sellainen kuin tässä on. On tietysti erittäin ikävä asia, että suomen kieli käytää hyvin monimutkaisia tavuyhdistelmiä ja tulee välillä tällaisia sanahirviöitä, mutta ei suomi

tässä suhteessa ole suinkaan kaikkein pahimpia maailman kielistä.

Minä ymmärrän erittäin hyvin sen, että ed. Petri Salo, jonka sukunimessä on neljä kirjainta ja etunimessä viisi kirjainta, ihannoit teräviä ilmaisuja. Mutta meitä on sellaisiakin, joiden nimeä on kansa pidentänyt, ja se on ollut vain pakko hyväksyä. (Ed. P. Salo: Susihan on lyhyt!) — Se on lyhyt, mutta se pidentää minun nimeäni, arvoisa ed. P. Salo, niin kuin varmaan matematiikalla pystytte hyvin päästelemään, ja tähän laskitte kirjaimien ja tavujen määrää juuri äsken.

Mikä koskee tulevaisuusvaliokuntaa, niin meidän ilman muuta tässä parlamentissa selviämme ilman sitäkin. Sehän on ihan selvä asia. Maailmassa on hirmuisen suuri määrä parlamentteja, joissa ei ole eikä edes ajatella sitä. Mutta juuri Suomen parlamentin sopii äärimmäisen hyvin olla tiennäyttäjänä, kun me olemme huipputeknologiassakin maapallolla tiennäyttäjiä, todellisia edelläkulkijoita. Silloin on erinomaisen hyvä asia, kun me olemme sillä tasolla kuin olemme, että me täällä kansallisesti omaamme sellaisen instituution asioiden käsittelyn, jossa on pysyvä signaali rakenteissa ja joka pystyy ottamaan, niin kuin ed. Filatov erinomaisen hyvin täällä kuvasi, perinteisestä hallitus—oppositio-asetelmasta irtottautuneina asioihin niin sanotusti kantaa ja tekemään selvityksiä, joiden relevanttiutta maailmankaikkeudessa sitten täällä yhdessä pohdiskelemme. Se maailmankaikkeus on maapallon laajuinen tällä hetkellä ja välillä näyttää olevan vielä vähän laajempikin.

Tässä katsannossa minusta olisi äärimmäisen upeaa, että kuitenkin tämä keskustelu olisi nimenomaan tätä maailman laajuistumista ja merkittävien signaalien antamista tukevaa ja päätökset, jotka äänestyksessä tulevat, olisivat tämän mukaisia. Minusta tähän yhteyteen tämä juristeerinen pilkunfiiläus ei nyt oikein sovi, mutta moniarvoisessa eduskunnassa toki pitää kunnioittaa niitäkin, jotka lähestyvät tältä kannalta asiaa.

²⁸ **Pentti Tiusanen /vas:** Arvoisa puhemies! Puhemiesneuvoston ehdotuksessa uudeksi eduskunnan työjärjestykseksi on muutamia erittäin merkittäviä, voisiko sanoa, myös perinteisestä tähän saakka noudatetusta työjärjestyksestä poikkeavia osia, jotka nimenomaan liittyvät aikaisemmin mainittuun "maailma kehittyi" -ajatuksen.

Puhemiesneuvoston asema ensinnäkin vahvistuu. Varsin selkeästi ehdotuksessa on tuotu esille puhemiesneuvoston tehtävät, joita on lueteltu 15 eri tehtävää, ja todetaan, että puhemies johtaa eduskunnan toimintaa yhdessä puhemiesneuvoston kanssa. Samoin puhemiehen asema käytännön puheenjohtajana tässä salissa, ikään kuin keskustelun eteenpäinviejänä, korostuu entisestään. Onhan tähänkin saakka puhemiehellä ollut mahdollisuus, esimerkiksi valtioneuvoston kyselytuntien yhteydessä, ohjata debattia. Nyt tätä mahdollisuutta laajennetaan muuallekin. On hyvin tärkeää, että keskustelu täällä toimii niin, että paikalla olevat kansanedustajat pystyvät seuraamaan, haluavat ja voivat sitä seurata, myös kuunnella puheenvuoroja, debatoita, mutta myös niin, että myös ulkoapäin, vaikkapa televisiosta, keskustelua seuraten se tuntuu keskustelulta eikä tiettyjen puheenvuorojen sisältälukutapahtumalta.

Uutena työvälineenä edustajille tulevat eduskunta-aloitteet, joista on oma pykälänsä. Kirjallisten kysymysten kohdalla, 27 §, todetaan erityiset syyt, jolloin erityisistä syistä eduskunta puhemiesneuvoston ehdotuksesta voi päättää, että kukin edustaja saa tehdä enintään tietyn määrän kirjallisia kysymyksiä valtiopäivien tai niiden osan aikana. Aivan oikein, tämä ei ole mikään ikään kuin jo päätetty asia, vaan jos ja kun uskon näin, kansanedustajien kirjallisten kysymysten määrä pysyy tietyissä järjestyksen rajoissa — sitä kai tässä nimenomaan on lähtökohtaisesti ajateltu — 27 §:n viimeistä momenttia ei ole aihetta toteuttaa ja ottaa käytäntöön.

50 §:ssä on uusi puheenvuorojen ajan ikään kuin etukäteen rajaamisen mahdollisuus: "Puhemiesneuvosto voi etukäteen varata osan jostakin keskustelusta puheenvuoroille, jotka saavat kestää enintään puhemiesneuvoston määräämän ajan." Tämä on omalta osaltaan, uskon näin, ajateltu juuri debattiluontoisuuden vahvistamiseksi.

Lopuksi, puhemies, pari huomiota eniten keskustelua aiheuttaneisiin asioihin, ensinnäkin työasiainvaliokunnan nimeen. Olen samaa mieltä kuin puhemiesneuvoston selkeä enemmistö siitä, että puhemiesneuvoston esitys on oikea ja vahvistaa myös omalta osaltaan esimerkiksi edellisessä puheenvuorossa esiin tullutta eduskunnan tahtoa, myöskin eduskunnan imagoa tietyllä tavalla.

Toinen asia on tulevaisuusvaliokunta. Minulla oli mahdollisuus viime kauden toimia sen jäse-

nenä. Silloin valiokunta ja myöskin eduskunta oli yksimielinen valiokunnan vakinaistamisesta, sen ottamisesta mukaan samalla tavalla eduskunnan työjärjestykseen kuin muutkin valiokunnat pysyvänä valiokuntana. Myöskin puhemiesneuvosto jo viime vaalikauden lopulla yksimielisesti linjasi tätä. Tämän vaalikauden alussa linjaus oli aivan yhtä looginen. On tietysti nyt täysistunnon asia ratkaista tämä, kun valitettavasti perustuslakivaliokunta on asiaa tältä osin muuttanut.

Mutta käytännön kysymyksenä aivan sellaisen yksinkertaisen asian kuin valiokunnan saamisen päätösvaltaiseksi ontuminen liittyy kysymykseen siitä, onko valiokunta jo vaalikauden alusta katsottu pysyväksi vai käytännössä toisella tavalla toimivaksi, väliaikaiseksi, tilapäiseksi valiokunnaksi. Kaikista käytännön syistä, eduskunnan ulkomaille näkyvästä kuvasta ja monesta muusta syystä — sen haluaisin lopuksi todeta — valiokunta on aihetta todeta pysyväksi ja sillä tavalla antaa sille kaikkein parhaat toimintamahdollisuudet.

29 Matti Vähänäkki /sd: Arvoisa puhemies! Ajattelin kajota pariin kolmeen kohtaan. Ensinnäkin tulee 51 §, joka koskee puheenvuoroja, nimenomaan ryhmäpuheenvuoroja. Esitys on sellainen, että yhden kahden hengen eduskuntaryhmiä, jotka ovat muodostuneet eduskunnan jo aloitettua toimintansa, eli yksi tai kaksi on irrottautunut omasta ryhmästään ja muodostanut uuden ryhmän, käsitellään ryhmäpuheenvuorojen osalta eri lailla kuin yhden tai kahden henkilön ryhmää, joka on vaaleissa tullut valituksi samalta listalta.

Esitys tuntuu ensi kuulemalta hyvältä, ja se on käsittääkseni jossain muodossa, hivenen poikkeavassa muodossa, ollut aikaisemmissa työjärjestyksissäkin. Kuitenkaan se ei ole oikeudenmukainen. Jos yksi tai kaksi henkilöä irrottautuu omasta ryhmästään ja muodostaa uuden ryhmän, jolla on oma nimensä, niin varmasti heillä on, jos ei aivan puhtaasti ideologisia, kuitenkin mielestään painavat syyt olla erillisenä, tiettyä suurempaa vapautta nauttivana ryhmänä kuin aikaisemmassa ryhmäkodossaan ovat saaneet olla.

Tämän vuoksi heitä kohdellaan sikäli mielestäni väärin, että kun ryhmät, jotka alun alkaen ovat olleet sen kokoisia kuin ovat, ovat käyttäneet puheenvuoroja, sen jälkeen useimmissa tapauksissa tulee ministerin puheenvuoro ja sen jälkeen hyvinkin pitkään, jopa kaksi tai kolme

tuntia kestävä debatti, jonka jälkeen armollisesti, oliko se nyt 51 §:n 4 momentin mukaan, yhden ja kahden henkilön ryhmät pääsevät esittämään ryhmäpuheenvuoronsa. Toki varsinaisia, alkupe- räisiä ryhmiä koskevassa momentissakin sano- taan "jos järjestyksen tarkistamiseen on muu pai- nava syy", mutta perusteluista en löytänyt edes esimerkkiä, mikä olisi "muu painava syy". Mie- lestäni muun muassa ne perusteet, mitkä äsken mainitsin, voisivat olla se hyvin painava syy, että voitaisiin soveltaa 2 momenttia.

En välttämättä ole tätä osaa puheenvuorostani tehnyt tilaustyönä, mutta se on uudelleen ja tois- tamiseen tunnustettava, että eduskunta ja Suo- men kansa on menettänyt tähän mennessä melko huomattavan värin poliittiselta kartalta tai äänen, nimenomaan ed. Aittoniemen puheenvuorot, koska hän on sinnikkäästi pitänyt päänsä ja kiel- täytynyt käyttämästä lainkaan puheenvuoroja. Tiedän, että jotkut virkamiehet tai jopa kansan- edustajakollegat ovat tuolloin tällöin tuskastu- neet hänen lukuisiin puheenvuoroihinsa. Eivät henkilökohtaiset mieltymykset tai vastenmieli- syydet kuitenkaan saa olla tällaisissa asioissa rat- kaisevia, vaan tulisi pyrkiä sellaiseen komen- toon, että parlamentti on "puhumisen paikka", jossa kaikkien tänne valittujen pitäisi saada pu- hua. Jos jollakulla on esteenä loukkaantuminen jonkin asian kohdalla, se pitäisi hallinnon puolesta korjata pois.

Sitten tulevaisuusvaliokunta. Muihin tehtä- viin eli Teknillisen korkeakoulun professoriksi siirtynyt Eero Paloheimo vihreiden ryhmästä teki aikanaan aloitteen tulevaisuusvaliokunnan pe- rustamisesta ja käyttöönnotosta. Sellainen on vuo- den 93 jälkeen toiminutkin valiokuntana muitten joukossa. Nyt perustuslakivaliokunta esittää, että siitä muodostettaisiin tilapäinen valiokunta.

Tottahan on, että tulevaisuusvaliokuntaan ei ainakaan kaiketi toistaiseksi ole tullut liiemmin lakiesityksiä, vaan siellä suoritetaan tutkimusta jonkin esille tulleen erittäin tärkeän asian osalta. Jos valiokunta ei itse työtään eteensä kasaa, niitä ei paljolti virallisen tahon puolesta eteen tule. Mielestäni valiokunnan puheenjohtajat, niin ed. Paloheimo aikanaan kuin nyt ed. Tiuri, hänen seuraajansa, ovat pitäneet ryhdikkäästi valiokun- ta pystyssä. Se on toiminut ja tietävästi tehnyt erittäin rakentavia ja maan tulevaisuuden kannal- ta tärkeitä päätöksiä. Olen päätenyt jaakobinpai- nia muutaman tunnin ajan käytyäni siihen, että

kannatan, jos sellainen ehdotus tulee, valiokun- nan saamista pysyväksi valiokunnaksi.

Siirryinkin kolmanteen asiaani, ja se koskee ed. Petri Salon esitystä, että kaavailtu työ- ja tasa-arvoasiainvaliokunnan nimi on hänestä lii- an pitkä. Sitähän se toki on. Helposti tuntuu, jos otetaan vastakkaisena esimerkkinä sosiaali- ja terveysvaliokunnan nimi, asiallisesti ajatellen aika teennäiseltä tämä yhteenkoplaus työ- ja tasa-arvoasiainvaliokunnaksi. Johtuneeko asian- tila tai ehdotus nimiasiaa siitä, että työasiainva- liokunnassa ei ole lukumääräisesti niin paljon tehtäviä, että se työllistäisi niillä itsensä riittävästi, ja on ajateltu, että työnnetään kenties jatkossa tasa-arvoasioita nimenomaan tähän valiokun- taan pohdittavaksi ja siellä lausuntoja ja mietin- töjä annettavaksi?

Kun tulevaisuusvaliokunnassa juuri oltiin, yhtä lailla sopisi nimeksi tulevaisuus- ja tasa-arvoasiainvaliokunta. Tavan takaahan päivittäin kuulee, että meillä ei tasa-arvoa ole monessa- kaan asiassa tai ainakaan ei ole riittävästi. Erin- omaisen hyvin tehtävä sopisikin tulevaisuusva- liokunnalle, jolloin sinne varmaankin tulisi myös oikein lakiesityksiä. Tasa-arvoa sivuavia lakeja- han on ollut, naisten asevelvollisuuslakeja jne. Kaikista näistä voisi siinä suhteessa tulevaisuus- ja tasa-arvovaliokunta antaa ainakin lausunnon. Sitä paitsi siihen sisältyy myös ajatus "tulevai- suus on lapsissa", ja on tärkeää, että tulevaisuu- dessa niitäkin edelleen tulee. Silloin on hyvä, että tasa-arvoasiatkin olisivat kunnossa. En tee tästä esitystä, mutta en pidä tästä nimenä enkä pidä sitä oikein tasa-arvo-osioista kytkeytyneenä työ- asiainvaliokunnan työhön. Yhtä lailla tulevai- suusvaliokunnan lisäksi sopisi puolustusasiain- valiokunta tasa-arvoasiainvaliokunnan kanssa yhteen, koska tietävästi puolustusasiainvalio- kunnassakin, ei nyt aivan viime vuosina mutta yleisesti ottaen, on ollut aika niukalti käsiteltäviä asioita.

³⁰ **Lauri Oinonen /kesk:** Arvoisa rouva puhe- mies! Täällä olemme käyneet ansiokasta ja asi- antuntevaa keskustelua meille tärkeästä asiasta. Edellisessä puheenvuorossa kansanedustaja Vä- hänäkki toi esille mielenkiintoisia kysymyksiä, jotka liittyivät käsiteltäviin oleviin valiokuntiin ja valiokuntien järjestyksiin.

Kun itse tulin viime keväällä tänne uute- na kansanedustajana, niin lausuin toivomuksen tulevaisuusvaliokunnasta, jolloinka eräs van-

hempi valtiopäivämies, en pysty sanomaan, ken hän oli, lausui minulle, ettei siihen pitäisi pyrkiä, että se on vähän sellainen huuhaa-valiokunta eikä oikein tiedetä, kauanko se semmoinen sitten onkaan. Näin ollen sen asemesta minulle tuli työasiainvaliokunta, johon aivan ansiokkaasti ed. Vähänäkki äsken viittasi.

Tulevaisuusvaliokunnan osalta olen täysin toista mieltä, että se olisi mikään huuhaa-valiokunta. Päinvastoin minä näkisin, että se on erittäin tärkeä valiokunta. Minua ei ollenkaan haittaa, vaikka se jollakin tavalla erikoislaatuisten tehtävänsä vuoksi korostuisi. Mutta pidän outona, jos se korostuu sen takia, että sen asemaa ei haluttaisi vakinaistaa. Minusta olisi aivan luonnollista, että kaikki valiokunnat olisivat tasavertaisessa asemassa tämän talon työjärjestyksessä, ja se olisi minusta myös tulevaisuusvaliokunnan kannalta hyvin luonnollinen asia. Miksei tasa-arvoasioita voisi liittää myös sen sektoriin? Kannattaisi varmaan harkita sitä, kuten edellinen puheenvuoron käyttäjä ajatuksen heitti.

Itse olen puolustusvaliokunnassa ja työasiainvaliokunnassa. Puolustusvaliokunnassa meillä on ollut varsin tiiviisti asioita tämän syyskauden mittaan. Minun työstäni se on sitonut melkein koko syksyn eri muodoissaan. Puolustusvaliokuntaan toki kuuluvat tasa-arvokysymykset. Ne kuuluvat kaikkiin valiokuntiin. Mutta näkisin, että hyvin luonnollisesti ne voisivat todella ed. Vähänäkin esittämällä tavalla liittää tulevaisuusvaliokuntaan.

Työasiainvaliokunnassa meillä sielläkin on asioita aivan tarpeeksi. Tällä hetkellä on kyllä niin, että se on jo nyt käsitelty tasa-arvoasioita. Parisen viikkoa sitten itse olin tuon valiokunnan lähettämänä kansainvälisessä tasa-arvoasiain seminaarissa Madridissa. Siellä minä tosin totesin, että muualla tasa-arvoasioita ei vielä sillä tavalla minun ymmärryksen mukaan tajuta kuin täällä meillä, sitä että on kysymys miesten ja naisten välisestä tasa-arvosta. Ne olivat pikemminkin jonkinlaisia naisasialiikkeitä. Näin minä muodostin hahmotuksen siitä, miten asiat ovat tuolla muualla. Toinkin vajavaisessa ja hiukan kömpelösti lausutussa EU-puheenjohtajamaan puheenvuorossani esille, että meillä Suomessa tasa-arvokysymykset ovat yhtä lailla miesten ja naisten asioita ja yhdessä haluamme näitä hoitaa.

Jos halutaan, että työasiainvaliokunnassa korostuu se, että se jo nyt on tasa-arvokysymyksiä hoitanut, niin mikä ettei niitä voida sen tehtäviin

liittää. Jos valiokunnalle näppärä nimi keksitään, niin kyllä ne sielläkin menevät.

Menen sitten eräisiin yksityiskohtiin. Mielestäni me valitut kansanedustajat olemme kansanedustajia, ja silloin meillä tulee olla kaikki ne mahdollisuudet, joita työ vaatii. Minä periaatteessa pidän tärkeänä sitä periaatetta, että kansanedustajalla on rajoittamattomat työoikeudet tässä parlamentissa: rajoittamaton puheoikeus, rajoittamaton aloiteoikeus ja rajoittamaton oikeus kyselyihin. Suullisessa kyselykäytännössä ymmärrän toki, että puhemiehen täytyy sitä rajoittaa, eiväthän kysymykset tuntiin muuten mahtuisi, mutta käytännössä edustajan on voitava aina ilmaista se, että hän haluaa kysyä. Kirjallisten kyselyitten osalta en kuitenkaan ymmärrä sitä, että niitä pitäisi käydä rajoittamaan.

Minusta on hyvin tärkeää, että kansanedustaja voi tuoda asioita esille rajoittamattomasti. Ainut on hänen oma harkintansa ja aktiivisuutensa ja voimavaransa, jotka rajoittavat myös kirjallisten kyselyiden tekemistä. Nehän eivät millään tavalla häiritse tätä eduskunnan työrytmiä. Ne menevät sinne virastovalmisteluun ja asianomaisen ministeriön virkamiesten valmisteluun ja ovat sitten vapaasti kansanedustajien käytettävissä ja julkisesti yleisön tiedossa sen mukaan kuin media ja yleisö niistä ovat kiinnostuneita tai edustajat niistä tiedottavat. Minusta on ehdottomasti säilytettävä kirjallisten kyselyjen mahdollisuus rajoittamattomana. En ollenkaan hyväksy niitä puheenvuoroja, että niitä pitäisi rajoittaa. Tässä, jos missä, rajoitetaan yksityisen kansanedustajan oikeuksia. Siksi tuo 27 §:n viimeinen momentti minusta on aihetta tykkäänään.

Kyllä kansanedustajan oma aika täällä kuluu niin työn merkeissä, että se sitten rajoittaa puheenvuoroja, ja jokainen meistä harkitsee, mikä työssänään hyväksi näkee.

Näillä ajatuksilla toivon meille hyvää keskusteluita käsiteltävän kysymyksen merkeissä.

³¹ **Matti Vähänäkki /sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin kajonnut muutamaan kohtaan ed. Oinosen puheenvuorossa, nimenomaan ensimmäiseksi hänen viimeisenä esille tuomaansa asiaan. Monen maan parlamentissa, joissa olemme itse kukin vierailleet, esimerkiksi Englannin, on erittäin rajoittuneita puheenvuoroja, muutamia minuutteja vain. Me suomalaiset olemme saaneet ylpeillä siitä, että meillä on todella rajoittamaton puheoikeus, vaikka sitä her-

rasmies- tai ladylike-sopimuksella on rajoitettu. Toivoisin, että tästä pidettäisiin jatkossakin kiinni, samoin kirjallisten kysymysten osalta.

Sitten olisin kajonnut asiaan, jonka unohdin tulevaisuusvaliokunnan osalta. Minun piti aivan lopuksi puhua siitä, mistä en saanut selvää omasta käsialastani, muistiinpanoista sivun reunassa. Tuli nyt mieleeni, mitä niillä olin tarkoittanut. Nimenomaan nyt, kun ed. Tiuri vielä toistaiseksi ja vielä mahdollisimman pitkäänkin on tulevan valiokunnan puheenjohtajana, toivon, että ydinvoimakysymyksessään vihdoinkin tulisi eduskunnan ratkaistavaksi, että uutta ydinvoimaa tänne rakennettaisiin. Silloin ed. Tiurin asiantuntemus nimenomaan olisi hyvin paikallaan. Me tiedämme, mikä tilanne on itäisessä naapurimaassamme, jossa on hyvin levotonta ja sotaisaa. Mitä järkeä ja ideaa on edelleen ostaa vanhoissa ydinvoimalaitoksissa kehitettyä energiaa? Tässä meidän ehkä tarpeettomasti ulkopuolelle päiväjärjestyksen, mutta vastauspuheenvuoroni alussa olin kyllä siinä aika vahvasti kiinni.

³² **Klaus Bremer /r:** Arvoisa rouva puhemies! Osakesäästäminen, pörssi, niistä on tullut yksityisen kansalaisen taloudellisen varmuuden perusedellytyksiä. Menestyminen osakesäästämisessä ja pörssissä edellyttää taitoa nähdä tai ainakin haistaa kehitystä ja tulevaisuuden tapahtumia oikein. Me olemme, hyvät kansanedustajat, yksinkertaisesti siirtyneet maapallolla uuteen aikaan, sellaiseen aikaan, jossa yksilön yhtä lailla kuin kokonaisten kansakuntien menestyminen riippuu taidosta hyödyntää tulevaa. On pakko yrittää tietää, mihin mennään tulevaisuudessa. Vain se takaa pärjäämisen.

Menen hetkeksi vähän toiseen asiaan. Meitä suomalaisia harmittaa, että vaikka me olemme kekseliäitä ja osaamme kehittää upeita asioita, emme onnistu markkinoimaan niitä maailmalla, vaan usein ruotsalaiset valloittavat meidän keksinnöillämme maailmanmarkkinat. Suomalainen sauna on eräs niistä, toinen on Sisu, kuorma-auto, joka sai alkunsa suunnilleen samoihin aikoihin kuin Scania ja Volvo. Scania ja Volvo vain ovat valloittaneet maailman, Sisu kuihtuu pois Suomessa.

Vastaavia esimerkkejä on ihan turhankin paljon. Mutta niinpä Ruotsissa onkin ollut jo kauan erityinen valtion rahoituksella toimiva tulevaisuuden tutkimuslaitos, Institutet för Framtidsstudier, jossa on toiminut muun muassa professori

Åke E. Andersson. Samoin on Ranskassa valtion rahoituksella toimiva tulevaisuuden kehitystä selvittävä laitos, jotta tiedetään, mihin kannattaa satsata, mihin kannattaa rahansa panna tulevaisuutta ajatellen.

Tulevaisuuden näkymien, todennäköisen, selvittäminen on tulossa valtion takaamaksi toiminnaksi, elinehdoksi, yhä useammassa kehittyneessä maailman maassa. Pienelle pääomaköyhälle maalle, kuten Suomelle, pelaaminen tulevaisuuden osalta mahdollisimman varman päälle on elinehto ja lisäksi suuri voiton mahdollisuus. Se vaatii vain tarkempaa ja luotettavampaa tietoa tulevasta kuin muilla on.

Arvoisa puhemies! Olin edellisellä eduskuntakaudella tulevaisuusvaliokunnan jäsen. Minä turhauduin niin, että pyysin ryhmältäni vapautusta tehtävästä, mihin kuitenkin ei suostuttu. Olin mukana tekemässä tulevaisuusvaliokunnan mietintöä. Se on hyvä mietintö. Olen kuullut kaikkien muidenkin sanovan niin. Siitä voimme olla hyvillämme, minä, kaikki sen tekijät, koko eduskunta, että se syntyi. Niin tasokas tuote se on. Siltikään en haluaisi tällä haavaa olla tulevaisuusvaliokunnan jäsen syystä, johon palaan.

Olen hyvin pettynyt siitä, että olen ryhmässäni itse asiassa ainoa, joka puolusti tulevaisuusvaliokuntaa, sen kasvavaa tarvetta eduskunnassa. Osoittaa aika karkeaa näköalattomuutta, suorastaan sokeutta, olla näkemättä, miten teknologian, elektroniikan, sähköisen viestinnän, netin pyöryttävä kehitysvauhti kutistaa maapalloamme ja johtaa globalisaatioon, jonka seurauksia kukaan ei tiedä. Niinpä parinkin askeleen etumatka saattaa merkitä kaikkea. Se saattaa erottaa voittajat ja häviäjät kansojen välisessä elintasokilpailussa tulevaisuudessa. Ne pari ratkaisevaa askelta ovat selvittämisen arvoisia, ihan todella.

On yhtä tyrmistyttävää, että kansanedustajat yleisesti näyttävät pitävän tulevaisuusvaliokunnan tehtäviä jonkinlaisina epäluottamuslauseina omien valiokuntiensa työtä kohtaan, että muka muut valiokunnat eivät hallitse oman toimialansa tulevaisuutta. Mutta näinhän juuri todellisuudessa onkin, aivan tasan ja tarkkaan ainakin niissä valiokunnissa, joista minulla on kokemuksia. Ainakin liikennevaliokunnassa ja puolustusvaliokunnassa on kädet täynnä päiväkohtaisten asioiden käsittelyä. Olisi varmasti sekä puolustusvaliokunnalle että liikennevaliokunnalle uskomatonta hyötyä, jos vähänkin tiedettäisiin kriisinhallinnan tulevaisuudesta tai elektronisen

viestinnän realiteeteista edes viiden vuoden kuluksaan. Mutta sen totuuden etsimiseen ei käytännössä ole mitään eväitä. Näistä syistä tulevaisuuden menestystekijöiden selvittäminen on pienelle Suomelle paljon tärkeämpää kuin meitä rikkaammille maille.

Arvoisa puhemies! Tulevaisuusvaliokuntaa tarvitaan ehdottomasti. Suomi tarvitsee, eduskunta tarvitsee. Tulevaisuusvaliokunta on käynyt läpi oman etsikköaikansa. Nyt sille pitää löytää vain tarkoituksenmukaisia työtapoja: tehokkuutta, tuloshakuisuutta ja pysyvyyttä. Sille pitää löytää oma täydentävä tehtävänsä pysyvien valiokuntien joukossa täydentämään eduskunnan työn tuloksia. Muutettakoon vaikka perustuslakia, jos se sitä vaatii.

Itse olen kovan ja rajun liike-elämän kasvatti. Olen tottunut siihen, että nopeat syövät hitaat. Olen tulorientoitunut. Haluan päätöksiä, haluan tuloksia, haluan voittaa ja olen kärsimätön. Mutta uskokaa pois, nopeat syövät hitaat, sellaiset nopeat, jotka tekevät mahdollisimman vähän virheitä. Suomi tarvitsee huipputehokasta tulevaisuusvaliokuntaa ehdottomasti. Jos sellainen tulevaisuusvaliokunta syntyy, ja se pitäisi nyt vain synnyttää, olisin mielelläni sen jäsen.

³³ **Kalevi Olin /sd:** Arvoisa puhemies! Jaan puheenvuoroni kahteen osaan.

Ensiksi tulevaisuusvaliokunnasta totean, että ehkä suuremmin kiistelemättä pitäisi nyt katsoa, onko tämä enemmän perustuslaillinen kysymys vai poliittiseen tahtoon liittyvä tehtävävastuun määrittelykysymys tässä talossa. Perusteluista löytyy molemmille suunnille. Mielestäni aikaisemmat puhujat ovat aivan erinomaisesti tuoneet esille näkökulmia, että valiokunta voisi olla pyysvämässäkin tilassa. Mutta ainakin pitäisi ehkä sitten tarkemmin määritellä valiokunnan tehtävävastuu. Se on kyllä hakenut tehtävävastuutaan ja löytänytkin sen, mutta kiinteämpi työskentelyn nivominen nimenomaan tämän talon toimintaan on varmasti yhteinen tahtomme.

Mitä tulee siihen, että tulevaisuustarkastelu jaettaisiin kaikkien valiokuntien kesken tasan, niin hyvä kuin ajatus onkin, niin ne, jotka talossa ovat olleet pidempään kuin itse, tietävät, että tämän talon työtänsä syötetään niin kovaa vauhtia, että pikemminkin meitä uhkaa pinnallisuus kuin syvällisyys, koska työjonojen ruuhka on niin valtaisa. Sen takia asiaa pitkään pohdittuani olen kallistunut sille kannalle, että tulevaisuusvaliokun-

taa tarvitaan. Varmasti sopii minulle, että sen asema ja siihen liittyvä statuskin voisivat saada vakiintuneemman muodon. Itse asiassa perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja ed. Itälä vastauspuheenvuorossaan antoi selvästi oman käsityksensä, että merkitysarvioinnin osalta tässä ei ole päätöksenteossa tarvetta horjua.

Toinen osa puheenvuorossani:

Minä haluaisin, hyvät edustajaverit, kiittää puhemiesneuvostoa. Aikani tässä talossa on varsin lyhyt, viidettä vuotta, mutta tämänkin ajan kuluessa tämän talon työskentely ja johtaminen ovat kehittyneet varsin valtavasti askelin. Kun muistan niitä asioita, jotka tulivat vastaan silloin uutena, ja niitä rekisteröin, niin varsin paljon kehitystä on tapahtunut. Joskus 50—60-luvulla korrehtuuriluvusta oli kysyttävä, miten nopeasti ne tulevat. Tänä päivänä ne tulevat aivan tästä näin, ja hetken kuluksaan ne tulevat jo sähköisessä muodossa samalla, kun luetaan, edustajien sähköposteihin.

Aivan erityisesti se tapa, joka tähän taloon on näin tullut, on kyselytuntien toimintamalli. Se on todella aito. Se on, jos sallitaan näin sanoa, tietenkin tämä on subjektiivinen arvio, parasta täysistuntosalissa. Se on rakennettu niin, että sen keskeinen elementti on, ystävät, edustajaverit, siinä että vastaajan ja kysyjän puheenvuorot on rajattu. Sille on annettu aika, jokainen meistä joutuu miettimään olennaisen, ja sitä olennaista voi sitten täydentää myös, niin kuin meille sallitaan. Tämän haluan tässä todeta. Myös tulevaisuusvaliokunta-asiassa uskon, että puhemiesneuvosto on käyttänyt harkintaansa aivan oikein.

Muutoinkin edustan sitä suuntaa poliittisen retoriikan alueella, että vuorovaikutusväittelyn, vaihtoehtojen esille etsimisen, niiden perustelun tulisi olla enemmänkin linjana, sen sijaan että me kuuntelemme aamutunneilla pitkiä, yksitotisia puheita, jotka maksavat yhteiskunnalle kohtuuttoman paljon. Se on veromarkoista poissa. Meidän näkökulmaamme pitäisi kuulua myös sen, että vaikka edustajien puheoikeus on rajoittamaton, niin kuitenkin pitäisi ajatella sellaisiakin asioita, joilla voidaan huolehtia, että ei esimerkiksi kymmeniä miljoonia markkoja kulu asiaan, koska puheenvuoron käytön keskeisin merkitys perustuslaissa on tietämäni mukaan se, että puheenvuoro voi vaikuttaa täällä oleviin ihmisiin. Toinen on mediavaikutus, joka on nykyajan ilmiö, jota ei ollut kymmeniä vuosia sitten sillä tavoin

kuin tänä päivänä. Varsinainen vaikuttaminen tapahtuu usein myös valiokunnissa.

Sen takia ainakin osaltani rohkaisisin kehitystyötä tässä talossa, että etsittäisiin niitä muotoja, joilla voidaan puheenvuorojen käyttöoikeutta toteuttaa. Onko se siinä muodossa kuin se joskus 50-luvulla tehty esitys, että jopa voidaan joitakin pieniä vähempiarvoisia kirjallisia puheenvuoroja liittää pöytäkirjaan, en mene siihen, jätän sen talon asiantuntijoiden harkittavaksi, mutta esimerkiksi ministereillä ja pääministerillä on jo nyt mahdollisuus hallituksen selontekojäsenetä annettaessa ikään kuin pyytää puhemieseltä lupa, että toisen kotimaisen kielen versio liitetään pöytäkirjaan. Mutta tämä on niin suuri kysymys, että tässä pitää hyvin harkiten edetä. Luotan harkintaan tässä talossa.

³⁴ **Kimmo Kiljunen /sd:** Arvoisa puhemies! Ed. Olin tässä harmitteli yömyöhällä pidettyjä pitkiä yksitotisia puheenvuoroja. No, minun puheenvuoroni ei ole yömyöhällä, ja toivon, että se ei ole pitkä. Se on jossain määrin yksitotinen.

E ensinää aivan lyhyesti kyselytunnista. Yhdyn ed. Olinin näkemyksiin siitä, että se on monessa mielessä parlamentaarisen dialogin kannalta parasta, mitä eduskunnassa tässä täysistuntosalissa nähdään ja kuullaan. Itse olen harmitellut jo pidempään sitä, että ei ole mahdollista televisioida kaikkia kyselytunteja joka ikinen torstai. Nythän meillä on käytäntö, että se on vain kerran kuu-kaudessa, ja monissa maissa, muun muassa naapurimaassamme Ruotsissa, on käytäntö sen kaltaisen, että kyselytunnit todella televisioidaan joka kerta. Olisin suomassa, että puhemiesneuvosto ja kansliatoimikunta tekisivät voitavansa, että tätä asiaa voitaisiin tältä osin viedä eteenpäin.

Toiseksi, arvoisa puhemies, yhdyn hyvin vahvasti ed. Olinin kiitoksiin puhemiesneuvostolle. Minäkin haluan kiittää puhemiesneuvostoa siitä asiasta, josta me joudumme tänään täällä äänestämään. Puhemiesneuvosto minun mielestäni on kaukokatseisesti arvioinut valiokuntalaitostamme, tunnistanut tulevaisuusvaliokunnan työn merkityksen ja ehdottanut, että tämä valiokunta vakinaistettaisiin.

Perustuslakivaliokunnalla on varmasti ollut omat perusteensa arvioida tilannetta toisin, mutta minä kyllä pitäisin tavattoman suurena tappiona koko suomalaiselle parlamentariselle järjestelmälle — tämä on hyvin voimakkaasti nyt sa-

nottu — että me emme oivaltaisi sitä ideaa, joka tulevaisuusvaliokuntaan on kätkeytynyt ja joka on asteittain lähtenyt kehittymään. Nyt perustuslakivaliokunta on viitannut siihen, että se tehtävä, mikä periaatteessa valiokuntalaitoksella on, valmistella lainsäädäntöä täysistunnolle, ei toteudu tulevaisuusvaliokunnan työssä, koska se ei valmistele lakiesityksiä.

Tähän on olemassa nopea vasta-argumentti näinpäin, että eivät kaikki valiokunnat pääsääntöisesti käsittele lakeja. Olen ulkoasiainvaliokunnan jäsen ja myös suuren valiokunnan jäsen, ja kumpikaan näistä valiokunnista ei varsinaisesti ole suoraan sitä lainsäädäntötyötä avittamassa, mitä täysistunnossa tapahtuu. Tulevaisuusvaliokunta on tässäkin suhteessa ehkä vielä poikkeuksellisempi.

Pitäisin sitä tappiona juuri sen vuoksi, että kansainvälisesti me olemme olleet jonkinlaisena aallonmurtajana ja vieneet viestiä eteenpäin, että liian monta kertaa parlamenteissa työskentelytapa rajautuu pahimmillaan yhteen budjettivuoteen. Se näkövinkki on tässä. Parhaimmillaan se rajautuu vaalikauteen. Mutta niissä suurissa kysymyksissä, joita me täällä lainsäätäjinä joudumme käsittelemään, perspektiivi ei ole näin lyhyt. Meillä on monia kysymyksiä, globalisaatio, hyvinvointiyhteiskunnan tulevaisuus, työyhteiskunnan haasteet, ympäristöongelmat jne., kestävä kehityksen kysymykset, kaikki, joissa ei budjettivuosi tai vaalikausi ole riittävä perspektiivi ja jotka myös edellyttävät, mikä on hyvin olennaista tunnistaa, poikkisektoraalista, tässä tapauksessa ehkä poikki valiokuntalaitoksen kulkevaa, lähestymistapaa. Siinä suhteessa tulevaisuusvaliokunta on ollut innovatiivinen ja tavaltaan oiva oivallus meidän parlamentaarisen työmmeh kehittämisen osalta.

Sen vuoksi minä kyllä vetoan arvoisiin kollegoihin, joita on nyt kovin vähän tässä salissa, mutta yritän käytävilläkin vaikuttaa asiaan vielä, että puhemiesneuvoston viisas näkemys siitä, että tulevaisuusvaliokunta vakinaistettaisiin, tulisi tämän salin päätökseksi ja näin ollen tuo valiokunta saisi sen arvon, mikä sille kuuluu, jotta, kuten ed. Oinonen sanoi, ei tarvitsisi kenenkään tuhahdella, että se on nyt semmoinen lisuke, humpukivaliokunta. Niin kauan kuin valiokunta on väliaikainen, selkeästi sen työskentelyedellytykset eivät ole rinnastettavissa normaaliin valiokuntaan, ja siitä on sitten seurauksena, että sitä aliarvostetaan. Sen vakinaistaminen johtaisi vä-

littömästi siihen, että sekä sen työn arvostus nousi että sen työskentelytavat jäsenyisivät. Vetoan teihin, kollegat, että äänestämme puhemiesneuvoston viitoittamalla tiellä.

³⁵ **Pia Viitanen /sd:** Arvoisa rouva puhemies! Kahteen edelliseen puhujaan viitaten voisi kyllä todeta tähän alkuun, että eräs keskeisimpiä haasteita järjestää omaa eduskuntatyötämme on varmasti kahden asian yhtenäistäminen ja saaminen tasavertaisiksi.

Millä toteutat toisaalta sen, että kansanedustajilla on oltava puheoikeus, oikeus sanoa mielipiteensä julkii, mutta toisaalta samaan aikaan tehdä se jollakin tavalla rationaalisesti niin, että viimeviikkoisetkin kello 03.30 puhumiset ja vastaavat olisivat enemmänkin toivottavasti historiaa kuin tulevaisuutta? Tässä meille kaikille vielä jatkoonkin varmasti kehitettävää jää, vaikka katsonkin, että mitä todennäköisimmin tällä uudella työjärjestyksellä saadaan edes jonkin verran tähän asiaan parannuksia. Siihen haluan uskoa.

Haluan myös omalta osaltani kannattaa niitä puhujia, jotka ovat puhuneet sen puolesta, että nyt viimein tulevaisuusvaliokunta saataisiin vakinaiseen asemaan tässä talossa. Itse olin viime kaudella tulevaisuusvaliokunnan jäsenenä, ja täytyy sanoa, että vaikka välillä varmasti hieman turhaannutti, niin kuin täällä ed. Bremerkin sanoi, niin kokonaisvaltaisesti ajatellen sain hyvin paljon siitä valiokuntatyöstä mietittävää, pohdittavaa, ideoita ja sellaista, mitä mielestäni kaikkien meidän edustajien tarvisikin säännönmukaisesti harrastaa, eli suuria linjoja, tulevaisuuden kuvia, vaihtoehtoja, uhkia ja mahdollisuuksia, kaikkea näiden väliltä, mitä pitäisi pohtia järjestetyssäkkin muodossa.

Kyllä minä, arvoisa puhemies, veikkaan, että se, että tulevaisuusvaliokunta ei ole vakinainen — sillä ei ole vakituisia kokousaikoja, se asetetaan myöhemmin kuin muut valiokunnat jne., ihan nämä käytännönkin ongelmat — aiheuttaa osaltaan sen, että tulevaisuusvaliokunta mielletään jonkinlaiseksi, niin kuin täällä joku käytti sanaa, huuhaa-valiokunnaksi. Väistämättä ehkä tilanne muodostuu sellaiseksi, kun ihmisillä on vaikeuksia sovittaa sitä kalenteriinsa ja huhu rupeaa kulkemaan, että taas ei saatu päätösvaltaa jnp. Osaltaan katsoisin, että vakinaistaminen varmasti näihin käytännön ongelmiin ihan oikeasti toisi apua, mitä kovasti toivoisin.

Toisaalta tiedän myös itse valiokunnassa työskennelleenä juuri sen, mihin aikaisemminkin viittasin, että työ tulevaisuusvaliokunnassa on hyvin merkityksellistä ja laaja-alaista. Tätäkin kautta varmasti vakinaisessa muodossaan se myös koetettaisiin entistä arvovaltaisemmalla tavalla sellaiseksi. Kuten hyvin tiedämme, tulevaisuusvaliokuntahan on hyvin paljon viime vuosina herättänyt kansainvälistä mielenkiintoa. Yhdyn todellakin ihmetykseen, miksi ihmeessä nyt eduskunta itse antaisi sen signaalin, että emme me ehkä tätä niin paljon arvostakaan, että kokiimme tarpeelliseksi sen vakinaisen aseman. En ymmärrä, mitä haittaa siitä olisi. Jos ei siitä mitään haittaa olisi, niin päinvastoin siitä voisi olla paljon positiivisia seurauksia. Todellakin toivon ja vetoan teihin, arvoisat kollegani, että saataisiin tämä asia tänään äänestyksessä sille mallille, että tulevaisuusvaliokunta voisi jatkossa olla vakinainen.

Oikeastaan haluaisin sen verran vielä tulevaisuusvaliokunnasta ja sen työstä sanoa, että mielestäni sen kaltaiset pohdinnat, mitä esimerkiksi edustivat viime kaudella tulevaisuusvaliokunnan kaksi mietintöä, toinen suomalaisesta hyvinvointiyhteiskunnasta ja sen tulevaisuudesta ja toinen vähän kansainvälisempi näkökulma, ovat juuri sellaista aineistoa, mitä jokainen meistä tarvitsee taustaksi ja tueksi tässä jokapäiväisessä lainsäädäntötyössä. Kun vertaa tulevaisuusvaliokunnan työtä muihin valiokuntiin, joissa lähinnä säädetään lakeja — tärkeää työtä on lain säätäminen, se on meidän päätyömme, totta kai — tavaltaan sen lainsäädäntötyön taustalle tarvitaan tiettyjä silmälaseja, raameja ja muuta ymmärtämystä tähän, jos nyt käytän tätä sanaa, josta minäkään en kovasti tykkää, globalisaatioon ja muuhun nähden, tällaista tiettyä tausta-aineistoa, mitä tulevaisuusvaliokunta sinänsä järjestetyllä tavalla omasta näkökulmastaan voi tuottaa koko eduskunnan yhteiseksi hyväksi.

Olen itse ollut usein sitä mieltä, kun puhutaan maailman laajuistumisesta, että minun mielestäni ehdoton edellytys sille, että tulevaisuudessa saadaan kehitys hallintaan, on se, että voimme poliittisesti yhdessä tehdä yhteisiä pelisääntöjä maailman laajuiselle kehitykselle. Tämä on sellainen asia, mistä meidän on hirveän helppo lain kuin lain yhteydessä käydä pitämässä puheenvuoroja täällä eduskunnan puhujakorokkeella, mutta käytännössä katsoen eiväthän ne puheet sinänsä vielä mihinkään johda. Sen sijaan esimer-

kiaksi tulevaisuusvaliokunta valiokuntana kykeni viime kaudella tekemään erilaisia, hallituksia velvoittavia lausumia, joissa esimerkiksi veloitettiin etsimään niitä keinoja, joilla puututaan maailman taloudelliseen yhtenäistymiskehitykseen niin, että sitä voidaan yhteisesti hallita. Olen huomannut näitä samoja kirjauksia myös hallitusohjelmassa. Tätä kautta kyllä näkisin, että täällä niin sanotulla joidenkin mielestä huuhaa-valiokunnalla on ihan oikeasti ollut käytännön saavutuksia ja merkitystä sen työllä.

Taisi olla ed. Tennilä, joka sanoi ja pelkäsi siitä, että ne, jotka eivät halua vakinaistaa tulevaisuusvaliokuntaa, ilmeisesti haluaisivat sijoittaa sen vaikkapa valtiovarainvaliokunnan jaostoksi tai jotakin muuta. Tietenkään näin ei saisi olla. En tiedä, haluaako kukaan tosiasiaa tehdäkin niin, mutta sellainen ajatusleikki kävi siinä vaiheessa mielessäni, että ihan oikeasti periaatteellisesti asian pitäisi ollakin niin päin, että tulevaisuusvaliokunta olisi se päävaliokunta, jonka alaisuudessa valtiovarainvaliokunta olisi jaostona, jos haluaisimme nimittäin niinpäin, että meidän jokapäiväistä budjettityötämme, lainsäädäntötyötämme ja muuta ohjaisi isompi raami, isompi ymmärrys ja isompi pohdinta. Tämä ihan tällainen heitto.

Huomaan, että siellä pudistellaan päätä, enkä suinkaan tätä tosiasiaa ehdota tässä vaiheessa, mutta uskonpa muuten, että vaikkapa kymmenen vuoden säteellä voisimme olla hyvin kypsiä tämän tyyppiseen ajatteluun. Tällaisella näkemyksellä voisimme ehkä joskus vastata niihin kysymyksiin, miksi emme voi budjetissa näitä ennalta ehkäiseviä toimia laskea tulevaisuuden säästökseksi tai miksi meillä ei ole kokonaisvaltaisia näkemyksiä. Mielestäni sellaisella työllä, mitä tulevaisuusvaliokunnassa tehdään, voitaisiin näitäkin auttaa.

Puhemies! Ihan tähän loppuun toinen asia. Täällä on nimittäin ainakin ed. Tykkyläinen puheenvuorossaan puhunut eduskunnan poissaoloista ja niistä ilmoittamisesta ja käytännöistä, mitkä niihin liittyvät. Olen hänen kanssaan täsmälleen samaa mieltä siitä, että tämänhetkinen tilanne ei ole hyvä, se ei ole toimiva, se on uskomattoman byrokraattinen. Haluaisin vakavan terveisin tähän loppuun sanoa. Nimittäin minulle itselleni ainakin kävi niin, että en tiedä, koska tämä käytäntö tuli voimaan. Siitä on varmasti jollakin tavalla meille tiedotettu, mutta kuulin siitä vasta muutama viikko sitten ja järkytyin, että hy-

vänen aika, miten voi olla, että en ole tästä asiasta mitään tiennyt, että valiokuntaa varten pitää pyytää istuntoa poissaolo jne. Aluksi tunsin lievästi häpeää, täytyy sanoa suoraan. Ajattelin, että voin olla ainoa 200:sta, joka on jättänyt omaksumatta juuri tämän paperin, mutta hyvin nopea pikagallup kollegojeni keskuudessa, uskomaton mutta totta, osoitti sen, että hyvin moni meistä ei ollut tiennyt tästä käytännöstä yhtään mitään.

Sen takia toivoisin, että kun nämä käytännöt vaihtuvat, tuli niistä millaisia tahansa, niin kymmenen kertaan vaikka tiedotettaisiin meille ja laitettaisiin vaikka jokin kuittaus, että kuittaa, oletko kuullut tästä uudesta toimintatavasta, että jokainen joutuisi varmasti sitten siihen perehtymään. Nimittäin kyllä meillä kaikilla papereita niin paljon riittää, että on täysin mahdollista, jos tiedottaminen ei ole voimallista, että se yksi tieto saattaa sinne monien joukkoon hukkua. Tämä ihan terveiseksi jatkoa varten.

36 Marjatta Vehkaoja /sd: Arvoisa rouva puhemies! Tulevaisuus on pysyvää. Minusta tästä voisi lähteä, kun lähdetään arvioimaan tulevaisuusvaliokunnan paikkaa meidän kokonaisuudessaamme. Olen itse puhemiesneuvoston jäsen ja olen ollut paikalla, kun tästä on muodostettu kantaa. Se on ollut poliittista harkintaa ilman muuta, eikä se muuksi ole muuttunut sen jälkeenkään, kun perustuslakivaliokunta on ryhtynyt työhön ja ottamaan kantaa eduskunnan työjärjestykseen.

Minusta on ollut aika mielenkiintoista seurata tätä keskustelua sen johdosta, että perustuslakivaliokunta ei ehkä useinkaan joudu tällaiseen tilanteeseen, jossa se näin aktiivisesti haluaa toimia huolimatta siitä, että perustuslaki ei sitä siihen pakota, ja käyttää poliittista harkintaa. Mutta uskallaisuutta tietysti osoittaa se, että sitä on haluttu käyttää toiseen suuntaan kuin puhemiesneuvosto on käyttänyt. En voi välttyä siltä ajatukselta, että perustuslakivaliokunta on yrittänyt keksimällä keksiä syitä, ettei tarvitsisi perustaa pysyvää tulevaisuusvaliokuntaa. Kaikki aines on ikään kuin verhottu perustuslakivaliokunnan arvovaltaan, jota se on tietysti tottunut tässä talossa käyttämään. Sehän on poikkeuksellisessa asemassa muihin valiokuntiin nähden ollut juuri siinä, että sen näkemys perustuslain tulkinnasta on ollut aina lopullista.

Arvoisa puhemies! Olen miettinyt kysymystä, joka ehkä keskustelussa on jäänyt aika vähälle: Mitä vaikuttaa kansanedustajien ehtimiseen ja

läsnäolomahdollisuuksiin se, jos pakollisten elinten lukumäärää lisätään? Voiko tämä edes tapahtua ilman, että samalla arvioidaan jäsenmääriä kussakin elimessä? Pitäisikö ajatella niin, että tulevaisuusvaliokunnan pysyvistä asemasta pitäisi seurata, että pitäisi kenties tarkistaa hyvin pian, miten monta jäsentä näissä valiokunnissa tavallaan mahtuu olemaan, niin että valiokunnilla on edes teoriassa mahdollisuus pysyä päätösvaltaisina? Tulevaisuusvaliokunnan säätämistä pysyväksi minä kyllä kannatan, vaikka tässä samalla nyt ehkä tulee esitetyksi toivomusta tulevaisuuteen nähden. Silti toivon, että tässä vaiheessa sen asema voisi jo tulla pysyväksi.

Siihen vaikuttaa eräskin seikka. Olen nähnyt sosiaali- ja terveysvaliokunnan puheenjohtajana, mitä aiheuttaa se, kun valiokunnalla ei ole omaa paikkaa päiväjärjestyksessä. Sinne on sitten nimetty ihmisiä, joilla on päällekkäin kaksi varsinaista jäsenyyttä valiokunnissa. Poissaoloja tulee häiritsevästi tai sitten on vaillinaista läsnäoloa, josta ei ole hirveän paljon hyötyä valiokunnassa annettavan työpanoksen kannalta katsottuna.

Olen kuitenkin monia vuosia jo myös ollut innostunut semmoisesta ajatuksesta, että jokaisen erikoisvaliokunnan tässä talossa pitäisi olla omalla tavallaan tulevaisuusvaliokunta. Minulla oli tilaisuus sosiaali- ja terveysvaliokunnan kanssa joitakin vuosia sitten tutustua brittiparlamenttiin. Siellähän on meistä täysin poikkeava järjestelmä siinä suhteessa, että siellä on yksi lakia säätävä lakivaliokunta ja erikoisvaliokunnat ovat nimenomaan tulevaisuusvaliokuntia. Tämä on hyvin jännittävä panoraama, mikä voisi tätä kautta aueta.

Mielestäni nyt on tärkeää aloittaa niin, että tulevaisuusvaliokunta saadaan pysyväksi, mutta mikään ei saisi estää kehittelemästä ajatusta ajan myötä sinne suuntaan, että entäpä jos meilläkin voitaisiin mahdollistaa tulevaisuusksymysten parempi käsittely nimenomaan erikoisvaliokunnissa. Sehän ei ole mahdollista oikeastaan tällaisen työtaakan ja aikataulun yhdistelmässä, missä me nyt elämme. Me syömme hallituksen kädestä ja pääsihteerin antamassa aikataulussa, jos nyt näin sanotaan. Siitä jää kovin vähän jäljelle aikaa omaehtoiseen toimintaan. Näin on ainakin sosiaali- ja terveysvaliokunnassa.

Sen olen myös huomannut, että jos tulevaisuusvaliokunta perustetaan pysyväksi, täytyisi tietysti alemmilla sääöksillä järjestää sen suhde

erikoisvaliokuntaan. Silloinhan se vääjäämättä johtaa lausuntomenettelyyn, vähän samantapaiseen kuin meillä nyt on suuren valiokunnan ja erikoisvaliokuntien välillä. En pidä sitä pahana, mutta tietysti ottaen huomioon varsinkin oman valiokuntani työmäärän herää kysymys, onko meillä aikaa ja mahdollisuuksia paneutua meille esitettyihin kysymyksiin sillä vakavuudella, mitä ne ehkä ansaitsisivat.

Siitäkin olen samaa mieltä, että tulevaisuusvaliokunta ei ole suhteessa ulkoasiainvaliokuntaan tai suureen valiokuntaan tehtäviltään kummoinen. Täällä on minusta vähän vääriä perusteita tässä suhteessa käytetty, niin kuin nyt oltaisiin säätämässä ainoasta sellaisesta valiokunnasta, joka valmistelee tähän saliin päätettäviä kysymyksiä. Olen tämän seikan havaittuani myöskin voinut rauhoittua sen suhteen, että tulevaisuusvaliokunta voitaisiin perustaa pysyväksi.

Arvoisa puhemies! Sitten muutama muu seikka, esimerkiksi istuntojen jatkuminen pääsääntöisesti kello 23:een saakka. Olen oikein hyvilläni, että tällainen järjeistys nyt tulee, joskin se on ollut jo jonkin aikaa käytäntöä. Siinä ovat todellakin työtavat muuttuneet paljon vuodesta 91, josta lähtien täällä olen ollut.

Perustuslakivaliokunnan mietinnössä on ed. Petri Salon vastalause. Siitä on jo täällä hänen oman puheenvuoronsa perusteella keskusteltu, mutta hämmästelän, että tällaisia vastalauseita on edes tarvinnut kirjoittaa. Enempää en nyt tässä yhteydessä enää sitä kommentoi.

Lopuksi, arvoisa puhemies, poissaoloista. Ollisi ollut tosi mukavaa, jos poissaolot olisi voitu kääntää läsnäoloiksi. Se on jollakin tavalla asian myönteisempi puoli. Hallinnolliset ratkaisut, mitä tässä on yritetty löytää poissaolojen kirjaamiseksi, ovat osittain olleet ehkä onnettomiaakin. Väitän, että tästä tilanteesta ei päästä eroon eikä eteenpäin, ennen kuin me saamme elektroniset järjestelmät tähän systeemiin. Silloin voidaan kysyä, millä ovella tahansa, mihin menet ja mistä tulet. Meillä voisi olla kortit kaulassa, joita me sitten työnnämme kaikkiin paikkoihin sitä mukaa, kun haluamme tällaisia ilmoituksia tehdä. Onhan tässä salissa puhuttu usein jopa sellaisestakin vammasta, että jos painaa väärällä hetkellä nappia, tulee poissaolo vaikka on läsnä, tai jos äänestää eikä ole painanut läsnäoloa, tulee poissaolomerkintä. Tässä on tällaisia käytännön elämän kysymyksiä, jotka ovat tavallaan puolet kysymyksestä, mutta toivoisin, että tilastoisimme

sellaisia asioita, mitkä olisivat relevantteja, ja poissaolojen sijasta toivoisin huomiota kiinnitetävän erityisesti läsnäoloon.

37 Leea Hiltunen /skl: Arvoisa rouva puhemies! Puhemiesneuvoston ehdotus uudeksi eduskunnan työjärjestykseksi on todella tärkeä asiakirja. Sillä ja sen sisällöllä on tärkeä viesti myös tämän talon ulkopuolelle. Silläkin, mitä salissa tullaan lopulta päättämään muun muassa tulevaisuusvaliokunnan osalta, on viesti talon ulkopuolelle. Se, että tulevaisuusvaliokunta on aikanaan perustettu, on ollut todella kaukokatseista. Suomi on edelläkävijä tässä asiassa. On ollut ilo kuulla viestejä siitä, miten kansainvälisissä kongresseissa ja tilanteissa arvostetaan Suomen työtä. Kiitos puhemies Uosukaiselle viestistä, mitä hän on vienyt Suomen rajojen ulkopuolelle, ja kaikille valiokunnan jäsenille siitä työstä, mitä valiokunnan toimiaikana on tehty mietintöineen ja asiakirjoinaan.

Tulevaisuusvaliokunnan merkitystä on jo perusteltu, enkä lähde sitä toistamaan, koska yhdyn niihin todella hyviin perusteluihin, joilla on tuotu esille valiokunnan merkitys. Mielestäni oli myös tärkeää kuulla se, että loppujen lopuksi perustuslakivaliokunnan asiantuntijat eivät todellakaan nähneet esteitä sille, että tulevaisuusvaliokunnasta tehdään pysyvä valiokunta. Mielestäni eduskunnan tärkeä tehtävä on nimenomaan nähdä tulevaisuuteen muutosten ja murroksen keskellä. Ennakointi on toki vaikeaa, mutta ilman viisiointia emme pysty tekemään kestäväää työtä.

Tulevaisuusvaliokunta on tehnyt hyvää työtä. Valiokunnan tilapäisyys vain häiritsee tärkeää tehtävää. Kaikki se epävarmuus, mikä nykyiseen työskentelyyn liittyy, häiritsee ja ennen kaikkea vaikuttaa asennoitumiseen ja asenteisiin. Onkin todella tarkoituksenmukaisuuskysymys, miten eduskunnassa työtä järjestellään. On myös kysymys poliittisesta tahdosta. Mikäli tulevaisuusvaliokuntaa ei katsota pysyväksi valiokunnaksi, mikäli sille ei anneta toimintaedellytyksiä, se on todellinen pettymys ja tappio työskentelyllemme. Myös siitä lähtee viesti talon ulkopuolelle.

Tulevaisuusvaliokunta on todella tehnyt esimerkiksi tämän syksyn aikana merkittävää työtä työn tulevaisuuden arvioinnissa ja kaikessa siinä teknologian arvioinnissa, mitä työryhmissä tehdään kaikista vaikeuksista huolimatta. Näen nimenomaan, että tuolla työllä on merkitystä kaikille muille valiokunnille, jotka täällä työskente-

levät. Eduskunnalle ei ole nyt mitenkään eduksi, jos julkisuuteen tulee se, että tulevaisuusvaliokuntaa ei nähdä pysyvänä valiokuntana.

Arvoisa puhemies! Lopuksi minäkin haluan kiittää puhemiesneuvoston työtä, mitä tämän talon toimintatapojen kehittämisessä puhemiesneuvosto ja te, puhemiehet, olette tehneet.

38 Eero Akaan-Penttilä /kok: Arvoisa rouva puhemies! Perustuslakivaliokunnan mietinnössä, joka koskee puhemiesneuvoston ehdotusta uudeksi eduskunnan työjärjestykseksi, on kaksi pääasiaa, joita ajattelin kommentoida, ja kaksi pienempää muuta seikkaa.

Ensimmäiseksi ottaisin esille tulevaisuusvaliokunnan aseman, sen pysyväisluonteisuuden tai sen pysyvyyden mahdollisuuden. Ennen sitä haluaisin sanoa kyllä sen seikan, että todennäköisesti osa teistä ymmärtää kuitenkin väärin, mitä sanon, ja sen takia aluksi haluaisin sanoa, että tuen voimakkaasti professori Tiuria tässä asiassa. Hänellähan on erittäin hyvä näyttö varmaan noin 20 vuodelta siitä, mitä hän jo ennen tiurismia aikoja puhui, milloin saamme erilaiset kännykät ja kaiken nykyaikaisen tekniikan, mikä meidän ympärillämme on. Valiokuntaa vetää mies, joka — en tiedä, kuinka paljon hän on jo silloin ollut toisten mielestä maan pinnan yläpuolella — on ollut oikeassa. Sellaista työtä pitäisi tietenkin myös jatkossa pystyä valiokunnan tekemään.

Minulla on sen verran omaa kokemusta valiokunnasta, että olen geronteknologisen työryhmän jäsen; edustan siellä sosiaali- ja terveysvaliokuntaa. Sen työryhmän työn olen kokenut hyvin hedelmälliseksi ja siinä on paljon mahdollisuuksia, jotka saattavat poikia jopa erilaisia teknisiä sovellutuksia erilaisten vammaisten ja jopa vaikeavammaistenkin ympäristönhallintaa helpottavia laitteita.

Itse asiassa, rouva puhemies, tässä puhutaan erittäin vakavasta asiasta. Sen takia yritän lähestyä tätä vähän analyttisesti. Mitä esimerkiksi erilaisissa tiedostoissa eduskunnassa on käytettävissä asiasta, miten tätä on noin muuten yleensä perusteltu, ei siis mielipiteellisellä tasolla, vaan löytäisikö kättä pitempää tukea, miten asiassa pitää ajatella?

Tämänpäiväisessä ajossa, jonka pyysin eduskunnan kansliasta tästä asiasta vuosilta 1995—1998, siis neljän vuoden ajanjaksolta, työsty ulos tasan kaksi mietintöä, mikä ei ole ollenkaan

huono asia. Ne ovat molemmat valtioneuvoston raporttiin liittyviä mietintöjä, oikeastaan pieniä kirjasia. Ensimmäinen, joka ilmestyi 1997, on nimeltään "Suomi ja Euroopan tulevaisuus". Varmasti olisi kaikkien syytä lukea se. Toinen on vuodelta 1998, jonka nimi on "Reilu ja rohkea — vastuun ja osaamisen Suomi". Hyviä ihan otsikoiltaan.

Toisaalta tiedän, että valiokunta on antanut paljon erilaisia raportteja. Minusta siinä valiokunnan varsinainen tekemisen mahdollisuus onkin. Tietävästi istuntosali ei ole juurikaan lähettänyt lausuntopyyntöjä valiokunnalle eivätkä muut valiokunnat juurikaan ole käyttäneet valiokunnan tietotaitoa hyväksi, koska ei ollut pakkoa, vaikka esimerkiksi ehdotuksemme 42 §:n mukaan valiokunnathan voivat antaa mietintöjä ja lausuntoja, mutta näitä nyt tässä tapauksessa tilastollisesti ei saada paljon esille. Minusta tämä, arvoisa puhemies, tarkoittaa sitä, että meillä on kysymyksessä valiokunta, joka on vapaa rutineista. Minusta se on kyllä hyvin voimakas lisäarvo tälle toiminnalle. Minä en näe sitä ollenkaan huonona asiana.

Jos ajattelee sosiaali- ja terveysvaliokuntaa, missä me olemme aikamoisessa niin sanotussa paiseessa suorastaan olleet kaiken sen työmäärän kanssa, minkä hallitus meille päällemme kantaa, niin tänään juuri valiokunnan puheenjohtajan kanssa keskustelin siitä asiasta, kuinka meillä ei valiokuntana ole mitään mahdollisuuksia lausuntotasolla katsoa tulevaisuuteen liittyviä asioita. Meidän työyhteisömme pitää huolta siitä, että meillä on työtä enemmän kuin tarpeeksi.

Jos tulevaisuusvaliokunta haluaa tammöiseen työympäristöön, niin minä vaan mietin sitä, leikkaako se kuitenkin siipiä itseltään pois. Jos valiokunnan enemmistö haluaa näin, silloin varmaan meidän pitää sitä suosia ja heille tammöinen työympäristö suoda, mutta kun en ole kuullut, että kukaan olisi tuonut tammöistä näkökantaa esille, minä haluan sen vaan täällä sanoa:

Siellä ei tehdä lainsäädäntötyötä, joka on eduskunnan ykköstehtävä kuitenkin, ja tällä on jo nimi valiokunta, joten minä en oikein tilannetta ymmärrä ja vain pelkään, että se huomattava kehittelyn kenttä, jossa tätä valiokuntaa tarvitaan, ja se muuntumiskelpoisuus, mikä sillä nyt on, ja se vapausaste, mikä sillä nyt on — se itse asiassa saisi aivan luovallisestikin olla irti maan pinnasta, pari metriä korkeammalla kuin muut valiokunnat, eikä tarvitsisi aina niin jämakkaa työtä teh-

dä, kunhan loppuraportit ovat kunnollisia; ja nehan ovat, ne ovat osittain Suomen huipputiedemiesten tekemiä raportteja — minä vaan pelkään, että tammöiseen työskentelytapaan tulee liian paljon rutiniä, joka rupeaa ahdistamaan, ja silloin ei pystytä toimimaan niin vapaasti ja haastavasti kuin muuten olisi mahdollista.

Ehkäpä tämä asia tulee selväksi silläkin lailla, mitä minä tässä yritän ajaa takaa, kun luette vastalauseen 1, jossa on neljä kansanedustajaa allekirjoittajina. Siinä sanotaan:

"Tulevaisuusvaliokunta on tarpeellinen osa suomalaista päätöksentekoa. Sen avulla voidaan ylittää eduskuntatyötä usein kahlitsevat valiokuntarajat ja kehittää yli budjetti- ja vaalikauden ulottuvaa pitkäjänteistä päätöksentekoa. Nykyisellään eduskuntatyö on usein pirstaleista, ja kokonaisuudet ja päätösten pitkäjänteisen vaikutukset unohtuvat. Tulevaisuustyö vaatii pitkäjänteistä, innovatiivista ja pohtivaa työskentelyä. Epävarmuus valiokuntatyön jatkuvuuden suhteen häiritsee työtä - -"

Tässä minusta on se ydin sanottu. Tähän kaikkien valiokunnan pitäisi saada nimenomaan vapaus ja jollain henkiselä tai muulla tasolla turvata, että se varmasti on jatkuvaa. Minusta on ruvennut tuntumaan tämän keskustelun aikana, että meidän eduskuntamme on se, joka tässä on tosi vanhanaikainen, koska meidän työjärjestyksemme ja muut tuntevat vain valiokunta-nimikkeeseen eikä mitään muuta keinoa tehdä asioita. Se todennäköisesti olisi paljon parempi avain tähän konsanaan kuin se, onko tämä pysyvä tai pysyväisluontoinen. Minusta me vähän turhaan mieli-piteillä törmäilemme nyt toisiimme, kumpi on edistyskellisempi, se, joka kannattaa sitä, vai se, joka kannattaa tätä, kumpi on kampi. Siis siinä on vähän tammöinen minusta väärä väri, ehkä vähän ymmärrettäväkin.

Siitä olen pahoillani, että tämä on vedetty vähän arvostusasiaksikin. Minusta arvostushan ei voi mennä millään muulla lailla eteenpäin kuin niin, että kyseisen valiokunnan työn jälki on se, joka näyttää, onko se arvostettua. Tämän valiokunnan työn jälki niille ihmisille, jotka sieltä keräävät tietoa, varmasti on semmoinen, että se nauttii arvostusta. Jotkut käytännön kokousjärjestelyt ovat aivan pieniä asioita tässä. Toisin sanoen minä en vastusta tässä mielessä kumpakaan näistä muodoista, mutta itse olisin ollut, ehkä se on minun kokemattomuuttani, ehdottamassa sitä, että väliaikaisuus olisi tässä voima,

eli pysyväisluonteinen, mutta ei pysyvä. Toivotavasti ajatukseni tuli tästä kuitenkin esille.

Arvoisa puhemies! Sitten vielä lyhyesti näistä kahdesta muusta asiasta, ensinnäkin tästä työ- ja tasa-arvoasiainvaliokunnan nimenmuutoksesta, jonka ed. Petri Salo otti esille. Minulla tuli vaan siitä mieleen ensinnäkin, että jos nyt vasta eduskunta muuttaa valiokunnan nimeä tasa-arvovaliokunnaksi jotenkin, että se näkyy kaikissa paikoissa erillisenä, niin me olemme, ikävä kyllä, hyvin voimakkaasti silloin jälkijonassa. On asioista niin kauan puhuttu, lainsäädäntöä kohdennettu niin monella lailla, että jos se tällä lailla vaan saadaan velvoittavaksi, että kaikissa asioissa tältä valiokunnalta kysytään jotain, niin se on kömpelö tapa. Sen pitäisi olla niin sisäistetty ainakin meillä edustajilla kaikilla jo, että tämä asia sillä lailla toimisi.

Tuli vaan mieleen jopa semmoinenkin asia, että kun eduskunnassa toimii naisverkosto, jos halutaan tällainen työ- ja tasa-arvovaliokunta, niin seuraava vaihe voisi aivan hyvin olla, että meillä tarvittaisiin eduskunnassa myös miesvaliokunta, jos ajatellaan kaikkia niitä tietoja, mitä hyvin vakavalla tavalla tulee työelämästä, koululaitoksen piiristä, nuorisosta, päiväkodista. Tämä sukupuoliero näkyy siellä tavalla, joka on enemmän tai vähemmän negatiivinen nimenomaan miessukupuolelle.

Kolmantena pienenä asiana vielä, rouva puhemies, istuntojen päätyminen kello 23 on varmaan useimmille meille sopiva asia. Luulen, että monessa valtuustossa asia on jo näin. Muun muassa Espoon kaupungissa on näin ja siellä kokousteknisesti siihen ollaan erittäin tyytyväisiä.

Täällä ehdotettiin kulkukorttia, jota vilautettiin joka ovelta, kun mennään läpi. Omalla työpaikallani on semmoinen käytössä, ja se ei ole mukava käyttää.

Puhemies: Ennen kuin myönnän vastauspuheen-
vuoroja, arvoisat kansanedustajat, pyydän ilmoittaa, että tämän päivän täysistunnoissa ei enää äänestetä. Äänestykset suoritetaan maanantaina 13.12. kello 14 alkavassa istunnossa.

³⁹ **Klaus Bremer /r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Akaan-Penttilä kävi täällä kiinni nyt aivan keskeiseen tärkeään asiaan, nimittäin siihen, että pyrittäessä kehittämään eduskunnan työtä pitäisi eri valiokunnilla olla mahdollisuus antaa nopeita tehtäviä tulevaisuusvaliokunnalle selvittää keskeisiä asioita oman lainsäädäntötyönsä pohjaksi ja perustaksi. Tämä on aivan ratkaisevan tärkeä asia, jossa voidaan kehittää ja nähdä tulevaisuusvaliokunnan työn todella korostuvan siihen mittaun, mitä se kaipaa.

⁴⁰ **Martti Tiuri /kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Akaan-Penttilä epäili, että valiokuntamuoto haittaa tulevaisuusasioiden käsittelyä. Kyllä eduskunnan valiokuntamuoto on kuitenkin sen verran joustava, että se aika hyvin sopii näihin asioihin. Viitataan muun muassa ulkoasiainvaliokuntaan, joka myöskin käsittelee aika lailla muita kuin lakiasioita, ja suureen valiokuntaan, joka ilmeisesti ei käsittele lainkaan lakiasioita, joten kyllä näitä on.

Kun tulevaisuusvaliokunnan tulevaisuutta mietitään, paras keino on silloin pysyvä valiokunta, koska muussa tapauksessa joudutaan niihin vaikeuksiin, joita täällä on esitetty, että valiokunta nimetään vasta sitten, kun eduskunta kokoontuu, jolloin muut valiokunnat on jo nimetty, ja monia muita vaikeuksia syntyy siitä. Tulevaisuusasiat ovat nimenomaan pitkäjänteisiä. On hyvä, että eduskunnan papereissa selvästi todetaan, että tulevaisuusvaliokunta on pysyvä.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan toinen varapuhemies Mikkola.

⁴¹ **Kimmo Kiljunen /sd** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Akaan-Penttilän puheenvuorossa on kaksi seikkaa, joihin kiinnittäisin huomiota.

Ensinnäkin, valiokuntalaitokseen tulee tasa-arvovaliokunta, riippumatta siitä, mihin valiokuntaan sen titteli liitetään, toivottavasti ymmärsin väärin, kun ed. Akaan-Penttilä totesi, että jos se koskisi vain naiskysymyksiä eli ikään kuin tarvittaisiin erikseen miesten ongelmia käsittelevää aparaatistoa. Minun käsitykseni mukaan tasa-ar-

vokysymykset ovat meille yhteisiä kysymyksiä, voimme puhua sekä tasa-arvosta sukupuolten välillä että tietysti yhteiskunnassa sosiaalisen tasa-arvon näkökulmasta ja monen muunkin ulottuvuuden osalta. Toisin sanoen mitä suurimmassa määrin on yhteistä asiaa tasa-arvosta puhuminen.

Toinen seikka, joka ed. Akaan-Penttilän puheenvuorossa oli olennaista, oli se, että hän pohdiskeli aika mielenkiintoisella tavalla käsitettä tulevaisuusvaliokunta ja sitä, pitäisikö meidän eduskunnassa pikemminkin pyrkiä uudistamaan valiokuntalaitosta ja vanhoja struktuureita eikä väkisin ympätä uusia innovatiivisia ideoita vanhaan rakenteeseen. Minulla on vain se pelko, että me maanantaina joudumme tästä asiasta äänestämään mustavalkoisesti.

Käsitykseni on se, että jos perustuslakivaliokunnan esitys menisi lävitse, se kyllä tarkoittaa sitä, että tulevaisuusvaliokunta siinä muodossa kuin se nykyisin toimii lakkautuu ja siitä tulee lähinnä yksi niistä kerhoista, mitä tässä eduskunnassa hyvin monialaisesti toimii. Sen sijaan jos me vakinaistaisimme tulevaisuusvaliokunnan valiokuntana, se olisi omiaan uudistamaan valiokuntalaitosta juuri sen suuntaisesti kuin ymmärsin ed. Akaan-Penttilän edellyttävän ja toivovankin tämän talon kehittyvän.

42 Eero Akaan-Penttilä /kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Kiljunen, kiitos kysymyksestä, ymmärsitte ensimmäisen osan väärin. Olitte siinä ihan oikeassa, koska on aivan selvää, että tasa-arvokysymykset perinteisesti ovat sellaisia, että miehet ja naiset ovat samassa veneessä, heitä kohdellaan samalla lailla. Mutta minä en tarkoittanutkaan tätä osaa siinä, vaan tarkoitin, että tämän pitäisi olla meidän lainsäädännössämme, eduskunnassa, yhteiskunnassa jo niin automaattisesti sisällä, että siitä näkökulmasta ei asioita tarvitsisi enää kohdentaa mitenkään erityisellä tavalla. On valitettavaa, jos se täytyy ottaa vieläkin erityisesti esille. Yritin omaa tulevaisuudenajatustani vain tässä miettiä, ja silloin minusta se sektori, joka tällä hetkellä voi huonosti, se, ikävä kyllä, on me miehet. Tässä mielessä toin asian esille. Kiitos tästä tarkennuksesta.

Ed. Kiljunen ymmärsi muuten minun puheeni aivan oikein. Tarkoitin nimenomaan sitä, että valiokuntalaitosta pitäisi uusia. Olen vähän ihmeissäni sen kanssa, että kun tulevaisuusvaliokunta valitaan hivenen myöhemmin, siitä tulee niin voimakas psyykkinen epävarmuus kaikelle työ-

kentelylle. Kyllä minusta puhemiesneuvosto jotenkin voisi tehdä oman promemorian tästä tai vastaavan ja luoda semmoisen hengen, että tämä toiminta niin kauan kuin harkitaan, varmasti on tarpeellista, ellei erikseen joskus tehdä negatiivista lopettamispäätöstä. Mutta jos vakinaistetaan, meillä Suomessa aina aidataan. Siitä tulee aina tiukka paikka, johon kaadetaan velvoitteet, ja silloin siivet on leikattu.

43 Leena Rauhala /skl: Arvoisa puhemies! Puhemiesneuvoston esitys uudeksi eduskunnan työjärjestykseksi on mielestäni todella merkittävä ja siinä on esitetty olennaisia tarpeellisia periaatteellisia uudistuksia. Jo puhemiesneuvoston esityksen yleisperusteluissa on olennaisia seikkoja.

Erityisesti pidin hyvänä sitä, että täällä ovat säännökset kysymysmenettelystä. Kirjallisia kysymyksiähän olemme paljon tehneet ja teemme edelleenkin. Mielestäni on erittäin hyvä, että on nostettu esille se, että yleinen tiedonsaanti olisi sujuvampaa, nopeampaa, suurempaa viranomaisten ja meidän välillä. Näin ollen kirjallisille kysymyksille jää ihan oma merkityksensä. Siinänsä 27 § on kokonaisuudessaan hyvä, koska en näe, että se rajoittaisi meidän työskentelyämme.

Toinen hyvä asia yleisperusteluissa on se, että on nostettu esille täysistuntokeskustelujen luonne, se että esitetyt parannusehdotukset johtaisivat elävään ja poliittisesti mielenkiintoiseen ja sillä lailla tuloksiakin tuottavaan keskusteluun.

Lopuksi vielä pykälästä, joka koskee valiokuntamuutoksia ja josta on jo paljon keskusteltu. En halua pitkittää enää. Pidän erittäin tärkeänä, perustelut ovat jo monesta suusta tulleet, että tulevaisuusvaliokunta saa pysyväisluonteen.

Toiseksi ihmettelen kovasti kaikkea sitä, mitä on puhuttu työ- ja tasa-arvoasiainvaliokunnan nimenmuutoksesta. Näen, että se on tarpeellinen, koska valiokunnassa jo nyt käsitellään tasa-arvoasioita. Ihmettelen sitä kannanottoa, mikä vastalauseessa on mainittu, että tässä nimessä olisi jopa humoristisia piirteitä. Näin ei missään tapauksessa ole.

44 Tuula Haatainen /sd: Arvoisa puhemies! Kun nyt keskustelemme eduskunnan työjärjestyksestä, kello on 18 perjantai-iltana. Kuulimme juuri, että äänestykset tästä asiasta ja ylipäättään muistakin asioista ovatkin vasta maanantaina, ja tuli vain mieleen, että työjärjestystä voisi tarkas-

tella myös siitä näkökulmasta, miten työtavat vaikuttavat meidän pienten lasten vanhempien elämään. Joskus olisi kiva, että pystyisi kertomaan aamulla lapsille, mihin aikaan äiti pääsee töistä kotiin. Tästähän ei varmaankaan saa tässä talossa valittaa. Työn ja perheen yhteensovittaminen on muuten tärkeä asia, josta on täälläkin paljon puhuttu.

Monissa viimeisissä puheenvuoroissa puhuttiin työ- ja tasa-arvoasiainvaliokunnan nimenmuutoksesta, että siihen lisätään tasa-arvo-kohda. Muutamat edustajat täällä ovat ihmetelleet, miksi tasa-arvo pitäisi nostaa otsikkoon. Minusta on pikemminkin niinpäin, viitaten ed. Akaan-Penttilän puheenvuoroon, että on jo korkea aika nostaa tasa-arvo sille kuuluvaan asemaan niin, että se näkyy myös otsikkotasolla ja siitä nähdään, mitä valiokunnassa käsitellään. Itse olen ollut edellisen kauden ja tällä kaudella olen edelleen työasiainvaliokunnan jäsen. Sinne kuuluvat tasa-arvoasiat täälläkin hetkellä, mutta se ei ole yleisessä tietoisuudessa. Siitä syystä niitä asioita myös jatkuvasti vähätellään, naureskellaan ja pidetään vähempiarvoisina. Tulee jopa puheenvuoroissa esille julkisesti, kun esiinnyttään työasiainvaliokunnan nimissä, että ne eivät olisi niin merkityksellisiä asioita. Siitä syystä minusta on hirtittävän tärkeää, että Suomessakin tasa-arvoasiat tulevat mukaan valiokunnan nimeen. EU:ssahan tasa-arvoasiat on kytketty työelämään. Siellä ne ovat keskeisemmin esillä ja tärkeässä yhteydessä.

Sitten toinen asia: tulevaisuusvaliokunnan pyysvyyksikysymys. Minusta tulevaisuusvaliokunnan pitäisi olla pysyvä siitä syystä, että pysyvyys toisi työlle pitkäjänteisyyttä. Tällä hetkellä on aina kiinni uudesta eduskunnasta, perustetaan valiokuntaa ja millä tavalla lähdetään töitä tekemään. Se vaikuttaa myös siihen, millä tavalla sinne valikoituu ihmisiä ja miten työtä arvostetaan.

Kun täällä on käyty keskustelua myös siitä, voiko tämä olla yhteydessä arvostukseen, niin minusta se on ihan selvästi yhteydessä työn arvostukseen. Jos on pysyvä valiokunta, niin myös edustajat arvostavat sitä eri tavalla ja myös tässä talossa arvostetaan tämän valiokunnan työtä, työtapoja ja työaikaa samalla tavalla kuin muiden valiokuntien. Totta kai se vaikuttaa myös valiokunnan sisäiseen työskentelyotteeseen.

Olin viime kaudella tulevaisuusvaliokunnan varajäsen. Osallistuin aika aktiivisesti sen työhön. Kun ulkomailla vierailimme, mm. Cambrid-

gessä Englannissa, niin kyllä siellä todella hämmästeltiin, että meillä on tulevaisuusvaliokunta, ja meitä pidettiin edistyskellisinä ja uranuurtajina. Tämä on monessa muussakin maassa tullut esille, kun olen keskustellut muiden parlamentaarikkojen kanssa. Meitä ihaillaan siitä, että olemme lähteneet kehittämään parlamentin työtä myös uusille työskentelytavoille.

Tulevaisuusvaliokunnassahan on tehty monia sellaisia ajan hermolla olevia projekteja, selvityksiä, jotka olisivat jääneet tekemättä ilman tulevaisuusvaliokuntaa. Yksi sellainen oli kasvi-geeniteknologiaselvitys. Olin mukana sitä käynnistämässä. Minusta projekti osui todella silloin keskustelun aallonharjaan ja tuotti meille kansanedustajille sellaista aineistoa ja tietoa, jota olimme jääneet vaille ilman tätä työtä. Toinen iso projekti, joka lähti liikkeelle oli geronteknologia, josta tehtiin esiselvitys. Nyt tulevaisuusvaliokunta työskentelee varsinaisen teknologian arviointityön kanssa. Nämä esimerkit sisältävät hyvin paljon eettisiä kysymyksiä, joiden eteen me päätöksentekijät joudumme. Yhtä lailla valiokunta on pystynyt myös nostamaan eettisiä kysymyksiä keskusteluun koko yhteiskunnassa. Näistä asioista on puhuttu myös julkisuudessa, ja ne ovat olleet hyvin kysyttyjä aineistoja.

Minusta on aivan selvää, että tulevaisuusvaliokunnan työ pitää muuttua pysyväksi. Valiokunnalle pitää antaa samat työskentelyvälineet kuin muillekin valiokunnille. Yksi keskeinen työskentelyväline on se, että työ voi olla pitkäjänteistä ja jatkuvaa.

45 Martti Tiuri /kok: Herra puhemies! Ääni tuntuu hieman käheältä, kun olen juuri istunut 21 tuntia lentokoneessa, kun palasin tulevaisuuden tutkijoiden maailmankonferenssista. Siellä lähes 40 maan edustajat olivat erittäin kiinnostuneita siitä, että Suomessa eduskunta on osoittanut olevansa ajan, jopa tulevaisuuden tasalla, kun täällä on toiminnassa tulevaisuusvaliokunta. Näyttää siltä, että suhteellisen pian ehkä monienkin maiden parlamenteissa ruvetaan miettimään samaa asiaa, ja kun tietää, että Suomessa kesti noin yhdeksän vuotta, ennen kuin kunnolla saatiin asia aikaan, niin ehkä Suomi vielä jonkun aikaa toimii uranuurtajana tällä alueella. Mutta joka tapauksessa Suomea kunnioitetaan siinä suhteessa aika paljon, että täällä parlamentitkin ovat sen verran ajan tasalla, että haluavat katsoa pidemmälle tulevaisuuteen. Kun samaan aikaan vielä

osoittautui, että Nokiasta tuli Euroopan arvokain yhtiö, niin Suomi vähitellen sai ehkä liiankin mahtavan edelläkävijän aseman siinä, kuinka tietämysyhteiskunta, tietoyhteiskunta, täällä kehittyi.

Eduskuntahan edellytti jo vuonna 92, että valtioneuvosto silloisen vaalikauden aikana antaa eduskunnalle selonteon, joka sisältää tulevaisuudentutkimuksen keinoin tuotettuja näkemyksiä tulevan kehityksen olennaisista piirteistä ja vaihtoehtoista ja valtioneuvoston oman tavoitteenasettelun eli pääpiirteissään näkemyksen siitä, millaista tulevaisuuden yhteiskuntamallia valtioneuvosto toimikautensa aikana omilla toimillaan tavoittelee. Lisäksi eduskunta silloin päätti, että hallitus annettuaan pitkän aikavälin tulevaisuutta koskevan selonteon pohtii sen käsittelyä ja saadun kokemuksen valossa mahdollisuuksia aikaansaada velvoittavat säädökset vastaavan selonteon tuomiseksi eduskunnalle vähintään keran kunkin vaalikauden aikana.

No, seuraavan vaalikauden aikana hallitus sitten päätti, että tulevaisuusselonteko on järkevää antaa, ja se annettiin. Tämä minun käsittääkseni on sitten hallituksen käsitys siitä, että tulevaisuusselontekoa tarvitaan ja että tulevaisuusvaliokunta on valiokunta, joka sitä käsittelee. Viime eduskunta antoi sitten tulevaisuusvaliokunnalle myöskin tehtäväksi teknologian yhteiskunnallisten vaikutusten arvioinnin ja sen yhteistyössä muitten valiokuntien kanssa niin, että muut valiokunnat voivat esittää arviointikohteita ja myöskin tulla mukaan arviointiohjaukseen. Näin on tapahtunut.

Näistähän äskeisen puhujan mainitsemaa kasvi-geenitekniikkaa käsiteltiin eduskunnan istunossakin ajankohtaiskeskusteluna, ja se oli minun käsittääkseni hyvin hyödyllinen, koska sen jälkeen asiasta on tullut hyvinkin omalaatuisia lehti uutisia. Tuo valiokunnan selvitys antaa minusta hyvän pohjan ymmärtää, mistä on kysymys, sekä geenitekniikan hyvistä että hankalista puolista ja eettisistä kysymyksistä, jotka siihen liittyvät.

Minusta tulevaisuusvaliokunta pitää saada vakinaiseksi valiokunnaksi, ja kun perustuslaki nimenomaan hyväksyy sen mahdollisuuden, sitä pitää minusta käyttää eikä jatkuvasti ihmetellä, mitä sille tehdään, tarvitaanko se taas seuraavan kauden alussa. Tulevaisuus on nimenomaan pitkäjänteistä puuhaa, ja jos eduskunnassa on vakituinen tulevaisuusvaliokunta, me todella toimim-

me uranuurtajana tässä muuttuvassa maailmassa. Suomi on nyt monella tavalla esimerkkinä uudesta kehityksestä ja Suomen eduskunta erikoisesti, varsinkin jos nyt tulevaisuusvaliokunta hyväksytään vakinaiseksi.

46 Susanna Huovinen /sd: Arvoisa puhemies! Kiinnitän huomiota lyhyesti muutamaan asiaan työjärjestyskeskustelussa.

Ensinnäkin pidän erinomaisena perustuslakivaliokunnan näkemystä siitä, että edustaja hakee poissaololuvan vain täysistunnoista. Nykyinen järjestelmä, josta tiedottaminen edustajille on ollut luvattoman ontuvaa, aiheuttaa ylimääräistä työtä ja sekaannusta.

Tänään on laajoissa puheenvuoroissa valotettu perustuslakivaliokunnan enemmistön mielipidettä siitä, kuinka tulevaisuusvaliokunnan pysyväksi nimeäminen suo valiokunnalle joustavuutta sekä työhön että työskentelytapoihin. Mielestäni siinä ei ole mitään joustavuutta, että valiokunnan jäsenet turhautetaan puolesta vuodessa tyhjämpäiväisellä istuskelulla, kun odotetaan päätösvaltaa kokoukseen jäsenten saavuttua muista valiokunnista.

On aivan kohtuutonta odottaa, että edustajat juoksentelisivat pitkin käytäviä valiokuntien välillä. Ei sillä tavalla mihinkään asiaan koskaan voi keskittyä eikä ainakaan saada aikaan mitään tuloksia. Kun täällä on vakuuteltu, että tämä on vain järjestelykysymys, muistuttaisin nyt, että tämä aikataulusongelma on ollut tiedossa jo pitkään eikä se siitä ole mihinkään muuttunut. Kyse on myös arvostuksesta. Niin kauan kuin tulevaisuusvaliokunnalle ei anneta pysyvän valiokunnan statusta, ei sen työtä myöskään lueta meidän edustajien joukossa saman arvoiseksi muun valiokuntatyön kanssa.

Kaiken kaikkiaan, puhemies, olisin toivonut, että perustuslakivaliokunta olisi kuullut lukuisien asiantuntijoiden lisäksi myös tulevaisuusvaliokuntaa, esimerkiksi puheenjohtajaa, sen sijaan että esittelee täällä nyt näkemyksiään meidän valiokuntamme työstä sitä ehkä sen paremmin sitten kuitenkaan tuntematta. On mielenkiintoista, että ulkoapäin määritellään se, miten meidän tulevaisuusvaliokunnassa työ pitäisi tehdä.

47 Kari Uotila /vas: Arvoisa puhemies! Vaikka henkilökohtaisesti kokemukseni tulevaisuusvaliokunnan työstä rajoittuu siihen, että olin sivistysvaliokunnan asettamana edustajana tulevai-

suusvaliokunnan aloitteesta tehdyssä projektissa, joka tehtiin yhteistyössä Sitran kanssa tietojen ja viestintätekniikkaopetuksessa ja -oppimisessa viime kaudella, senkin työn yhteydessä tulin vakuuttuneeksi siitä, että tulevaisuutta on hahmoteltava ja siitä on pyrittävä selvyys saamaan ja tulevaisuusvaliokunta on varmaan ihan hyvä forumi tätä työtä tekemään koko eduskunnan hyväksi.

Tulevaisuudentutkijat, joiden joukosta ed. Martti Tiuri on juuri konferenssista tullut, ovat kai aika usein nykyään sitä mieltä, että ennen tulevaisuuteen suhtauduttiin kohtalonomaisesti: Heittäydettiin kohtalon huomaan ja ajateltiin, että kohtalo tuo, mitä tuo, tulevaisuudessa. Sitten ryhdyttiin ennustamaan ja ennustettiin kahvinporoista tai ennustettiin jollain muulla tavalla ja pyrittiin ennustamaan tulevaisuutta. Sitten tuli skenaariovaihe, että rakennetaan erilaisia vaihtoehtoja tulevaisuuden hahmottamiseksi ja sitä kautta rakennetaan tulevaisuutta. Nyt kai aika yleinen käsitys on, että ote pitää olla tulevaisuuden tutkimuksen osalta sen, että tulevaisuus tehdään, ja siitä kai kysymyksen eduskunnankin osalta pitää olla, että meidän pitää olla tekemässä suomalaista tulevaisuutta ja siinä yhteydessä koko maailman tulevaisuutta.

Tämä ei silloin kestä negatiivisia viestejä, ja minä kokisin, että aika negatiivinen viesti kaiken kaikkiaan tulevaisuuteen suhtautumisen kannalta olisi se, että vakinaistaminen jätettäisiin tässä yhteydessä tekemättä, vaikka toisaalta ymmärrän perustuslakivaliokunnan kantaa siltä osin, että tällaista selvittelytyötäkin tarvitaan. Mutta olen tässä puhemiesneuvoston ehdotuksen kannalla.

Totta kai vakinaistamista tarvitaan senkin takia, että nyt, kun valiokunnan rooli on tällainen epämääräinen, sen statuskin on silloin ollut heikompi ja se on eräällä tavalla jäänyt nöösipojan asemaan siitä huolimatta, että tekee merkittävää työtä. Selonteot ovat varmasti asioita, joihin on suhtauduttu vakavasti. Mutta uskoisin jopa, että tulevaisuusvaliokunnan lausunnot esimerkiksi eri asioista saatetaan nähdä vähän eri sarjan lausuntoina kuin muiden erikoisvaliokuntien lausunnot.

En tiedä, miten tulevaisuusvaliokunta itse lausuntojen tekemiseen suhtautuu, mutta kiinnitän huomiota tulevaisuusvaliokunnan lausuntoon, kun se otti kantaa valtion ensi vuoden budjettiin ja siinä yhteydessä käsitelti tässäkin salissa mo-

neen otteeseen puhuttua kehyskäsitteilyä ja sitä, millä tavalla eduskunnan tulisi päästä varhemin mukaan siinä vaiheessa, kun hallitus suunnittelee tulevien vuosien kehyksiä.

Tässä suhteessa valtiovarainvaliokunnan ja sen verojaoston jäsenenä joudun toteamaan, että tulevaisuusvaliokunnan ajatukset olivat ehkä meidän olosuhteisiimme nähden liiankin lennokkaita. He nimittäin esittivät lausunnossaan, että itse asiassa kehykset käsiteltäisiin keväällä niin perusteellisesti, että valtiovarainvaliokunta tekisi niistä mietinnön. Tämä näissä olosuhteissa johtaisi siihen, että se raskas prosessi, jota koko syksyn valtiovarainvaliokunnan yhdeksän jaostoa on tehnyt budjetin osalta, tehtäisiin jo keväällä yhden kerran ja sitten syksyllä toisen kerran. Tältä osin niillä resursseilla ja niillä systeemeillä, joita eduskunnassa on, tämä olisi tietysti mahdollonta. Mutta muitakin esimerkkejä on, kuten tulevaisuusvaliokunta lausunnossaan toteaa muun muassa Ruotsin osalta. Ruotsin parlamentilla on ihan erilainen ote kehysajatteluun, mutta heillä on erilaiset toimintatavat ja erilaiset resurssit hoitaa myös valtiovarainvaliokuntana siellä kehysbudjetointia ja valtiontalouden kehysten tekoa.

Selonteista vielä sen verran, että kaiken kaikkiaan selontekoajattelu ja -käytäntö voisi olla tapaa, jolla eduskunta monien asioiden osalta voisi tällaista periaatteellista arvolinjausta tehdä ja suuntautua tulevaisuuteen muidenkin valiokuntien osalta kuin tulevaisuusvaliokunnan osalta.

Mitä tulee työ- ja tasa-arvoasiainvaliokuntanimitykseen, tosiasiassa on kai niin, että vaikka tasa-arvokysymykset niin sukupuolten kesken kuin kaikilla muillakin osa-alueilla kuuluvat kaikille erikoisvaliokunnille, kaikille eduskunnan elimille jne., tosiasiaassa työelämä kaikessa laajuudessaan on kuitenkin se kokonaisuus, jossa hyvin usein tasa-arvokysymyksiä käsitellään. Sen on kai nyt olemassa oleva historiakin osoittanut työasiainvaliokunnan tehtävien kannalta. Siinä mielessä pidän myös tätä ehdotusta perusteltuna.

Kuten alussa totesin, edustan tulevaisuusvaliokunnan aseman osalta kantaa, että vakinaistaminen tässä yhteydessä on oikea viesti sen valiokunnan työn kannalta, mutta ennen kaikkea oikea viesti siltä kannalta, millä tavalla Suomen eduskunta haluaa tulevaisuuden asioihin suhtautua.

⁴⁸ **Heli Paasio /sd:** Arvoisa herra puhemies! Asian tiimoilta on tämän illan aikana keskusteltu siinä määrin, että itselleni on tullut sellainen mielikuva, että ihan kuin käsittelyssä olisi asia, että tulevaisuusvaliokunta puolesta taikka vastaan. Mutta itse asiassa näinhän ei ole.

Ed. Huovinen esimerkiksi totesi, että perustuslakivaliokunnan ihmiset eivät varmaankaan tienneet, mikä on tulevaisuusvaliokunnan tehtävä, koska eivät olleet kuulleet tulevaisuusvaliokunnan puheenjohtajaa. En usko, että näinkään on, koska salissakin on tänään keskusteltu pitkälti tulevaisuusvaliokunnan tehtävistä, siitä arvostuksesta, mitä se on nauttinut kaikkineen. Perustuslakivaliokunnassa istuu tulevaisuusvaliokunnan varapuheenjohtaja ed. Tarja Filatov. Viestit varmaan kulkevat ja ovat varmaan kulkeneet ihan käytäväkeskusteluissa suuntaan jos toiseen. Tulevaisuusvaliokunnan roolihan on vain yksi osa eduskunnan uutta työjärjestystä. Tällä hetkellä tuntuu, että se on noussut kaikkein tärkeimmäksi asiaksi.

On tullut esiin myös, että jos halutaan ymmärtää jokin asia väärin, se ymmärretään. On aivan sama, mitä selitetään tai kuka haluaa kuulla. Joillakuilla edustajilla ovat tunteet käyneet käytävillä niinkin kuumina, etteivät ole edes halunneet kuulla perustuslakivaliokunnan enemmistön kannan perusteluja, ei mitään, koska jos on jotakin mieltä, on jotakin mieltä ja piste.

Monet ovat puhuneet tulevaisuusvaliokunnan ja sen käsittelemien asioiden tärkeydestä. Kukaanhan ei ole kiistänyt tässä salissa, etteivät ne asiat olisi tärkeitä, siitä ei ole ollut kysymys. Kukaan ei ole ollut varmaankaan lakkauttamassa taikka laittamassa roskakoriin tulevaisuusvaliokuntaa.

Meille perustuslakivaliokunnan enemmistölle, jotka olemme mietinnön takana, tuli sellainen olo, että me pahikset, koska mitä keskusteluja täällä on kuultu, enemmistö nimenomaan, ainakin mitä itse ymmärsin keskusteluista, vilpittömästi hyvän hyvyttämme ja nimenomaan hyvästä tahdosta ja hyvässä tarkoituksessa olemme lausuneet seuraavat rivit, joita saanen siteerata suoraan valiokunnan mietinnöstä. Ensin on todettu tulevaisuusvaliokunnan roolista ja sen tehtävistä ja sitten jatkuu: "Perustuslakivaliokunta pitää sinänsä tärkeänä, että näitä tehtäviä hoidetaan kansanedustuslaitoksessa. - - asiaa on selvitettävä niin, että tällaisten tehtävien hoitaminen voidaan organisoida tarkoituksenmukaisella ta-

valla eduskuntatyön kannalta viimeistään seuraavan vaalikauden alusta alkaen." Nimenomaan sen takia, että perustuslakivaliokunta arvostaa niin paljon tulevaisuusvaliokunnan työtä, nämä rivit tänne on laitettu.

Tämä käytännön lause tarkoittaa, nimenomaan tämä "tarkoituksenmukaisella tavalla eduskuntatyön kannalta", oikein ymmärrettynä juuri sitä, että se laitetaan aikataulujen suhteen muiden valiokuntien kanssa samaan asemaan, jolloin ei tule sitä ongelmaa, mitä nyt on sanottu ja pidetty suurempanakin ongelmana, että ei saada päätösvaltaa, kun valiokunnat menevät päällekkäin.

En tiedä oikeastaan, miksi on tapahtunut näin. Täällä on puhuttu, että sen takia, että se ei ole pysyvä valiokunta, aikatauluja ei saada sovittua. En voi millään uskoa sitä, että olisi kyse siitä, että kun se kirjataan tiettyyn listaan pysyvien valiokuntien joukkoon, tietyn pakon kautta se saadaan ujutettua sinne. Jos talosta löytyy hyvää tahtoa ja uskoa ja sitten ryhdytään tekemään ihan oikeasti sitä, varmaan täytyy löytyä sellaiset ajat myös sille valiokunnalle, että sopii muiden valiokuntien aikataulujen kanssa yksi yhteen.

Perustuslakivaliokunnan enemmistö on puhunut myös joustavuudesta, mutta mielestäni ed. Brax toi joustavuuden kannalta asioita esiin aika negatiiviseen sävyyn, kun taas itse olen ymmärtänyt, että joustavuudella me olemme tarkoittaneet hyvää nimenomaan niin, että työtävät pystyvät olemaan joustavia, esimerkiksi kuten ed. Akaan-Penttilä totesi: Kannattaisiko tutkia joitakin muita muotoja tämän toiminnan ylläpitämiseksi kuin valiokuntamuotoa? Ed. Filatov totesi, että tämä talo ei oikeastaan tunne mitään muuta kuin valiokuntatyön. Kannattaisi ihan oikeasti katsoa tätä. On todettu, että tämä on niin kauan ja niin monta vuotta ollut ja on tutkailtu ja seurattu, mikä on oikea tapa, mutta ei ole löytynyt. Uskaltaen vain epäillä, onko sitä ihan oikeasti haluttukaan tarkastella.

Mietin vain sitä, että itse asiassa tämä on sellainen asia, kun puhutaan kokonaan eduskunnan työjärjestyksestä ja nyt on puhuttu, että eri ryhmillä on vapaat kädet, ja ehkä se on ensikertalaisen tällaista silmät sikkuralla käytävillä kulkeamista. En ole nähnyt tällaista käännytystyötä, mitä tänään on tehty, ennen tässä talossa, mutta eipä ole tainnut olla ennen vapaita käsiä tällä kaudella myöskään, sellaista juntausta ja mieli-
piteiden kiertämistä, kaartamista ja pyörtämistä.

Se on aikamoista, kun mennään näiden ovien ulkopuolelle.

Valiokunnan arvostuksesta ja arvovallasta on puhuttu myös. Minä en ymmärrä sitä, kun kysehan on meistä itsestämme ja siitä, miten me suhtaudumme valiokuntaan ja sen käsittelemiin asioihin. Miten ihmeessä voidaan kyseenalaistaa edes sen arvovaltaa, kun tuntuu, että tämän päivän keskustelujen jälkeen tämä valiokunta tuntuu olevan tämän talon arvostetuin valiokunta? (Eduskunnasta: Onko se paha asia?) — Ei!

49 Seppo Lahtela /kesk: Arvoisa herra puhemies! Runsaan kolmen tunnin aikana, kun on käyty keskustelua eduskunnan työjärjestyksestä, on mielestäni tullut varsin monet asiat siellä syvästi läpikäytyä. Minulle muodostui alun perin sellainen kuva, että asiasta saatetaan selvittää ilman minunkin ratkaisevaa mielipidettäni. Nyt tuntuu siltä, että kyllä sitäkin tässä vielä kaivataan.

Täällä on erittäin paljon päivän aikana puhuttu tasa-arvosta ja tasa-arvon saamisesta, sen järjestämisestä, toteuttamisesta ja siitä, miten se valiokunnassa järjestetään ja miten muuten siihen otetaan kantaa. Mielestäni tasa-arvoa ja arvostusta ei voida saada, ellei sitä ansaita. Edellisen puheenvuoron käyttäjä ed. Paasio mielestäni sai sen arvostuksen, mikä hänelle kuuluu. Hän otti sen vallan ja aseman, joka perustuslakivaliokunnan jäsenille tässä kuuluu ja joka tähän tilaisuuteen sopii. Täällä on saarnattu saarnaamistaan kaikenlaista, mitä esityksessä on olemassa ja miten huono tai hyvä se on olemassa, mutta ed. Paasion puheenvuorossa tämä käännystyö ja uskaltaisin sanoa, että se näännytäminen, jota varmaan joidenkin edustajien osalta tässä tehdään, tuli parhaiten esille ja näkyviin.

On mielestäni tärkeätä, että eduskunnan työjärjestyksestä päästään keskustelemaan ja sanoamaan oleellisen tärkeät asiat, se kuinka se edustaa, ennustaa ja uudistaa tulevaa eduskuntatyötä ja eduskunnan ryhdikkyyttä kaikkineen päätöksenteossa. Työjärjestys, se mitä olen ymmärtänyt siitä ja sisältöön perehtynyt, palvelee parhaimmillaan niitä asioita, joita eduskuntatyöhön liittyy ja joita tämän päivän keskustelujen osallakin on ilmitullut.

Kun olen näitä puheenvuoroja kuunnellut, on erittäin monessa puheenvuorossa tullut ilmi sellainen mielipide, että on hyvä, että työjärjestyksessä todetaan, että eduskunnan istunnot päätty-

vät kello 23. Se ei ole mielestäni mikään oleellinen asia, milloin ne päättyvät, eikä sekään, milloin ne alkavat, vaan oleellista on, mitä keskustelussa ja eduskuntatyössä julkituodaan ja sisällöltään tänne sanomaksi saatetaan. Esimerkiksi ottaisin vaikkapa talousarvion lähete keskustelun, jossa saarnataan yökaudet päivästä toiseen lähes tyhjälle salille, niin että seuraava puheenvuoron käyttäjä odottaa täällä ja jotkut ovat josain muualla odottamassa, lukevat sen pitkään kirjoitetun, esikirjoitetun tekstin, jonka ovat jostakin saaneet, ja sen jälkeen todetaan se pöytäkirjoihin merkityksi.

Herra puhemies! Jos sallitte, tässä asiassa esittäisin sellaisen näköalan, että miksi ei voitaisi työskentelytapaa nopeuttaa ja tehdä niin, että valmiiksi kirjoitetut puheenvuorot, jotka nykyisin sähköisestikin siirretään vielä pöytäkirjatoimistoon, kirjattaisiin suoraan pidetyiksi ja lähetettäisiin lehteen, että näin edustaja puhui salissa ja tätä hän tarkoitti, ja kuulijat ymmärsivät kaikki tämän asian, että näin juuri oli. Se olisi mielestäni eduskuntatyön kehittämistä. Istunnot tiivistyisivät. Niihin tulisi tunnelmaa ja arvokkuutta mukaan. Sellaisenaan tämä oli yksi perusasia olemassa.

Toinen asia liittyy istuntoihin, istunnoissa läsnäoloon, kulkukortteihin jne. Mielestäni se on tietysti pitkälti median ja julkisuuden asia. Todetaan, onko ollut istunnossa läsnä, onko merkitty poissa olevaksi vai onko ollut äänestyksessä läsnä. Äänestysten osalta ei liene kenelläkään mitään epäselvää siitä, milloin kukin on läsnä, milloin on poissa. Sen sijaan mitä tulee istunnoissa läsnäoloon, mielestäni nimenomaan minun maallikkoajattelutapani perusteella tässä on parhaimmillaan nähtävissä se, että kun on käynyt painamassa läsnäolonappia, silloin on päivän työt tehty. Kun näin, että ed. Kuosmanen on varannut seuraavan puheenvuoron, toteaisin ymmärtäväni niin, että hän yrittäjänä yrityksessä toimiessaan ja maata rakentaessaan, siinä sivussa oikein todellista yhteiskuntatyötä tehdessään, varmasti oli yrityksessään aamulla, meni ensimmäisenä, ei tarvinnut painaa läsnäolonappia, ja myös illalla lähti viimeisenä. Silloin tämä työ oli vasta oikeaa, hedelmällistä, rehellistä ja tuloksia tuottavaa.

Ei voi olla niin, jos eduskuntatyötä kehitetään, että vain istuntoon tullessa painetaan läsnäolonappia ja sen jälkeen todetaan, että ikään kuin päivän työt on tehty. Jos tätä halutaan näin julki-

suudessa uutisoida ja kehittää, niin pitäisi myös todeta, keitä edustajia oli siinä vaiheessa läsnä, kun asiasta keskusteltiin ja puheita pidettiin, ja keitä oli silloin läsnä, kun eduskunnan istunto päättyi.

Mitä vielä tulee työskentelytapoihin, niin viime viikkojen aikana on näin uutena edustajana oppinut siihen, että saattaa olla montakin istuntoa päivän aikana, pitkin päivää peräjäälkeen, ja niissä asiat vaihtelevat ja asioitten esilletulo on ennalta arvaamatonta.

En malta olla ottamatta, herra puhemies, esille yhtä asiaa, joka tapahtui noin viikko sitten. Kun kello 22:n aikaan totesin, että nyt ei tässä listassa ole sellaista asiaa, johon juuri minulla olisi sanottavaa, ja luotin kanssaedustajiin, että asiat tulevat heidän kauttaan sanotuiksi, niin yks kaks yllättäen sinne oli kuitenkin tullut — seuraavana aamuna huomasin — pari sellaista asiaa lisää, joiden kohdalla oletin, että lähetekeskustelussa minunkin arvokas mielipiteeni olisi ollut omasta mielestäni jopa korvaamaton ja olisi ollut tärkeää valiokuntatyöhön saatteeksi sanoa. Tämä oli se tunne ja ajatusmaailma.

Kyllä eduskuntatyötä uuden työjärjestyksen perusteella varmasti kehitetään, mutta toivoisin, että sitä kehitettäisiin niin, että eduskunnan arvostus ja arvovalta kasvaisivat ja sen havainnollisuus kansalle kasvaisi sellaiseksi, että tätä työtä kansan silmin katsottuna nähtäisiin, että tämä on kuin yrittäjän työtä, ahkeraa, ututteraa ja tunnollista ja, kuten kaikissa puheenvuoroissa olen kuullut sanottavan, rehellistä ja kansan parhaaksi tarkoitettua. (Ed. Kokkonen: Edustaja voi aloittaa itsestään!)

Herra puhemies! Toivon, että näillä ajatuksilla tämä asia menisi vähän eteenpäin, ja seuraaville puhujille jätän todelliset totuuden paikat.

⁵⁰ **Pekka Kuosmanen /kok:** Arvoisa herra puhemies! Mielestäni on järkevää, että eduskuntatyön käytännön järjestelyistä säädetään eduskunnan työjärjestyksessä eikä perustuslain tasolla. Jos käytännön työstä säädettäisiin perustuslaissa, olisi työskentelymuotojen muuttaminen turhan kankeaa.

Haluaisin kuitenkin kiinnittää huomiota siihen järjestelyyn, joka on vallitsevana käytäntönä useiden maiden parlamenteissa. Näissä maissa parlamentin jäsenen tultua nimitetyksi valtioneuvoston jäseneksi hänen tilalleen nousee asianomaisen vaalipiirin varahenkilö. Näin on esimer-

kiksi Ruotsissa. Vastaavan käytännön omaksuminen Suomessa olisi mielestäni erittäin perusteltua eduskuntatyön ja etenkin valiokuntatyön kannalta. Tällainen järjestely jakaisi kansanedustajien raskasta työtaakkaa yhä useamman kansanedustajan kesken. Samalla kansanedustajille jäisi enemmän aikaa syvällisesti ja periaatteellisesti perehtyä sekä valiokunnissa että täysistunnoissa käsiteltäviin asioihin. Nykyisin valtioneuvoston kansanedustajajäsenet eivät osallistu lainkaan valiokuntatyöhön.

Mielestäni muutos selkiyttäisi myös valtioneuvoston jäsenten työskentelyä, sillä ministerit voisivat entistä tehokkaammin keskittyä omaan varsinaiseen päätyöhönsä. Nykyisin valtioneuvoston kansanedustajajäsenet joutuvat suunnittelemaan ajankäyttönsä siten, että ovat läsnä eduskunnan täysistunnon alkaessa riippumatta siitä, käsitelläänkö kyseisen ministerin hallinnonalaan kuuluvia asioita.

Arvoisa herra puhemies! Mielestäni esitetyn kaltainen järjestely olisi erittäin tarpeellinen myös Suomessa. Pidänkin tärkeänä, että tulevaisuudessa pystymme muuttamaan perustuslakiamme siten, että järjestely saadaan myös meillä käytäntöön. Näin pystymme entistä enemmän selkeyttämään ja tehostamaan työskentelyä sekä eduskunnassa että valtioneuvostossa.

⁵¹ **Kaarina Dromberg /kok:** Herra puhemies! Haluan jatkaa vielä keskustelua tulevaisuusvaliokunnasta.

Pidän erittäin arvokkaana sitä, että Suomen eduskunnassa on tulevaisuusvaliokunta, ja se on kansainvälisillä areenoilla erittäin tunnustettu. Etenkin sen puheenjohtaja ed. Martti Tiuri on saanut tunnustusta sen kautta, ja koko maamme on saanut siitä paljon tunnustusta.

Kuitenkin mielestäni sitä voisi vielä kehittää siihen suuntaan, että se ei olisi niin irrallinen toiminnassaan suhteessa erikoisvaliokuntiin, koska tuntuu joskus siltä, ettei ole oikein kunnan yhteyttä erikoisvaliokunnan ja tulevaisuusvaliokunnan välillä. He käsittelevät tulevaisuutta hyvin laajasti ja kokonaisvaltaisesti, mutta valiokuntiin asti työ ei kuitenkaan ulotu.

Tällä hetkellä, kun istun sivistysvaliokunnassa, siellä on onneksi pari tulevaisuusvaliokunnan jäsentä, jotka tuovat viestiä eteenpäin. Edellisellä kaudella, kun olin hallintovaliokunnassa, ei kyllä näkynyt ollenkaan minkään tyyppistä yhteistyötä ja tulevaisuuden näkemystä siltä osin.

Toisin sanoen irrallisuus mielestäni täytyisi saada pois, jotta olisi kiinteämpi yhteistyömuoto valtiokuntien kanssa tulevaisuudessa, koska se hyödyttäisi koko eduskuntalaitosta.

⁵² **Paula Kokkonen /kok:** Arvoisa herra puhemies! Haluan sekä iältään että virkaiältään nuorelle kollega Paasiolle sanoa, että uskonasiat ja kokemus ovat tässä kysymyksessä valitettavasti vastakkain. Tie kadotukseen on kivetty hyvillä aikomuksilla. Nämä ovat hyviä elämänohjeita.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

[2]—[25] asia käsiteltiin ennen istunnon keskeyttämistä; ks. s. 15]

2) Hallituksen esitys laeiksi tuloverolain sekä varallisuusverolain 10 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely, ainoa käsittely
Hallituksen esitys HE 32/1999 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 23/1999 vp
Lakialoite LA 42, 47, 48, 54, 70, 93, 103, 107, 114, 122, 126, 146, 152, 157, 160/1999 vp
Toivomusaloite TA 23, 24, 26, 28—31, 33, 34, 38—40, 42, 46, 54, 55, 57, 58, 65, 68, 71, 80—84, 94/1999 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 2) asia.

3) Hallituksen esitys vuoden 2000 veroasteikkolaiksi

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys HE 38/1999 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 24/1999 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 3) asia.

4) Hallituksen esitys laeiksi tuloverolain ja tuloverolain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys HE 39/1999 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 25/1999 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 4) asia.

5) Hallituksen esitys pääomatulojen ja yhteisön tuloveroprosentin korottamisesta sekä siitä aiheutuviksi muutoksiksi tuloverolainsäädäntöön

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys HE 158/1999 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 27/1999 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 5) asia.

6) Hallituksen esitys laiksi asuntosäästö-palkkiolain 7 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys HE 128/1999 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 28/1999 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 6) asia.

7) Hallituksen esitys hätäkeskuslaiksi ja pelastustoimilain muuttamiseksi

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys HE 87/1999 vp
Hallintovaliokunnan mietintö HaVM 8/1999 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 7) asia.

8) Hallituksen esitys laiksi rakennerahasto-ohjelmien kansallisesta hallinnoinnista

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys HE 140/1999 vp
Hallintovaliokunnan mietintö HaVM 9/1999 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 8) asia.

9) Hallituksen esitys ulkomaanliikenteen kauppa-alusluettelosta annetun lain 4 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys HE 173/1999 vp
Liikennevaliokunnan mietintö LiVM 5/1999 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 9) asia.

10) Hallituksen esitys ympäristönsuojelu- ja vesilainsäädännön uudistamiseksi

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys HE 84/1999 vp
Ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 4/1999 vp

Ensimmäinen varapuhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 10) asia.

11) Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Lakialoite LA 167/1999 vp (Jaana Ylä-Mononen /kesk)

Ensimmäinen varapuhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 11) asia.

12) Laki nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Lakialoite LA 170/1999 vp (Toimi Kankaanniemi /skl ym.)

Ensimmäinen varapuhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 12) asia.

13) Laki tuloverolain muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Lakialoite LA 172/1999 vp (Jouko Jääskeläinen /skl ym.)

Ensimmäinen varapuhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 13) asia.

14) Laki arvonnisäverolain 130 §:n kumoamisesta ja laki arvonnisäveron palautusten takaisinperinnästä kunnilta annetun lain kumoamisesta

Lähetekeskustelu
Lakialoite LA 177/1999 vp (Pertti Hemmilä /kok)

Ensimmäinen varapuhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 14) asia.

15) Laki alkoholilain 86 §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Lakialoite LA 178/1999 vp (Pertti Hemmilä /kok ym.)

Ensimmäinen varapuhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 15) asia.

16) Laki nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Lakialoite LA 179/1999 vp (Pekka Kuosmanen /kok ym.)

Ensimmäinen varapuhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 16) asia.

17) Laki kansalaisuuslain muuttamisesta

Lähetekeskustelu
Lakialoite LA 180/1999 vp (Riitta Prusti /sd ym.)

Ensimmäinen varapuhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 17) asia.

18) Laki pysäköintivirhemaksusta annetun lain muuttamisesta

Lähetekeskustelu

Lakialoite LA 182/1999 vp (Liisa Hyssälä /kesk)

Ensimmäinen varapuhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 18) asia.**19) Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain muuttamisesta**

Lähetekeskustelu

Lakialoite LA 183/1999 vp (Liisa Hyssälä /kesk ym.)

Ensimmäinen varapuhemies: Päiväjärjestyksestä poistetaan 19) asia.**20) Hallituksen esitys valitsijamiesten lakikauttamisesta aiheutuvasta eräiden lakien muuttamisesta**

Mietintöjen pöydällepano

Hallituksen esitys HE 98/1999 vp

Perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM 10/1999 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

21) Laki edustajanpalkkiosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Mietintöjen pöydällepano

Lakialoite LA 117/1999 vp

Perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM 11/1999 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

22) Hallituksen esitys laiksi kirkkolain 24 luvun 5 a §:n ja 10 §:n muuttamisesta

Mietintöjen pöydällepano

Hallituksen esitys HE 95/1999 vp

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 29/1999 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

23) Hallituksen esitys laiksi evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain muuttamisesta

Mietintöjen pöydällepano

Hallituksen esitys HE 96/1999 vp

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 30/1999 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

24) Hallituksen esitys laiksi maatalousyrittäjien työterveyshuollon eräiden kustannusten korvaamisesta valtion varoista annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Mietintöjen pöydällepano

Hallituksen esitys HE 144/1999 vp

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 31/1999 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

25) Hallituksen esitys 87. Kansainvälisen työkonferenssin hyväksymän lapsityön pahimpien muotojen kieltämisestä ja välittömiä toimia niiden poistamiseksi koskevan yleisopin hyödyntämisestä

Hallituksen esitys HE 170/1999 vp

Työasianvaliokunnan mietintö TyVM 8/1999 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ensi maanantain täysistuntoon.

Toinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 18.50.

Täysistunto lopetetaan kello 18.41.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen
